

«Σχολή Κοινωνικών Επιστημών»

«Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών

Σύγχρονες Δημοσιογραφικές Σπουδές»

Διπλωματική Εργασία

**«Η κοινωνική κατασκευή του δολοφόνου στα ΜΜΕ. Μελέτη
ακροατηρίου για την δολοφονία στα Γλυκά Νερά»**

Πέιου Ραφαηλία

A.M.: 506625

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια: Δέσποινα Χρονάκη

Πτολεμαΐδα, Ιούνιος 2022

Η παρούσα εργασία αποτελεί πνευματική ιδιοκτησία του φοιτητή/της φοιτήτριας («συγγραφέας/δημιουργός») που την εκπόνησε. Στο πλαίσιο της πολιτικής ανοικτής πρόσβασης ο/η συγγραφέας/δημιουργός εκχωρεί στο ΕΑΠ, μη αποκλειστική άδεια χρήσης του δικαιώματος αναπαραγωγής, προσαρμογής, δημόσιου δανεισμού, παρουσίας στο κοινό και ψηφιακής διάχυσής τους διεθνώς, σε ηλεκτρονική μορφή και σε οποιοδήποτε μέσο, για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς, άνευ ανταλλάγματος και για όλο το χρόνο διάρκειας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Η ανοικτή πρόσβαση στο πλήρες κείμενο για μελέτη και ανάγνωση δεν σημαίνει καθ' οιονδήποτε τρόπο παραχώρηση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας του/της συγγραφέα/δημιουργού ούτε επιτρέπει την αναπαραγωγή, αναδημοσίευση, αντιγραφή, αποθήκευση, πώληση, εμπορική χρήση, μετάδοση, διανομή, έκδοση, εκτέλεση, «μεταφόρτωση» (downloading), «ανάρτηση» (uploading), μετάφραση, τροποποίηση με οποιονδήποτε τρόπο, τμηματικά ή περιληπτικά της εργασίας, χωρίς τη ρητή προηγούμενη έγγραφη συναίνεση του/της συγγραφέα/δημιουργού. Ο/Η συγγραφέας/δημιουργός διατηρεί το σύνολο των ηθικών και περιουσιακών του δικαιωμάτων.

**«Η κοινωνική κατασκευή του δολοφόνου στα ΜΜΕ. Μελέτη
ακροατηρίου για την δολοφονία στα Γλυκά Νερά»**

Πέιου Ραφαηλία

Επιτροπή Επίβλεψης Διπλωματικής εργασίας

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια:

ΧΡΟΝΑΚΗ ΔΕΣΠΟΙΝΑ

Πτολεμαΐδα, Ιούνιος, 2022

Ευχαριστίες

Ευχαριστίες στην επιβλέπουσα καθηγήτρια κα Δέσποινα Χρονάκη, για τον χρόνο, την συμβολή και βοήθειά της κατά την εκπόνηση της παρούσας εργασίας.

Περίληψη

Κατά την εκπόνηση της παρούσας διπλωματικής εργασίας έγινε μια απόπειρα καταγραφής των αναπαραστάσεων των ειδήσεων εγκλήματος στα μέσα ενημέρωσης. Για τον σκοπό αυτό έγινε βιβλιογραφική επισκόπηση και διατυπώθηκαν βασικές επιστημολογικές προσεγγίσεις. Αρχικά παρουσιάστηκαν οι βασικές κατηγοριοποιήσεις, τα χαρακτηριστικά και τα μοντέλα του κοινού και στην συνέχεια αναλύθηκαν θεωρητικές προσεγγίσεις για την ερμηνεία των ειδήσεων εγκλήματος. Επιπρόσθετα, έγιναν αναφορές στις αλλαγές που έφερε η τεχνολογική εξέλιξη στην αναπαράσταση των ειδήσεων εγκλήματος αλλά παρουσιάστηκε και η έννοια του ηθικού πανικού και έγινε αναφορά ερευνών σχετικά με την πραγματική αύξηση της βίας.

Περίπτωση έρευνας θα αποτελέσει η υπόθεση της δολοφονίας της Καρολάιν Κράουτς από τον σύζυγο της Μπάμπη Αναγνωστόπουλο στις 11 Μαΐου του 2021 στο σπίτι τους στα Γλυκά Νερά. Η εργασία ολοκληρώθηκε με την παρουσίαση των ερευνητικών αποτελεσμάτων που προέκυψαν από την ποσοτική έρευνα που πραγματοποιήθηκε μέσω ερωτηματολογίου αλλά και με τα συμπεράσματα που προέκυψαν από αυτήν.

Λέξεις – Κλειδιά: δημοσιογραφία, μέσα μαζικής ενημέρωσης, ειδήσεις εγκλήματος, εγκληματίας.

“The Social Constructor of The Killer in The Media. Audience Study in Glyka Nera”

«Rafailia Peiou»

Abstract

During the elaboration of this dissertation an attempt was made to record the re-enact of the crime reports in the media. For this purpose, a literature review was conducted and basic epistemological approaches were formulated. The basic categorizations, characteristics and models of the public were presented first and then theoretical approaches concerning the interpretation of crime reports were analyzed. In addition, reference was made to the changes brought about by technological advances in crime news coverage, but the concept of moral panic was also introduced and research into the actual increase in violence was reported.

A case study will be the murder of Caroline Crouch by her husband Babis Anagnostopoulos on May 11, 2021 at their house in Glyka Nera. The paper was completed with the presentation of the research results that arose from the quantitative research conducted through a questionnaire but also with the conclusions that emerged from it.

Key words: Journalism, mass media, crime news, criminal.

Περιεχόμενα

Abstract	6
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	8
1.Ακροατήρια ειδήσεων	11
1.1.1 Η περιοχή κατοικίας.....	11
1.1.2 Η ηλικία	12
1.1.3 Η μόρφωση	12
1.1.4 Το επάγγελμα	13
1.1.5 Το φύλο	14
1.2 Τα μοντέλα του κοινού	14
1.2.1 Το κοινό σαν μάζα.....	14
1.2.2 Το κοινό σαν αποτέλεσμα	16
1.2.3 Το κοινό σαν ενεργός παράγοντας	16
1.2.4 Δημιουργία γνώμης.....	16
2.Κατασκευή του εγκληματία.....	18
2.1 Έγκλημα και ειδήσεις	18
2.2 Η σημαντικότητα της οπτικοποίησης.....	20
2.3 Η ειδησεογραφική αξία	21
2.4 Ο ηθικός πανικός.....	22
2.4.1 Βία και ΜΜΕ: Ανάπτυξη του ηθικού πανικού	25
3 . Μεθοδολογία της έρευνας.....	27
4. Παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας.....	31
4.1 Αποτελέσματα πρώτης θεματικής ενότητας.....	31
4.2 Αποτελέσματα δεύτερης θεματικής ενότητας.....	32
4.3 Αποτελέσματα τρίτης θεματικής ενότητας.....	35
4.4 Αποτελέσματα τέταρτης θεματικής ενότητας	37
4.5 Ανάλυση περιεχομένου	45
4.6 Σύνοψη.....	49
5. Συμπεράσματα.....	51
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	56
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1: Το ερωτηματολόγιο.....	66
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2: Απαντήσεις ανοικτών ερωτήσεων	72

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Γράφημα 1: Φύλο
Γράφημα 2: Ηλικιακές ομάδες
Γράφημα 3: Μορφωτικό επίπεδο
Γράφημα 4: Απαντήσεις ερώτησης 4
Γράφημα 5: Απαντήσεις ερώτησης 5
Γράφημα 6: Απαντήσεις ερώτησης 6
Γράφημα 7: Απαντήσεις ερώτησης 7
Γράφημα 8: Απαντήσεις ερώτησης 8
Γράφημα 9: Απαντήσεις ερώτησης 9
Γράφημα 10: Απαντήσεις ερώτησης 10
Γράφημα 11: Απαντήσεις ερώτησης 11
Γράφημα 12: Απαντήσεις ερώτησης 12
Γράφημα 13: Απαντήσεις ερώτησης 13
Γράφημα 14: Απαντήσεις ερώτησης 14
Γράφημα 15: Απαντήσεις ερώτησης 15
Γράφημα 16: Απαντήσεις ερώτησης 16
Γράφημα 17: Απαντήσεις ερώτησης 17

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο Jeffres (1986) ορίζει ένα μέσο ως «κάθε συσκευή που μεταφέρει μηνύματα μεταξύ ανθρώπων... αλλά ένα μαζικό μέσο είναι αυτό που έχει την ικανότητα να μεταφέρει μηνύματα όχι μόνο από ένα άτομο σε άλλο αλλά από ένα άτομο σε χιλιάδες ή εκατομμύρια άλλους». Αναφορικά με το έγκλημα το οποίο αποτελεί πάντα συστατικό στοιχείο των μέσων ενημέρωσης και θα εξακολουθεί να είναι, τα μέσα φέρουν μια κοινωνική ευθύνη όσον αφορά την απεικόνιση σχετικών ειδήσεων. Υπάρχει μια πληθώρα θεωρητικών προσεγγίσεων που αφορούν την αναπαράσταση του εγκλήματος στα μέσα, οι οποίες προσπαθούν να προσδιορίσουν τον ρόλο και την σημασία των ειδησεογραφικών απεικονίσεων στην κοινωνία. Επιπλέον με την πάροδο του χρόνου και της τεχνολογικών εξελίξεων η παρουσίαση των ειδήσεων υφίστανται αλλαγές. Αποτέλεσμα αυτών των τροποποιήσεων αποτελεί η αυξανόμενη κυριαρχία της οπτικοποίησης (Jewkes, 2004) η οποία προσδίδει μια διαφορετική οπτική στην ειδησεογραφική αξία των ειδήσεων εγκλήματος και μας εντάσσει σε μια αναδυόμενη οπτική κουλτούρα ενώ μας εξηγεί την σημαντικότητα της στο σύγχρονο τεχνολογικό περιβάλλον.

Από έρευνες παρατηρούμε ότι η σχέση της πραγματικής ανάπτυξης βίας και των συναισθημάτων και του φόβου που συνδέονται με την αύξηση της βίας, βρίσκονται σε αναντιστοιχία (CBS (Central Bureau of Statistics), 2003) (Wittebrood, K. and Junger, M., 1999) (Wittebrood, K., 2001). Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι τα μέσα είτε δημιουργούν ζητήματα με βάση το ένστικτο της δημόσιας απήχησης που θα έχουν, είτε μεγεθύνουν ένα περιφερειακό ζήτημα σε εθνικό, καλλιεργώντας ένα αίσθημα φόβου.

Η αναφορά στα χαρακτηριστικά και τα μοντέλα κοινού μας εισάγει στο θέμα και δημιουργεί την βάση πάνω στην οποία αναλύθηκαν οι θεωρητικές προσεγγίσεις. Ο τρόπος παρουσίασης του εγκλήματος και των εγκληματιών αποτελεί κύριο άξονα γύρω από τον οποίο στρέφονται οι ειδήσεις που αφορούν εγκλήματα. Η σύγχρονη πραγματικότητα περιπλέκει το περιβάλλον και δημιουργεί νέες συνθήκες και απαιτήσεις στις οποίες καλούνται να ανταπεξέλθουν τα μέσα ενημέρωσης. Την αποτύπωση αυτής της κατάστασης επιδιώκουμε να αναδείξουμε στην έρευνα που θα διεξάγουμε. Σε αυτή την εργασία λοιπόν, θα εξετάσουμε τον τρόπο που γίνεται η αναπαράσταση εγκληματικών ιστοριών στα μέσα μαζικής ενημέρωσης, στις εφημερίδες, στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, στην τηλεόραση και γενικότερα θα εξετάσουμε το πώς προσεγγίζεται η εγκληματικότητα από τα μέσα.

Ως προς την δομή της εργασίας αυτή αποτελείται από πέντε κεφάλαια, το θεωρητικό υπόβαθρο, την μεθοδολογία, την ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας και τα συμπεράσματα. Πιο αναλυτικά: Στο πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα ακροατήρια καθώς και η βασική κατηγοριοποίηση τους. Ακόμα αναλύονται τα χαρακτηριστικά και τα μοντέλα του κοινού. Τέλος παρουσιάζονται οι διαδικασίες μέσα από τις οποίες μπορεί να επηρεαστεί η δημιουργία γνώμης του κοινού.

Στο δεύτερο κεφάλαιο θα ερευνηθούν θεωρητικές προσεγγίσεις απεικόνισης του εγκλήματος από τα ΜΜΕ. Επισημαίνεται η προοδευτική σημασία της οπτικοποίησης στην απεικόνιση των ειδήσεων εγκλήματος. Ενώ επιπλέον θα επιχειρηθεί η εξέταση της έννοιας και των χαρακτηριστικών του «ηθικού πανικού».

Το τρίτο κεφάλαιο αφορά στην μεθοδολογία της έρευνας, πρόκειται δηλαδή να περιγραφούν το δείγμα, η μέθοδος ανάλυσης των αποτελεσμάτων και τα ερευνητικά ερωτήματα. Εκτός από τα παραπάνω θα αναλυθεί και η μελέτη περίπτωσης η οποία είναι η υπόθεση της δολοφονίας της Caroline Crouch από τον σύζυγο της Μπάμπη Αναγνωστόπουλο στο σπίτι τους στα Γλυκά Νερά.

Το τέταρτο κεφάλαιο αναλύει τα δεδομένα των απαντήσεων που προέκυψαν από το ερωτηματολόγιο μέσω γραφημάτων.

Ενώ τέλος από το συνδυασμό των ανωτέρω θα εξαχθούν συμπεράσματα σχετικά με την απεικόνιση του εγκλήματος και του εγκληματία από τα μέσα, ενώ θα παρατεθούν προτάσεις για την υιοθέτηση πρακτικών που θα συμβάλουν στην βελτίωση της παρεχόμενης πληροφόρησης για το έγκλημα.

1. Ακροατήρια ειδήσεων

Ο AsaBerger (1995) ορίζει ότι «το κοινό των μέσων μαζικής ενημέρωσης είναι ενεργά άτομα και μέλη των κοινωνικών ομάδων που από μόνοι τους διαμορφώνουν ακροατήρια συγκεκριμένων προγραμμάτων που προβάλλουν τα διάφορα μέσα και καταναλώνουν τα 'προϊόντα' των μέσων στα πλαίσια των προσωπικών κοινωνικών τους στόχων» .

Το κοινό αποτελεί έναν πολύ σημαντικό παράγοντα στην επικοινωνιακή διαδικασία που επιτελείται κατά την ενημέρωση, μιας και είναι ο τελικός αποδέκτης των ειδήσεων και των πληροφοριών γενικότερα.

Η βασική κατηγοριοποίηση του κοινού είναι:

A) γυναίκες

B) άντρες

Γ) παιδιά

1.1 Τα χαρακτηριστικά του κοινού

Σε διάφορες έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί έχουν καθοριστεί και άλλα χαρακτηριστικά του κοινού, όπως η περιοχή κατοικίας, η ηλικία, η μόρφωση, το επάγγελμα, η οικογενειακή κατάσταση (Δουλκέρη, Τ. 1980) και γενικότερα όσα χαρακτηριστικά διαχωρίζουν τα μέλη της κοινωνίας (Ανανίκας, Λ. και Δαουτόπουλος, Γ. 1989).

1.1.1 Η περιοχή κατοικίας

Σύμφωνα με έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια, ο νομός, η πόλη και η περιοχή του τηλεοπτικού κοινού επηρεάζει τόσο το μέσο ενημέρωσης, όσο και τα θέματα που επιλέγει το κοινό να παρακολουθήσει. Η περιοχή κατοικίας καθορίζει τον κοινωνικό περίγυρο του κάθε δέκτη των πληροφοριών. Η κοινωνικές επιδράσεις και οι διαπροσωπικές σχέσεις με τη σειρά τους, μέσα από τη διαδικασία της επικοινωνίας, παίζουν σημαντικό ρόλο στην αντίληψη και στη διαμόρφωση γνώμης σχετικά με τα γεγονότα που παρουσιάζονται (Σεραφετινίδου, Μ.

1991). Με άλλα λόγια ο τόπος κατοικίας του κοινού καθορίζει τη δημιουργία μικρών κοινωνικών ομάδων, οι οποίες αλληλοεπιδρούνε καθορίζοντας τα ενδιαφέροντα των μελών τους, με τελικό αποτέλεσμα την «μαζικοποίηση» του κοινού (Galtung, G. 1993).

1.1.2 Η ηλικία

Η ηλικία παίζει το σημαντικότερο ρόλο στην επιλογή τόσο του μέσου ενημέρωσης, όσο και της θεματολογίας που παρακολουθείται. Έρευνες έχουν δείξει ότι νεαρά άτομα επιλέγουν ψυχαγωγικά προγράμματα έναντι των ενημερωτικών (Couclinski, J. και Seagelman, L. 1992), και απαξιώνουν την τηλεόραση ως μέσο ενημέρωσης (Δεμερτζής, Ν. και Αρμενάκης Α. 2000).

Όσον αφορά την ενημέρωση πάνω σε πολιτικά ζητήματα, ενώ πριν κάποια χρόνια οι νέοι δεν έδειχναν έντονο ενδιαφέρον, η κατάσταση έχει αλλάξει αφού έρευνες έχουν δείξει ότι οι απόφοιτοι της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ενδιαφέρονται για τα πολιτικά τεκταινόμενα της χώρας (Δεμερτζής, Ν. και Αρμενάκης, Α. 2000). Προκειμένου ένα άτομο να διαμορφώσει άποψη και ενδιαφέρον για τα γεγονότα που συμβαίνουν γύρω του, φαίνεται ότι παίζει ρόλο το κατά πόσο έχει κατασταλάξει σε έναν συγκεκριμένο τρόπο ζωής γεγονός που συμβαίνει συνήθως μετά τα 25 με 30 (Σεραφετινίδου, Μ. 1991).

Η ηλικία έχει άμεση σχέση και με το διαθέσιμο ελεύθερο χρόνο που έχει το άτομο προκειμένου να παρακολουθήσει τις ενημερωτικές εξελίξεις. Ένας συνταξιούχος προφανώς έχει περισσότερο διαθέσιμο χρόνο από ένα νεαρότερο άτομο που εργάζεται συνεχώς ή από ένα άτομο κάτω των 30 ετών που έχει περισσότερες επιλογές στη διάθεση του ελεύθερου του χρόνου.

Έρευνες έχουν δείξει ότι η ηλικία παίζει ρόλο και στην επιλογή δημόσιας ή ιδιωτικής τηλεόρασης. Τα νεαρά άτομα εμπιστεύονται περισσότερο για την ενημέρωσή τους τα ιδιωτικά κανάλια, ενώ τα μεγαλύτερα άτομα προτιμούν την κρατική τηλεόραση (Δαρεμάς, Γ. 2004).

1.1.3 Η μόρφωση

Η παιδεία αποτελεί ένα κριτήριο ποιότητας του κοινού. Τις προηγούμενες δεκαετίες έκανε την εμφάνισή της η λεγόμενη «μαζική κουλτούρα». Αυτή αν και θα μπορούσε να θεωρηθεί ως την έκφραση της άποψης φιλελεύθερων ανθρώπων, θεωρείται η

έκφραση της άποψης των μαζών, γεγονός που υποτιμά το τηλεοπτικό κοινό (McDonald, D 1991). Η ανάλυση αυτού του μοντέλου γίνεται στο επόμενο υποκεφάλαιο.

Ο Dieter Prokop (1997) υποστηρίζει ότι «Η τηλεόραση θα έπρεπε να εκπαιδεύει το μηχανισμό αντίληψης των θεατών όσον αφορά στα κοινωνικά ελλείμματα, θα έπρεπε να αναρωτιέται για τις δομές, να δίνει ερεθίσματα, να θέτει σε κίνηση διαδικασίες συνειδητοποίησης, να αλλάζει τις συνήθειες, να σπάει την κρούστα που έπιασαν οι δομές σκέψεις, να δείχνει εναλλακτικές δυνατότητες...».

Είναι γεγονός ότι άτομα που έχουν παρόμοιο επίπεδο μόρφωσης παρουσιάζουν παρόμοιες ενημερωτικές προτιμήσεις. Ας δούμε ως παράδειγμα τις ενημερώσεις που αφορούν πολιτικά θέματα. Άτομα που χαρακτηρίζονται από χαμηλό μορφωτικό επίπεδο δείχνουν προτίμηση σε ενημερωτικές πολιτικές εκπομπές που αντικατοπτρίζουν τη δική τους πολιτική τοποθέτηση μιας και δεν θέλουν ή δεν μπορούν να εφαρμόσουν κριτική σκέψη (Austen, G. και Pinkleton, B. 1995). Αντίθετα, άτομα με υψηλό μορφωτικό επίπεδο προτιμούν να παρακολουθούν συζητήσεις όπου συμμετέχουν καλεσμένοι από διάφορες πολιτικές παρατάξεις, αλλά αυτό όμως μπορεί μακροχρόνια να τους επηρεάσει λόγω των συνεχιζόμενων μηνυμάτων (Bartels, L. 1993).

1.1.4 Το επάγγελμα

Ο ελεύθερος χρόνος ενός ατόμου εξαρτάται κατά πολύ από το επάγγελμα που κάνει, συνεπώς εξαρτάται και ο χρόνος που αφιερώνει στην παρακολούθηση τηλεοπτικών ή μη, ενημερωτικών εκπομπών.

Ας δούμε μερικά παραδείγματα επαγγελματιών.

Ένας εργάτης δέχεται καθημερινά αυξημένους ρυθμούς εργασίας με αποτέλεσμα ο χρόνος που θα είναι διαθέσιμος για την ενημέρωση ή την ψυχαγωγία του θα είναι περιορισμένος.

Από την άλλη, εργαζόμενοι στο δημόσιο τομέα είναι άτομα με αρκετό ελεύθερο χρόνο και μέσο εισόδημα, αλλά έρευνες έχουν δείξει ότι σε γενικές γραμμές δεν παρακολουθούν ενημερωτικές εκπομπές, αλλά εκπομπές ψυχαγωγικού χαρακτήρα.

Για τους ελεύθερους επαγγελματίες τα στοιχεία των ερευνών έχουν δείξει ότι, λόγω του λίγου ελεύθερου χρόνου που διαθέτουν, αφιερώνουν λίγο χρόνο στην τηλεόραση, αλλά ο χρόνος αυτός αφορά δελτία ειδήσεων και ενημερώσεις για την επικαιρότητα, που

όμως δεν είναι πολιτικού χαρακτήρα. Αυτή η ομάδα των εργαζομένων έχει υιοθετήσει μια κυνική στάση απέναντι στους πολιτικούς και στο σύστημα (Παπαθανασόπουλος, Στ. 1997), ενώ έχει την άποψη ότι αφού δεν μπορεί να αλλάξει τα πράγματα πρέπει να παίξει με αυτούς τους κανόνες προκειμένου να επωφεληθεί. Αυτό το φαινόμενο ονομάστηκε «πολιτικός ομορτισμός» (Σεραφετινίδου, Μ.1991).

Τέλος οι άνεργοι αφιερώνουν μεγάλο τμήμα του ελεύθερου χρόνου τους στην τηλεόραση μιας και αποτελεί ένα οικονομικό μέσο ψυχαγωγίας και παρακολουθούν ειδήσεις και ενημερωτικές εκπομπές ώστε να μαθαίνουν για πιθανά προγράμματα απασχόλησης ή για νέα επιδόματα.

1.1.5 Το φύλο

Στο παρελθόν η ειδησεογραφική ενημέρωση αποτελούσε κυρίως ανδρικό ενδιαφέρον, όμως αυτό έχει αλλάξει κατά τα τελευταία χρόνια. Ιδιαίτερα όσον αφορά τις πολιτικές ειδήσεις αυτές φαίνεται ότι ενδιαφέρουν στο ίδιο ποσοστό και τα δυο φύλα, κάτι που δεν ισχύει για τις αθλητικές ειδήσεις όπου ακόμα αποτελούν ανδρικό «γήπεδο». Στο σημείο αυτό αξίζει η σημειωθεί το υψηλό ενδιαφέρον των γυναικών για ειδήσεις που αφορούν τους Ολυμπιακούς Αγώνες και μάλιστα το ενδιαφέρον τους είναι ισοδύναμο με αυτό των ανδρών (Δουλκέρη, Τ. 2006). Βέβαια τα τελευταία χρόνια μέσα από τις προσπάθειες των καναλιών να προσελκύσουν γυναικείο κοινό, έχουν χρησιμοποιηθεί γυναίκες στις θέσεις αθλητικών δημοσιογράφων, γεγονός που από ότι φαίνεται έχει πετύχει το στόχο του (Van Zoonen, L.1997) .

1.2 Τα μοντέλα του κοινού

Ο Webster (1998) προσπαθώντας να παρουσιάσει τους τρόπους με τους οποίους γίνεται η μελέτη του κοινού, αναφέρει την ύπαρξη τριών μοντέλων

1.2.1 Το κοινό σαν μάζα

Με βάση το μοντέλο αυτό, το κυρίαρχο ερώτημα είναι: «ποια προγράμματα επιλέγουν οι θεατές» και πιο συγκεκριμένα όσο αφορά τις ειδήσεις «ποια δελτία και ποιες ενημερωτικές εκπομπές». Οι απαντήσεις στα παραπάνω ερωτήματα δίνονται μέσα από τη διαδικασία μετρήσεων τηλεθέασης.

Αν και τα δελτία ειδήσεων είναι ένα διαφορετικό είδος προγράμματος, υποκύπτουν στο σύστημα μετρήσεων τηλεθέασης λόγω της πολιτικής του κάθε σταθμού κάνοντας έτσι φανερή την εμπορευματοποίηση της είδησης.

Η εμπορευματοποίηση έγκειται στα μεγάλα χρηματικά ποσά που κερδίζει το κάθε κανάλι από τις διαφημίσεις προϊόντων στη ζώνη μεγάλης τηλεθέασης.

Κατά τις μετρήσεις το κοινό αντιμετωπίζεται σαν μάζα, όχι όμως με αρνητική θεώρηση, αλλά με την έννοια του μεγάλου αριθμού ατόμων, ενώ δεν είναι λίγες οι κριτικές που έχει δεχτεί αυτός ο τρόπος μέτρησης. Οι κριτικές αφορούν τόσο τους σκοπούς των μετρήσεων, όσο και τις μεθόδους που χρησιμοποιούνται.

Αν και θεωρητικά οι σκοποί είναι η γνώση του κοινού μέσα από τη διαδικασία της καταγραφής και η κατανόησή του, η αλήθεια είναι ότι ο απώτερος σκοπός είναι ο έλεγχος των ακροατών.

Οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται πλέον είναι αρκετά βελτιωμένες, περιλαμβάνουν μεγάλο αριθμό δειγμάτων και παρουσιάζουν πληροφορίες σχετικές και με τα ποιοτικά χαρακτηριστικά του κοινού.

Οι επικριτές αυτού του μοντέλου αντιμετώπισης του κοινού σαν μάζα υποστηρίζουν ότι:

- i. Η μάζα ως έννοια υπονοεί ένα παθητικό κοινό το οποίο μπορεί εύκολα να επηρεαστεί.
- ii. Το μοντέλο αυτό αποτελεί το μέσο για να χειραγωγηθεί το κοινό από τις κατά καιρούς εξουσίες (Ang 1991 , Gandy 1995).

Στο σημείο αυτό είναι ενθαρρυντικά τα λόγια του Williams (1975) «οι μάζες είναι απατηλές ολότητες: δεν υπάρχουν μάζες, μόνο τρόποι αντιμετώπισης των ανθρώπων ως μάζες».

Κλείνοντας αυτό το υποκεφάλαιο αξίζει να γίνει μια αναφορά στα λόγια του Ellis (1982) για τη διάκριση κοινού και τηλεθεατών: « Το ‘κοινό’ είναι μια βαθιά ιδεολογική έννοια που πολύ μικρή σχέση έχει με αυτό που κάνουν οι τηλεθεατές [...] Οι τηλεοπτικοί οργανισμοί δεν ενδιαφέρονται για τους ‘τηλεθεατές’, αλλά για το ‘κοινό’. Οι τηλεθεατές είναι μεμονωμένα άτομα, άνθρωποι που χρησιμοποιούν την τηλεόραση μέσα στο οικιακό και ευρύτερο κοινωνικό τους περιβάλλον [...] Οι τηλεθεατές ‘γράφουν’ προγράμματα στο βίντεο και τα βλέπουν μετά, όπου προσπερνούν τις διαφημίσεις. Το κοινό όμως δεν έχει τέτοια ενοχλητικά χαρακτηριστικά. Αποτελείται από αθροίσματα που δημιουργεί η στατιστική έρευνα. Δεν έχει φωνή, ενώ το όποιο

ενδιαφέρον στα χαρακτηριστικά του από πλευράς των επιχειρήσεων εξαντλείται στην ταξινόμησή του σε ομάδες εισοδήματος. Δεν χρησιμοποιεί την τηλεόραση, την παρακολουθεί και την καταναλώνει. Οι τηλεοπτικές επιχειρήσεις δεν ψάχνουν για τηλεθεατές, ψάχνουν για κοινό».

1.2.2 Το κοινό σαν αποτέλεσμα

Κατά το μοντέλο αυτό το κοινό δέχεται μεγάλη επιρροή από τα μέσα και θεωρείται ότι παρουσιάζει μια εντελώς παθητική στάση, μη γνωρίζοντας τη μεθοδολογία που χρησιμοποιείται από τα μέσα προκειμένου να του ασκήσουν αυτή την επιρροή.

Η προσέγγιση αυτή μπορεί να εφαρμοστεί για τις ειδήσεις, αν και υπάρχει η άποψη ότι παρουσιάζονται «αντικειμενικά» τα γεγονότα. Αξίζει όμως να σημειωθεί πως από μόνο του αυτό το μοντέλο είναι δύσκολο να εφαρμοστεί και για το λόγο αυτό χρειάζονται επικουρικά μέσα. Υπάρχουν έρευνες πάνω στο μοντέλο αυτό οι οποίες επικεντρώθηκαν στην επίδραση των μέσων και στις αλλαγές απόψεων του κοινού που επιτεύχθηκαν (Bryant & Zillmann, 1994).

1.2.3 Το κοινό σαν ενεργός παράγοντας

Τα προηγούμενα χρόνια υπήρχε η θεώρηση ότι τα μέσα μαζικής ενημέρωσης επιδρούσαν στο κοινό. Όμως τα τελευταία 50 χρόνια το κοινό άρχισε να θεωρείται ως ελεύθερος παράγοντας και οι ακροατές μπορούν να επιλέγουν τι θα απορροφήσουν με βάση τα δικά τους μέτρα και τη δική τους νόηση. Άρα λοιπόν το κοινό ασκεί την επιρροή στα μέσα και όχι το αντίστροφο.

Βέβαια το κοινό επηρεάζεται τόσο από τον κοινωνικό όσο και από τον πολιτιστικό του περίγυρο. Όσοι ερευνητές προσπαθούν να εφαρμόσουν αυτό το μοντέλο, δεν μπορούν παρά να αναφέρουν και κάποιες από τις πηγές επιρροής. Αυτό βέβαια δεν σημαίνει ότι η εξουσία και η επιλογή δεν είναι ατομική υπόθεση.

1.2.4 Δημιουργία γνώμης

Η δημιουργία άποψης από το ακροατήριο για ένα ζήτημα που παρουσιάζεται από τα μέσα ενημέρωσης, μπορεί να καθοδηγηθεί μέσα από διάφορες διαδικασίες και τρόπους που χρησιμοποιούνται συχνά.

Η πρώτη διαδικασία σχετίζεται με τον τρόπο που γίνεται η παρουσίαση της πληροφορίας. Η κατανόηση της πληροφορίας από το κοινό και η δημιουργία των

πεποιθήσεων, των απόψεων και των συναισθημάτων καθορίζεται τον τρόπο που γίνεται η παρουσίαση από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης (Lecheler & deVreese, 2017). Σύμφωνα με τους Nelson et al (1997) «τα μέσα μαζικής ενημέρωσης επηρεάζουν τον τρόπο με τον οποίο το κοινό αντιλαμβάνεται και κατανοεί ένα ζήτημα, ενώ παράλληλα διαμορφώνουν γνώμη σχετικά με το θέμα, τονίζοντας ένα συγκεκριμένο στοιχείο ενός ευρύτερου αντικειμένου».

Η δεύτερη διαδικασία αφορά στον τρόπο που παρουσιάζεται ένα γεγονός (Nelson et al (1997). Οι δημοσιογράφοι αρχικά παρουσιάζουν τον τίτλο μιας είδησης, στη συνέχεια αναφέρουν μια περίληψή της και τέλος κάνουν αναλυτική παρουσίαση του γεγονότος. Η δομή αυτή ονομάζεται ανεστραμμένη πυραμίδα και μέσα από αυτή γίνεται η παρουσίαση, ο σχολιασμός και η επιχειρηματολογία (Schuck & deVreese, 2006, Semetko & Valkenburg, 2000), ενώ με την επιλογή κατάλληλου λεξιλογίου, επιθέτων και ύφους καθορίζεται η οπτική γωνία που επιθυμείτε για τη θεώρηση του γεγονότος (Ford & King, 2015). Έχει αποδειχθεί ότι η σειρά με την οποία παρουσιάζονται οι προβληματισμοί επηρεάζουν τη δημιουργία της κοινής γνώμης είτε ενισχύοντας προϋπάρχουσες απόψεις των ακροατών, είτε δημιουργώντας και διαμορφώνοντας νέες απόψεις (Scheufele & Scheufele, 2010).

Η τρίτη διαδικασία δημιουργίας κοινής γνώμης είναι η παράλειψη στοιχείων ή αποτυχία προβολής απόψεων ή δημοσίων συζητήσεων, που θα ήταν σημαντικές για τη δημιουργία κοινής γνώμης (Coman & Cmeciu, 2014). Με αυτή τη διαδικασία:

- Επηρεάζεται η αντίληψη της πραγματικότητας (Schuck & deVreese, 2006)
- Κατευθύνεται η ερμηνεία και η αξιολόγηση των θεμάτων (Schuck & deVreese, 2006)
- Περιορίζονται οι πληροφορίες (Terkildsen & Schnell, 1997)
- Χειραγωγείται το κοινό (Terkildsen & Schnell, 1997)

2.Κατασκευή του εγκληματία

2.1 Έγκλημα και ειδήσεις

Το έγκλημα ήταν πάντα ένα μεγάλο στοιχείο του υλικού των μέσων ενημέρωσης και σίγουρα θα συνεχίσει να είναι. Αυτό συμβαίνει επειδή οι ειδήσεις για την εγκληματικότητα έχουν συγκεκριμένες κοινωνικές, πολιτιστικές, πολιτικές, ηθικές και οικονομικές λειτουργίες, η ερμηνεία των οποίων ποικίλλει σημαντικά ανάλογα με τη θεωρητική προσέγγιση. Σύμφωνα με το λειτουργισμό του Durkheimian για παράδειγμα, όπως αναφέρει ο Pore (1975), η αναφορά του εγκλήματος θα μπορούσε να βοηθήσει στην επιβολή ηθικών ορίων και στην ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μεταξύ των νομοταγών πολιτών με τη δημόσια επισήμανση και καταγγελία συγκεκριμένων τύπων εγκληματικών παραβάσεων (Pore W., 1975). Σύμφωνα με τους εκπροσώπους της μαρξιστικής σχολής όπως ο L. Althusser, αυτό βοηθά στη νομιμότητα του «νόμου και της τάξης» και του αυταρχικού κράτους, βοηθώντας στην κατασκευή μαζικής πολιτικής συναίνεσης γύρω από τα συμφέροντα μιας κυρίαρχης μειονότητας (Λ. Αλτουσέρ, 1983). Για τις φεμινίστριες, τα εγκληματικά νέα μπορούν να επιδεινώσουν την υποδούλωση των γυναικών σε μια πατριαρχική κοινωνία, ενισχύοντας την ανδρική ληστρική κυριαρχία και την κατάσταση των γυναικών ως θύματα, ενισχύοντας τα στερεότυπα των φύλων που διαιωνίζουν άνισες σχέσεις εξουσίας (Charlesworth, H. and Chinkin, C. , 2000). Φυσικά, υπάρχει σημαντική ποικιλομορφία και βαθμός επικάλυψης εντός και μεταξύ αυτών των κύριων θεωρητικών προσεγγίσεων: οι στρουκτουραλιστές και οι οργανικοί μαρξιστές, για παράδειγμα, διαφωνούν θεμελιωδώς σχετικά με τον καταναγκαστικό ή ιδεολογικό χαρακτήρα της νομοθεσίας, τους δεσμούς του κράτους με περισσότερο ή λιγότερο ενωμένες άρχουσες ελίτ και δυνάμεις και περιορισμούς που καθορίζουν τη διαδικασία δημιουργίας ειδήσεων. Μπορεί επίσης να υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ ριζοσπαστικών και φιλελεύθερων φεμινιστικών αναγνώσεων των εκθέσεων εγκλήματος για παράδειγμα επειδή οι πρώτες διατηρούν γενικά ένα πολύ ευρύτερο φάσμα συμπεριφορών που χαρακτηρίζονται ως ανδρική βία. Όλες αυτές οι μέθοδοι, ωστόσο, αποδέχονται ότι οι απεικονίσεις του εγκλήματος και της ποινικής δικαιοσύνης στα μέσα ενημέρωσης αποτελούν μια κρίσιμη πηγή πληροφοριών σχετικά με το έγκλημα, τον έλεγχο και την κοινωνική τάξη, αν και είναι εξαιρετικά επιλεκτική και μη αντιπροσωπευτική.

Αυτό που είναι πιο εντυπωσιακό στις ειδησεογραφικές απεικονίσεις του εγκλήματος είναι η διαφορετική βαρύτητα που δίνουν σε κάποιες υποθέσεις. Πιο συγκεκριμένα η συντριπτική πλειονότητα των καταγγελιών εγκλημάτων αφορά σοβαρές περιπτώσεις διαπροσωπικής βίας, συχνότερα μεταξύ αγνώστων, ενώ μόνο ένα μικρό ποσοστό καλύπτει τα καθημερινά εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας που αντιπροσωπεύουν περίπου τα τρία τέταρτα των αστυνομικών αναφορών (αν και οι επίσημες στατιστικές για το έγκλημα απέχουν πολύ από ακριβείς δείκτες πραγματικών επίπεδα εγκληματικότητας). Οι εκτιμήσεις για το συγκεκριμένο ποσοστό των ειδήσεων εγκληματικότητας που αφιερώνονται σε βίαιες διαπροσωπικές επιθέσεις, εγκλήματα ιδιοκτησίας ή άλλα αδικήματα διαφέρουν μεταξύ των μελετών, με βάση τους ορισμούς που χρησιμοποιούνται και τη μεθοδολογία που χρησιμοποιείται. Οι αναγνώσεις των έντυπων ειδησεογραφικών μέσων εξετάζουν την αναφορά εγκλήματος ως προς το περιεχόμενο ειδήσεων και τους πολλούς και ποικίλους μηχανισμούς με τους οποίους παράγεται και καταναλώνεται αυτό το περιεχόμενο.

Ο Steve Chibnall (1977) παρέχει την πρώτη κοινωνιολογική εξέταση του ρεπορτάζ του εγκλήματος στο Ηνωμένο Βασίλειο, περιγράφοντας τις επαγγελματικές επιταγές ή τις «ειδήσεις» που καθοδηγούν το ρεπορτάζ του εγκλήματος και τοποθετώντας τις σε μια ευρύτερη ιδεολογία του Τύπου (Chibnall S., 1977). Σε αντίθεση με το Chibnall, ο Katz (1987) βλέπει την ελκυστικότητα των εγκληματικών ειδήσεων να εμπλέκουν τους αναγνώστες σε «καθημερινές ηθικές ασκήσεις», βοηθώντας τους συμβολικά να ξεπεράσουν τα υπαρξιακά εμπόδια της καθημερινής ζωής (Katz J., 1987). Σύμφωνα με το μοντέλο του «πρωταρχικού ορισμού» του Hall et al (1978), η αναφορά του εγκλήματος κατανοείται από την άποψη των συνηθισμένων απαιτήσεων της παραγωγής ειδήσεων και των άνισων σχέσεων εξουσίας που υπάρχουν μεταξύ των δημοσιογράφων και των θεσμικών πηγών στις οποίες βασίζονται για πληροφορίες σε καθημερινή βάση (Hall S., Critcher C., Jefferson T., Clarke J., Roberts B., 1978). Οι Schlesinger, Tumber και Murdoch (1991) επικρίνουν την υπερβολικά ντετερμινιστική φύση του «πρωταρχικού ορισμού» και προτείνουν μια εναλλακτική μέθοδο που στοχεύει στην αντιμετώπιση της κεντρικότητας των μέσων της προηγούμενης έρευνας εξετάζοντας τη διαδικασία παραγωγής ειδήσεων από την οπτική γωνία τόσο των πηγών όσο και των δημοσιογράφων (Schlesinger P., Tumber H., Murdock G., 2010). Ο McLaughlin (2005) διεξήγαγε μια εις βάθος ανάλυση περιπτωσιολογικής μελέτης των περίπλοκων δομικών, πολιτισμικών και ηθικών διαδικασιών που επηρέασαν τον τρόπο

με τον οποίο μια μεγάλη βρετανική εφημερίδα ανέφερε τη δολοφονία ενός μαύρου εφήβου από το Λονδίνο, καθώς και την επακόλουθη αστυνομική έρευνα και τις δικαστικές διαδικασίες (McLaughlin, 2010). Τέλος, η εξέταση της Benedict (1992) για το πώς τα μέσα ενημέρωσης των ΗΠΑ χειρίστηκαν έναν ομαδικό βιασμό μιας Πορτογαλίδας συνδυάζει τη φεμινιστική θεωρία, την κοινωνιολογία, τις μελέτες των μέσων ενημέρωσης και την επαγγελματική δημοσιογραφία και καταδεικνύει την πολύ σπάνια εθνογραφική προσέγγιση για την ανάλυση της αναφοράς εγκληματικών ειδήσεων (Benedict H., 1992).

2.2 Η σημαντικότητα της οπτικοποίησης

Ένα σημείο που καλύπτεται εν συντομία από την Jewkes, αλλά απουσιάζει από τον μεγάλο όγκο της έρευνας σχετικά με την αξιοπιστία του εγκλήματος είναι η αυξανόμενη κυριαρχία της οπτικοποίησης (Jewkes, Y., 2004).

Διευκολυνόμενη από τις τεχνικές εξελίξεις και ενισχυμένη από τη στροφή προς μια πιο ξεκάθαρη οπτική κουλτούρα, η «εικόνα» καθορίζει ολοένα και περισσότερο την ειδησεογραφική αξία. Όπως έχει αναφερθεί, οι ιστορίες εγκλήματος επιλέγονται όλο και περισσότερο και «κατασκευάζονται» ως γεγονότα των μέσων ενημέρωσης με βάση τις οπτικές (πώς μπορούν να απεικονιστούν οπτικά) καθώς και τις λεξιλογικές-λεκτικές (πώς μπορούν να απεικονιστούν λεκτικά) δυνατότητες (Greer, C., 2007). Η διαθεσιμότητα μιας φωτογραφίας μπορεί να υπαγορεύσει αν θα δημοσιευτεί ή όχι ένα άρθρο. Η παρουσία της κατάλληλης εικόνας μπορεί να βοηθήσει στην ανάδειξη ενός θύματος εγκλήματος ή ενός δράστη σε εμβληματική κατάσταση.

Φυσικά, πρωταρχικός στόχος των τηλεοπτικών σταθμών είναι να παρέχουν ένα «ελκυστικό οπτικό προϊόν» (Chermak, S., 1995). Ωστόσο, οι αναπαραστάσεις του Τύπου έχουν εξελιχθεί επίσης σε εξαιρετικά οπτικά φαινόμενα, ενσωματώνοντας φωτογραφίες θυμάτων, δραστών ή αγαπημένων προσώπων, διαγράμματα που απεικονίζουν μια διαδρομή που ακολουθήθηκε, μια γεωγραφική περιοχή, ένα όπλο ή μια σκηνή εγκλήματος, γραφικές απεικονίσεις των ποσοστών παραβατικότητας, του πληθυσμού των φυλακών και των αριθμών των μελών της αστυνομίας καθώς και σατιρικά κινούμενα σχέδια που κοροϊδεύουν τους μπερδεμένους επαγγελματίες της ποινικής δικαιοσύνης. Οι εικόνες μεταφέρουν μέσα σε λίγα δευτερόλεπτα, δυνατά και συχνά με πλήρες χρώμα, αυτό που θα μπορούσαν να χρειαστούν πολλά κεφάλαια για

να μεταφερθεί με λέξεις. Αν το οπτικό υλικό ήταν πάντα κρίσιμο στην παραγωγή ειδήσεων για το έγκλημα (Hall S., 1973), η σημασία του είναι περισσότερο από ποτέ σήμερα.

2.3 Η ειδησεογραφική αξία

Η προσέγγιση του Jack Katz (1987) για την αξιοπιστία του εγκλήματος είναι σημαντικά διαφορετική από εκείνη που προτάθηκαν από τον Steve Chibnall και την Yvonne Jewkes (Chibnall S., 1977) (Jewkes, Y., 2004). Ο Chibnall, για παράδειγμα, χρησιμοποιεί εθνογραφικές προσεγγίσεις για να αποδομήσει και να χαρακτηρίσει τις ειδήσεις του εγκλήματος, τοποθετώντας τις στο ευρύτερο πλαίσιο της ιδεολογίας του Τύπου και της πολιτικής οικονομίας της δημιουργίας ειδήσεων. Η κύρια εστίαση εδώ είναι τα θεσμικά, ιδεολογικά και οικονομικά στοιχεία που επηρεάζουν την επιλογή και την παραγωγή του εγκλήματος ως είδηση προτού φτάσουν σε ένα ευρύ κοινό. Αντίθετα, ο Katz προσεγγίζει την ειδησεογραφική αξία από την οπτική γωνία του καταναλωτή και ενδιαφέρεται περισσότερο για τη συμβολική σημασία και την ψυχοκοινωνική χρησιμότητα των ειδήσεων του εγκλήματος. Έτσι, η πρωταρχική εστίαση εδώ είναι σε ζητήματα πρώτου πλάνου - υπαρξιακά, ηθικά και συναισθηματικά - που καθιστούν τις ειδήσεις του εγκλήματος «απαιτούμενη ανάγνωση» σε καθημερινή βάση για το ευρύ κοινό. Σε αντίθεση με το Law and Order News του Chibnall (και, σε μικρότερο βαθμό, το Policing the Crisis, του Hall et al (1978), ο Katz υιοθετεί μια φαινομενολογική, εστιασμένη στον καταναλωτή προσέγγιση εμπνευσμένη από μια κριτική εκτίμηση της κοινωνιολογίας του Durkheim (Chibnall S., 1977) (Hall S., Critcher C., Jefferson T., Clarke J., Roberts B., 1978).

Ενώ η «καινοτομία» έχει αξιολογηθεί ως σημαντικός παράγοντας πρόβλεψης της αξιοπιστίας των εγκληματικών ειδήσεων σε μια σειρά από μελέτες, με το Hall και τους συνεργάτες του (1978) να την ανεβάζουν στο επίπεδο της «βασικής αξίας ειδήσεων», ο Katz (1987) προσφέρει μια εναλλακτική άποψη. Υποστηρίζει ότι, στην πραγματικότητα, τα πιο αξιόλογα εγκλήματα είναι σπάνια πρωτότυπα ή απροσδόκητα. Τα πολιτικά σκάνδαλα και οι αναφορές για διαφθορά υψηλού επιπέδου επιβεβαιώνουν αυτό που πολλοί ήδη υποψιάζονταν, αλλά τέτοια γεγονότα συνήθως συγκεντρώνουν σημαντική προσοχή στα μέσα ενημέρωσης. Οι τράπεζες αποτελούν συχνούς στόχους ληστειών, αλλά συνεχίζουν να συγκεντρώνουν σημαντική προσοχή από τα μέσα ενημέρωσης όταν δέχονται επίθεση. «Εάν το απροσδόκητο του εγκλήματος δεν είναι ο

καθοριστικός παράγοντας για τον προσδιορισμό της δημοσιογραφικής του αξίας», λέει ο Katz, «μια πιο γόνιμη προσέγγιση μπορεί να είναι η ανάλυση της συμβολικής σημασίας του εγκλήματος στην άρθρωση του κανονιστικά αναμενόμενου» (1987, σελ. 47-75). Το έγκλημα δεν είναι αξιοσημείωτο από αυτή τη σκοπιά, επειδή απευθύνεται σε βασικά ή νοσηρά ενδιαφέροντα των αναγνωστών. Αντί για αυτό, το έγκλημα είναι αξιοσημείωτο επειδή η αναφορά του επιτρέπει στους αναγνώστες να συμμετέχουν σε μια καθημερινή ηθική προπόνηση, προκαλώντας και επιβεβαιώνοντας (ή με άλλο τρόπο) το δικό τους ηθικό σθένος. Εν ολίγοις, οι ειδήσεις του εγκλήματος μιλούν βαθιά σε θέματα που σχετίζονται άμεσα με τις υπαρξιακές προκλήσεις των αναγνωστών, ανεξάρτητα από το αν οι αναγνώστες έχουν εμμονή με την πιθανότητα να γίνουν θύμα εγκλήματος.

Από την έρευνα του Katz στα μέσα της δεκαετίας του 1980, το τοπίο των μέσων ενημέρωσης έχει αλλάξει δραματικά, και μαζί με αυτό, η αναφορά του εγκλήματος και της τιμωρίας. Όπως ο Reiner κατέδειξε στη μεταπολεμική του εξέταση του εγκλήματος στις ειδήσεις και τη λαϊκή κουλτούρα (βλ. επίσης Chermak, 1995), η διαπίστωση του Katz ότι «οι ειδήσεις για το έγκλημα επικεντρώνονται πολύ περισσότερο στους παραβάτες παρά στα θύματα» απλώς δεν είναι πλέον αληθινό (Reiner, R, 2001) (Chermak, S. , 1995). Η αυξανόμενη έμφαση και η σκόπιμη εξιδανίκευση (ορισμένων ειδών) θυμάτων εγκληματικών πράξεων είναι ίσως η πιο σημαντική εξέλιξη στην αναφορά εγκλημάτων κατά τις τελευταίες δύο δεκαετίες. Αντί να έρχεται σε αντίθεση με τη θεμελιώδη υπόθεση του Katz, αυτή η μετατόπιση της προσοχής των μέσων ενημέρωσης εγείρει ενδιαφέρουσες ανησυχίες σχετικά με τη μεταβαλλόμενη φύση των ηθικών διλημάτων που αντιμετωπίζουν οι άνθρωποι στον εικοστό πρώτο αιώνα.

2.4 Ο ηθικός πανικός

Την τελευταία δεκαετία, οι Κάτω Χώρες έδωσαν μεγάλη προσοχή σε αυτό που ονομάστηκε «άλογη βία» (zinloos geweld). Η «άλογη βία» είναι το αγγλοσαξονικό αντίστοιχο της «τυχαίας βίας» (Best, J., 1999). Συνήθως αναφέρεται σε φαινομενικά τυχαίες πράξεις βίας στον δημόσιο τομέα που δεν υποκινούνται από ένα εξωτερικό κίνητρο, όπως το κέρδος χρημάτων σε περίπτωση ληστείας (Schinkel, W., 2004) (WODC (Wetenschappelijk Onderzoeks en Documentatie Centrum [Scientific Bureau of the Dutch Ministry of Justice]), 1999). Ο όρος «άλογη» αναφέρεται σε μια προφανή έλλειψη λογικής που μπορεί να εντοπιστεί σε άλλες περιπτώσεις βίας. Κάποιος θα

μπορούσε να ερμηνεύσει τον όρο ως απόδειξη της δύναμης της θέλησης που απαιτείται για την κατανόηση της προσωπικής βίας — ακόμη και εκείνες οι περιπτώσεις που φαίνονται «άλογες» ταξινομούνται και έτσι εξουδετερώνονται, κατανοούνται.

Μαζί με τη σταδιακή κατηγοριοποίηση των μορφών βίας σε κατηγορίες όπως η σεξουαλική και η ενδοοικογενειακή βία, η άλογη βία προορίζεται να αντιπροσωπεύσει ένα νέο είδος βίας που συμβάλλει στην αντιληπτή αύξηση της συνολικής βίας. Ολλανδοί κοινωνιολόγοι και εγκληματολόγοι έχουν αφιερώσει πολύ χρόνο συζητώντας για το εάν η βία έχει αυξηθεί ή μειωθεί και δεν έχουν προκύψει πειστικά ευρήματα (Wittebrood, K., 2001) (Wittebrood, K. and Junger, M., 1999). Όποια και αν είναι η περίπτωση, η αύξηση της ευαισθητοποίησης του κοινού για την «άλογη βία» δεν μπορεί να αποδοθεί σε τεράστια αύξηση των βίαιων περιστατικών. Έτσι, η έμφαση στην «άλογη βία» θεωρείται ως μέρος ενός ηθικού πανικού που επικεντρώνεται στην ευρύτερη προϋπόθεση ότι η βία αυξάνεται.

Η έννοια του ηθικού πανικού είναι ιδιαίτερα σημαντική αφού επιτρέπει την εξέταση πολλών περιστάσεων ως διακριτών μεθόδων αντιμετώπισης μιας κοινωνικής κατασκευής όπως η «άλογη βία» ή η έννοια της βίαιης αύξησης. Ο Stanley Cohen χρησιμοποίησε τον όρο «ηθικός πανικός» στην έρευνά του για τους Mods and Rockers (Cohen, S., 1972). Σύμφωνα με τους McRobbie και Thornton: «Ο ηθικός πανικός έχει γίνει το πρωταρχικό μέσο μέσω του οποίου τα καθημερινά φαινόμενα γίνονται αντιληπτά στο κοινό. Είναι μια συμβατική απάντηση, μια φθαρμένη, ίσως παράλογη ρητορική, παρά μια εξαιρετική επείγουσα παρέμβαση. Ηθικοί πανικοί δημιουργούνται σε καθημερινή βάση από τους πολιτικούς για να διευθετήσουν τη συναίνεση, από τις επιχειρήσεις για να αυξήσουν τις πωλήσεις σε συγκεκριμένες εξειδικευμένες αγορές και από τα μέσα ενημέρωσης για να κάνουν τα εγχώρια και κοινωνικά ζητήματα άξια ειδήσεων.» (McRobbie, A. and Thornton, S., 1995).

Μπορούν να αναγνωριστούν ορισμένα κρίσιμα χαρακτηριστικά του ηθικού πανικού:

- (1) αυξημένη ανησυχία και άγχος για συγκεκριμένους τύπους συμπεριφοράς.
- (2) αύξηση της εχθρότητας προς την κατηγορία των ανθρώπων που περιγράφονται ως απειλή.
- (3) κάποια δυσαναλογία στην αξιολόγηση της απειλής και στην απεικόνιση του προβλήματος.
- (4) μια απότομη εμφάνιση και σύντομη διάρκεια ζωής (Schinkel W., 2008).

Ενώ ο πανικός για την άλογη βία μπορεί σωστά να χαρακτηριστεί ως «ηθικός πανικός», αποκλίνει από τον συμβατικό ορισμό του ηθικού πανικού με βασικούς τρόπους. Αρχικά, αυτό συνέβη ελλείψει μιας ξεκάθαρης κατηγορίας ατόμων που έχουν αναλάβει το ρόλο του «προσώπου της απειλής». Ίσως αυτό είναι ένα χαρακτηριστικό του ηθικού πανικού για την «άλογη βία» που βοήθησε στη διαιώνισή του, καθώς τίποτα δεν υποκινεί τον τρόπο όπως μια αόρατη ή τουλάχιστον αδιαπέραστη απειλή. Δεύτερον, όπως δείχνει η εξέταση του ηθικού πανικού που περιβάλλει την παράλογη βία, ένας ηθικός πανικός μπορεί να διαρκέσει πολύ. Ο ηθικός πανικός στην Ολλανδία τροφοδοτείται από έναν συνδυασμό πολιτικής δράσης (οργανώσεις, διαμαρτυρίες, σιωπηλές πορείες και δημοσιεύσεις) και την προσοχή των μέσων ενημέρωσης. Ιδιαίτερα στον τομέα της πολιτικής δράσης έχουν αναπτυχθεί οργανωτικές δομές και, από το 2002, υπερδομές. Αυτά περιλαμβάνουν αυτό που αναφέρεται ως θεσμοθέτηση του άγχους, που οδηγεί σε παράταση της διάρκειας ζωής του ηθικού πανικού από τον οποίο προκύπτουν (Schinkel W., 2008).

Η Angela McRobbie και η Sarah Thornton υποστήριξαν ότι, ενώ η έννοια του ηθικού πανικού υπήρξε ένα εξαιρετικά ισχυρό και χρήσιμο εργαλείο για την κατανόηση α) της κοινωνικής απόκρισης σε μια μεγάλη ποικιλία νεανικών υποκουλτούρων, β) του στυλ και γ) των συμπεριφορών, ο κόσμος τη δεκαετία του 1990 ήταν ένα πολύ διαφορετικό μέρος από τον κόσμο που κατοικούσαν οι Mods και Rockers που αναφέρει ο Cohen (1972) (McRobbie, A. and Thornton, S., 1995). Η ανάλυσή τους στοχεύει να επανεξετάσει την έννοια του ηθικού πανικού και να την τοποθετήσει σε έναν πολυμεσολαβημένο κόσμο στον οποίο τα σημεία και τα σύμβολα κυκλοφορούν και ανακυκλώνονται συνεχώς, όπου τα πρότυπα εξουσίας, επισήμανσης και επιρροής είναι λιγότερο προβλέψιμα, όπου «φτωχοδιάβολοι» – ιδιαίτερα όσοι προέρχονται από την κουλτούρα της νεολαίας – έχουν δικαίωμα να ανταποκρίνονται και όπου ο νεοφιλελεύθερος κορπορατισμός είναι εξίσου πιθανό να (επανα)συσκευάσει και να διαθέσει στην αγορά «αποκλίνουσες» κουλτούρες της νεολαίας.

Το θέμα των ηθικών πανικών είναι επίκαιρο και σήμερα. Μετά την 11η Σεπτεμβρίου, πολλοί υποστήριξαν ότι η απάντηση στην απειλή της τρομοκρατικής δραστηριότητας ήταν «θεμελιωδώς αναποτελεσματική» και ότι η σειρά των εξουσιών ελέγχου που ενσωματώνονται σε κύμα μετά το κύμα της νομοθεσίας έκτακτης ανάγκης τροφοδοτεί απευθείας το έννοια του «αυταρχικού κράτους» (Welch, M., 2006) (Hamm, M., 2004). Εν τω μεταξύ, ο πολλαπλασιασμός της έρευνας –που συχνά στερείται του βάθους και

της πολυπλοκότητας της αρχικής ανάλυσης– σχετικά με τους «ηθικούς πανικούς» δείχνει ελάχιστες ενδείξεις υποχώρησης.

2.4.1 Βία και ΜΜΕ: Ανάπτυξη του ηθικού πανικού

Σύμφωνα με έρευνες, η σχέση μεταξύ της πραγματικής ανάπτυξης της βίας και των συναισθημάτων και του φόβου που συνδέονται με την αύξηση της βίας είναι, με έναν ήπιο χαρακτηρισμό, διφορούμενη (CBS (Central Bureau of Statistics), 2003) (Wittebrood, K. and Junger, M., 1999) (Wittebrood, K., 2001).

Για παράδειγμα οι Ολλανδοί δεν ανέφεραν σημαντικά μεγαλύτερα ποσοστά θυματοποίησης την τελευταία δεκαετία. Οι πραγματικές επιθέσεις που αναφέρθηκαν διέφεραν και δεν έφτασαν ποτέ το επίπεδο του 1992 των 22 επιθέσεων ανά 1000 άτομα. Μεταξύ 1995 και 2003, οι βίαιες απειλές παρουσίασαν διακυμάνσεις και αυξήθηκαν, αλλά τελικά σταθεροποιήθηκαν το 2004 στα επίπεδα του 1992 των 44 απειλών ανά 1000 άτομα. Επομένως, η εστίαση στην «άλογη βία» δεν μπορεί να είναι αποτέλεσμα μιας αυξανόμενης εμπειρίας βίας. Ωστόσο, μπορεί κανείς να υποστηρίξει ότι η αυξημένη ευαισθητοποίηση για την «άλογη βία» συσχετίζεται με την αύξηση των περιπτώσεων δολοφονιών και ανθρωποκτονιών από αμέλεια. Πιο συγκεκριμένα, μια σημαντική αύξηση στη συχνότητα των σοβαρών βίαιων εγκλημάτων επηρεάζει την κοινή γνώμη για τη βία. Ωστόσο, ο αριθμός των περιπτώσεων δολοφονίας και ανθρωποκτονίας έχει παραμείνει σταθερός μεταξύ 1,1 και 1,2 ανά 100.000 άτομα (CBS (Central Bureau of Statistics), 2006). Ως αποτέλεσμα, είναι δικαιολογημένο να ισχυριστεί κανείς ότι η ασάφεια στη σχέση μεταξύ των ποσοστών θυμάτων και των θεσμοθετημένων μορφών φόβου για την «άλογη βία» πρέπει να αποδοθεί σε ένα σημαντικό σύστημα επιλογής που λειτουργεί εντός του δημόσιου τομέα: τα μέσα ενημέρωσης. Προεπιλεγμένα σημεία του δημόσιου λόγου επανεισάγονται στη δημόσια συζήτηση, όπου δήθεν είχαν ξεκινήσει. Οι θεωρίες ηθικού πανικού συχνά αγωνίζονται να συνδέσουν τα μέσα ενημέρωσης με τη δημόσια ζωή, λες και τα μέσα μπορούν να διαχωριστούν από μια ευρύτερη κοινωνική πραγματικότητα (Hunt, A., 1997). Χωρίς να γίνεται προσπάθεια να διατυπωθεί μια θεωρία αυτής της σχέσης εδώ, είναι αντιληπτό ότι η σχέση των μέσων ενημέρωσης και του κοινού είναι μια σχέση αμοιβαίας απήχησης. Στην πράξη, αυτό σημαίνει τυπικά ότι τα μέσα ενημέρωσης είτε κατασκευάζουν θέματα με βάση το ένστικτο της δημόσιας απήχησης τους, είτε παίρνουν ένα περιφερειακό ζήτημα και το μεγεθύνουν σε εθνικές διαστάσεις, ενώ

διατηρούν την ικανότητα να ισχυρίζονται ότι αναφέρουν μόνο ό,τι «υπάρχει μεταξύ των ανθρώπων» Μόλις ένα βίαιο περιστατικό τραβήξει την προσοχή των μέσων ενημέρωσης, και άλλα μέσα πρέπει να ακολουθήσουν το παράδειγμά τους, όπως αποδεικνύει ο Bourdieu στην ανάλυσή του για τον τομέα της δημοσιογραφίας. Εξαιτίας του αναπόφευκτου οικονομικού ανταγωνισμού μεταξύ των μέσων ενημέρωσης, πρέπει να δοθεί έμφαση σε θέματα που συγκεντρώνουν ενδιαφέρον μεταξύ των ανταγωνιστών (Bourdieu, P., 1998).

Συμπεράσματα

Το άγχος του κοινού μπορεί να επιδεινωθεί από τους τύπους «διαχείρισης κινδύνου» που προωθεί η ασφάλιση: «η ασφάλιση έχει ενσωματωθεί σε μια πολιτική επιλογής και τρόπου ζωής, πωλείται μέσω μηχανισμών της αγοράς και προωθείται μέσω καταναλωτικών φαντασιώσεων για επιθυμητά μέλλοντα που ευδοκιμούν στην αμοιβαία έξαρση του άγχους» (Rose, N., 2000). Πολύ συχνά, οι συνέπειες αυτού θα γίνουν αισθητές πρώτα στην πολιτική. Αυτό δημιουργεί ένα δίλημμα στην πολιτική, επειδή οι πολιτικοί, ανεξάρτητα από το τι κάνουν ή δεν κάνουν, συχνά κατηγορούνται ότι κάνουν το λάθος. Ευτυχώς για τους πολιτικούς σε αυτή την κατάσταση, ο ακραίος φόβος του κοινού είναι προσωρινός, καθώς σχετίζεται άρρηκτα με τα λογότυπα των μέσων ενημέρωσης. Οι κοινωνικές δυσκολίες εκδηλώνονται σε κύματα, κυρίως υποκινούμενες από το δράμα και την ικανότητα διατήρησης υψηλού επιπέδου έντασης σε σύγκριση με άλλα κοινωνικά προβλήματα (Hilgartner, S. and Bosk, C. L., 1988). Η θεσμοθέτηση του φόβου έχει ως αποτέλεσμα μια παρατεταμένη συνέπεια ηθικού πανικού για «άλογη βία».

Όταν το άγχος θεσμοθετείται, οδηγεί σε διάφορες μορφές μετατόπισης στόχων. Η έννοια της «άλογης βίας» εξελίσσεται. Η εμβέλεια των ιστοσελίδων που είναι αφιερωμένες στην «άλογη βία» διευρύνεται. Πρέπει να γίνει κατανοητό ότι η αποφυγή της διάχυσης συνεπάγεται την κατάργηση των θεσμοθετημένων μορφών ανησυχίας για την «άλογη βία». Αυτό που μένει στο πέρασμα του χρόνου είναι μια έννοια που εισάγεται στο δημόσιο λεξικό που είναι απίθανο να είναι χρήσιμη κατά τη διάρκεια μελλοντικών ηθικών πανικών (Schinkel W., 2008).

3 . Μεθοδολογία της έρευνας

Η παρούσα εργασία πραγματεύεται τον τρόπο αναπαράστασης των εγκληματικών ιστοριών από τα μέσα ενημέρωσης, και ειδικότερα πως προσεγγίζεται ο εγκληματίας από τα μέσα. Στα προηγούμενα κεφάλαια έγινε μια απόπειρα βιβλιογραφικής επισκόπησης του θέματος, η οποία θα αποτελέσει την θεωρητική βάση πάνω στην οποία θα στηριχθεί η έρευνα. Παρουσιάστηκαν τα σχετικά ζητήματα: ποια είναι τα χαρακτηριστικά του κοινού, γίνεται αναφορά στις επιστημονικές προσεγγίσεις των τρόπων πρόσληψης των ειδήσεων από το κοινό, εξηγήθηκε η ποικιλία των ερμηνειών της εγκληματικότητας ανάλογα με την θεωρητική προσέγγιση. Η εξέταση των προσεγγίσεων των τρόπων πρόσληψης των ειδήσεων υπογραμμίζει την πολυπλοκότητα της θεματικής. Τα μέσα προσεγγίζουν από διαφορετικές διόδους το έγκλημα, η φύση της συμμετοχής των μέσων δεν είναι απολύτως προβλέψιμη.

Μελέτη περίπτωσης στην παρούσα εργασία θα αποτελέσει η υπόθεση της δολοφονίας της Caroline Crouch στα Γλυκά Νερά. Στις 11 Μαΐου του 2021 ο Μπάμπης Αναγνωστόπουλος ειδοποιεί την αστυνομία και κάνει τις πρώτες περιγραφές. Η Caroline βρέθηκε νεκρή δίπλα στην 11 μηνών κόρη της, στο σπίτι του ζευγαριού. Ο ίδιος καταθέτει πως έγινε ληστεία με δράστες τρεις αλλοδαπούς άντρες, οι οποίοι σκότωσαν την Caroline και έδεσαν τον ίδιο. Το θέμα απασχόλησε ιδιαίτερα τα ελληνικά αλλά και τα διεθνή μέσα λόγω της βρετανικής υπηκοότητας της Caroline (*Caroline: The Murder That Fooled The World*, Channel 5, 2022). Το ενδιαφέρον της κοινής γνώμης ήταν αξιοσημείωτο και διατηρήθηκε αμείωτο έως και την σύλληψη του Μ. Αναγνωστόπουλου στις 17 Ιουνίου, στο μνημόσυνο της Caroline όπου και τελικά ομολογεί την δολοφονία σύμφωνα και με το άρθρο της Παπαϊωάννου (17/06/2021). Από την περίοδο της τέλεσης του εγκλήματος έως την σύλληψη του ο Μ. Αναγνωστόπουλος δείχνει αρκετά επικοινωνιακός όπως περιγράφεται και σε σχετικό άρθρο (Μακρογαμβράκης, 21/06/2021). Μια σειρά τηλεοπτικών εμφανίσεων στις 12 Μαΐου, μια μέρα μετά το περιστατικό, στις 13 Μαΐου ακόμα και δηλώσεις στο τηλεοπτικό δίκτυο του BBC την ίδια περίοδο προσελκύουν το ενδιαφέρον των μέσων. Ακόμα η ανάρτηση του στο κοινωνικό δίκτυο Instagram στις 16 Μαΐου μιας φωτογραφίας από τον γάμο τους με το μήνυμα “Για πάντα μαζί. Καλό ταξίδι, αγάπη μου” συμβάλλουν προς αυτήν την κατεύθυνση. Αξιοσημείωτη είναι η επικοινωνία που διατηρεί μέσω γραπτών μηνυμάτων με τις τηλεοπτικές εκπομπές Live News (2021) και

Φως στο τούνελ (2021). Ταυτόχρονα υπάρχει μεγάλο ενδιαφέρον για το θέμα στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, η ζωή του ζευγαριού και οι παλαιότερες αναρτήσεις τους αποκτούν νέο νόημα και γίνονται αντικείμενο διερεύνησης από τηλεοπτικές εκπομπές και εφημερίδες, ενδεικτικά σε απόσπασμα του δελτίου ειδήσεων του STAR Channel (2021) περιγράφεται η ζωή του ζευγαριού μέσα από κοινές τους φωτογραφίες και συνεντεύξεις ανθρώπων που τους γνώριζαν.

Η συγκεκριμένη υπόθεση απασχόλησε έντονα τα μέσα ενώ συγκλόνισε την κοινή γνώμη εξαιτίας της σκληρότητας της δολοφονίας, μια νέα γυναίκα δολοφονήθηκε δίπλα στο 11 μηνών παιδί της αλλά και την κατάληξη της υπόθεσης καθώς ο σύζυγος της από θύμα σταδιακά μετατρέπεται σε θύτη, η είδηση της ομολογίας του αποτελεί τόσο σημαντικό γεγονός που το κανάλι του Mega (2021) διακόπτει το πρόγραμμα του για να ενημερώσει για τις εξελίξεις. Η σύλληψη του Μ. Αναγνωστόπουλου στο μνημόσυνο της Caroline γίνεται πρώτη είδηση στις ειδήσεις και τις ενημερωτικές εκπομπές και πρωτοσέλιδο στις εφημερίδες. Στα μέσα ο Μ. Αναγνωστόπουλος περιγράφεται κυρίως με την επαγγελματική του ταυτότητα (πιλότος) και αυτό έχει σημασία καθώς ο κλάδος δεν είναι συνυφασμένος στην συνείδηση του κοινού με εγκληματικές ενέργειες, ενδεικτικά θα αναφέρουμε το ρεπορτάζ του Γερασιμίδη (12/05/2021) στο οποίο περιγράφεται η πρώτη νύχτα του Μ. Αναγνωστόπουλου με τίτλο “Γλυκά Νερά: Το πρώτο βράδυ του 32χρονου πιλότου χωρίς την Caroline”. Επιπλέον αξίζει να σημειωθεί ότι μετά την απόδειξη της ενοχής του περιγράφεται ως ο δολοφόνος με το αγγελικό πρόσωπο λόγω των χαρακτηριστικών του προσώπου του (ανοιχτόχρωμα μάτια και δέρμα), συγκεκριμένα σε άρθρο ανώνυμου συντάκτη με τίτλο “Γλυκά Νερά: Ο δολοφόνος με το αγγελικό πρόσωπο – Από...στοργικός πατέρας και σύζυγος, στυγερός δολοφόνος” (Τα Νέα, 18/06/2021) αποτυπώνεται η εστίαση στα εξωτερικά χαρακτηριστικά του. Πρόκειται για μια υπόθεση που έλαβε κοινωνικές διαστάσεις με συχνές αναφορές σε προσωπικά χαρακτηριστικά και ιδιότητες του κατηγορούμενου.

Σκοπός της έρευνας είναι η αποτύπωση και η διερεύνηση των απόψεων της κοινής γνώμης αναφορικά με τον τρόπο που τα ΜΜΕ αναπαριστούν τον εγκληματία. Σύμφωνα με τον σκοπό της έρευνας διαμορφώσαμε και τα ερευνητικά ερωτήματα, αυτά έχουν ως εξής:

- Πως αξιολογούν οι ερωτώμενοι την πληροφόρηση για το έγκλημα που τους παρέχουν τα ΜΜΕ

- Με ποιον τρόπο θεωρούν ότι αναπαρίσταται το έγκλημα στα μέσα;
- Πως αξιολογούν την στάση των μέσων απέναντι στο θύτη (Αναγνωστόπουλος) και το θύμα (Caroline) στην υπόθεση των Γλυκών Νερών.
- Γιατί θεωρούν οι ερωτώμενοι πως τα μέσα προβαίνουν σε αυτόν τον τρόπο προβολής του θύτη και του θύματος.
- Ποιο χαρακτηριστικό του θύτη προβλήθηκε περισσότερο.
- Επηρεάστηκε η κρίση των ερωτώμενων από τον τρόπο προβολής της υπόθεσης των Γλυκών Νερών και αν ναι με ποιον τρόπο.

Για την διεξαγωγή της έρευνας θα χρησιμοποιηθεί η μέθοδος της δειγματοληπτικής έρευνας με ερωτηματολόγιο, μια ερευνητική στρατηγική η οποία τονίζει τον ποσοτικό προσδιορισμό στη συλλογή και ανάλυση των δεδομένων. Επιχειρείται μια παραγωγική προσέγγιση θεωρίας και έρευνας, στην οποία δίνεται έμφαση ο έλεγχος των θεωριών. (Κυριαζόπουλος & Σαμαντά, 2011).

Προκειμένου να αναλυθούν τα δεδομένα των απαντήσεων που προέκυψαν από το ερωτηματολόγιο χρησιμοποιήσαμε τα εργαλεία που προσφέρει η ηλεκτρονική πλατφόρμα Google Forms η οποία αποθηκεύει αυτόματα και σε πραγματικό χρόνο τις απαντήσεις ενώ ταυτόχρονα έχουμε την δυνατότητα δημιουργίας γραφημάτων και ανάλυσης των αποτελεσμάτων σε υπολογιστικά φύλλα excel.

Το ερωτηματολόγιο διανεμήθηκε σε 80 περίπου ερωτώμενους μέσω διαδικτύου στα κοινωνικά δίκτυα Facebook και Instagram. Επιλέξαμε αυτόν τον τρόπο καθώς οι ηλεκτρονικές έρευνες χαρακτηρίζονται από πολλά πλεονεκτήματα. Κάποια από αυτά είναι το μηδενικό κόστος, η αποτελεσματική και γρήγορη συλλογή, η αποθήκευση και επεξεργασία δεδομένων, η ευκολία στην εύρεση του δείγματος, η μεγαλύτερη ειλικρίνεια σε απαντήσεις που αφορούν ευαίσθητα θέματα αλλά και η επιλογή του χώρου και του χρόνου συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου από τους ερωτώμενους. Παράλληλα υπάρχουν και ορισμένα μειονεκτήματα στις διαδικτυακές έρευνες: η δυσκολία ελέγχου του δείγματος, τα τεχνικά προβλήματα που μπορεί να προκύψουν κατά την διεξαγωγή της έρευνας ακόμα και η ημιτελής συμπλήρωση του ερωτηματολογίου. Όλα τα παραπάνω έχουν ως αποτέλεσμα οι έρευνες που πραγματοποιούνται μέσω διαδικτύου να μην θεωρούνται ιδιαίτερα αξιόπιστες (Κυριαζόπουλος & Σαμαντά, 2011).

Ωστόσο με γνώμονα τις ανάγκες της έρευνας και σε συνδυασμό με το κόστος, και τους χρονικούς περιορισμούς που είχαμε επιλέξαμε ένα μη πιθανό δείγμα ευκολίας. Σε αυτήν την μέθοδο η επιλογή του δείγματος γίνεται με μοναδικό κριτήριο την ευκολία. Στο ερωτηματολόγιο που συντάξαμε έγινε μια προσπάθεια οργάνωσης των ερωτήσεων και ομαδοποίησης τους. Στην αρχή υπάρχει ένα εισαγωγικό κείμενο στο οποίο οι ερωτώμενοι ενημερώνονται για το θέμα της διπλωματικής καθώς και για την ανωνυμία και την εχεμύθεια των συλλεγόμενων πληροφοριών. Το ερωτηματολόγιο περιέχει 19 ερωτήσεις και μπορούμε να το χωρίσουμε σε πέντε νοητές θεματικές ενότητες. Η πρώτη εξετάζει τα δημογραφικά στοιχεία των συμμετεχόντων (ερ. 1, 2, 3). Η δεύτερη διερευνά τις πηγές πληροφόρησης, την συχνότητα χρήσης των μέσων και τις προτιμήσεις στο περιεχόμενο των ειδήσεων του εξεταζόμενου δείγματος (ερ. 4, 5, 6, 7). Στην τρίτη θεματική αποπειράται μια αξιολόγηση απόψεων προς την παρεχόμενη πληροφόρηση για το έγκλημα από τα ΜΜΕ (ερ. 8, 9, 10). Ενώ η τελευταία θεματική αφορά την υπόθεση των Γλυκών Νερών (αξιολόγηση τρόπων προβολής του θύτη και του θύματος, ποιοι λόγοι οδήγησαν σε αυτήν αλλά και δυο ερωτήσεις επιρροής της είδησης στο κοινό (ερ. 11 – 19).

Οι ερωτήσεις στην πλειονότητα τους είναι κλειστού τύπου και πιο συγκεκριμένα πολλαπλής επιλογής, αυτό γίνεται αφενός λόγω ευκολίας στην αρίθμηση και την κωδικοποίηση και αφετέρου γιατί με αυτόν τον τρόπο παράθεσης των απαντήσεων είναι εύκολο να την εντοπίσει πιο εύκολα ο ερωτώμενος. Επιπλέον πλεονεκτούν σημαντικά στις περιπτώσεις που ο ερωτώμενος εμφανίζει αδυναμία έκφρασης. Το μεγαλύτερο μειονέκτημα αυτών των ερωτήσεων είναι ότι συχνά παρουσιάζεται αδυναμία παράσχεσης στον ερωτώμενο όλων των εναλλακτικών απαντήσεων. Συναφές των παραπάνω είναι και η αβεβαιότητα που προκύπτει για την αξιοπιστία των απαντήσεων, αφού έτσι περιορίζεται ο αυθορμητισμός και η ειλικρίνεια των ερωτώμενων.

Επιπλέον για τους σκοπούς της έρευνας και στην προσπάθεια μας να συλλέξουμε ομοιογενείς απαντήσεις σε δεδομένα που σχετίζονται με απόψεις και στάσεις χρησιμοποιήσαμε και ερωτήσεις ανοιχτού τύπου. (Κυριαζόπουλος & Σαμαντά, 2011). Αυτού του τύπου οι ερωτήσεις διερευνούν σε βάθος τις απόψεις των ερωτώμενων. Τέλος τοποθετήθηκαν ερωτήσεις συμφωνίας – ασυμφωνίας σε πενταμερή κλίμακα, οι οποίες χρησιμοποιούνται με μεγάλη συχνότητα για την μέτρηση των στάσεων, αλλά και ερωτήσεις αξιολόγησης.

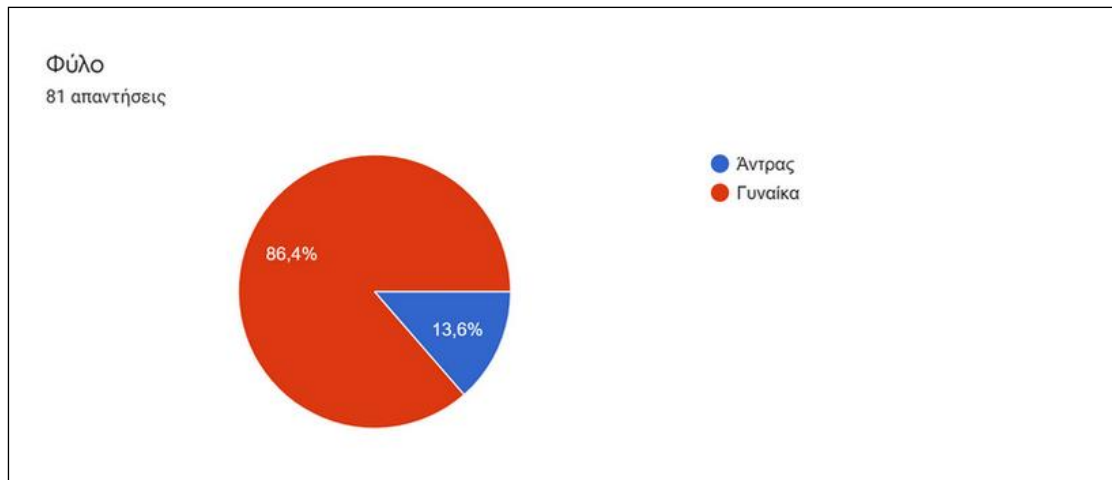

4. Παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας

Το παρόν κεφάλαιο θα καταγράψει τα αποτελέσματα της ποσοτικής έρευνας. Οι απαντήσεις που δόθηκαν στο ερωτηματολόγιο θα παρουσιαστούν αναλυτικά παρακάτω μέσω γραφημάτων τα οποία δημιουργήθηκαν από τα εργαλεία που προσφέρει η ηλεκτρονική πλατφόρμα Google Forms. Η παρουσίαση των αποτελεσμάτων θα γίνει τμηματικά κατά θεματική ενότητα όπως τις ορίσαμε στο προηγούμενο κεφάλαιο της μεθοδολογίας.

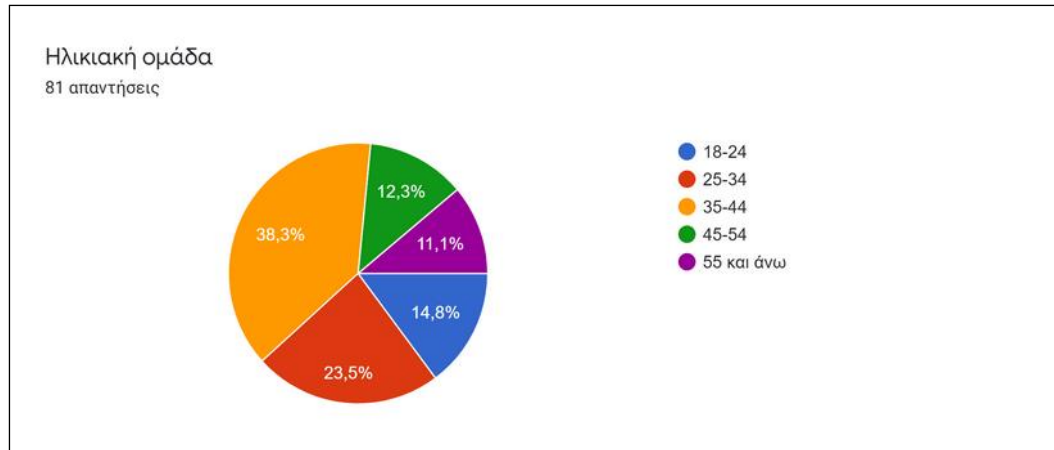
4.1 Αποτελέσματα πρώτης θεματικής ενότητας

Στην πρώτη θεματική ενότητα του ερωτηματολογίου έγινε καταγραφή των δημογραφικών στοιχείων: του φύλλου, της ηλικιακής ομάδας και του μορφωτικού επιπέδου του εξεταζόμενου δείγματος. Αξίζει στο σημείο αυτό να αναφέρουμε πως το δείγμα επιλέχθηκε με μοναδικό κριτήριο την ευκολία χωρίς να υπάρχουν αποκλεισμοί σε κατηγορίες ατόμων. Στην έρευνα συνολικά συμμετείχαν 81 άτομα εκ των οποίων το 86,4 % είναι γυναίκες και το 13,6 % άντρες.

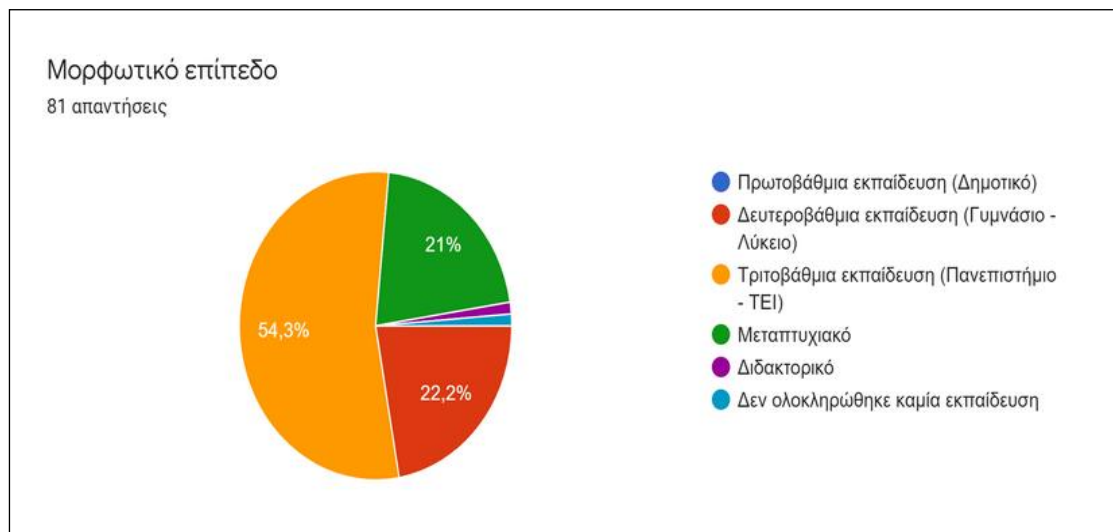
Γράφημα 1 - Φύλο

Όσον αφορά την ηλικιακή ομάδα των ερωτηθέντων η κυρίαρχη ηλικιακή ομάδα είναι η 35 – 44 με ποσοστό 38,3%. Ωστόσο διαπιστώνουμε ότι και οι υπόλοιπες ηλικιακές ομάδες εκπροσωπούνται επαρκώς, πιο αναλυτικά ακολουθούν η ηλικιακή ομάδα 25 – 34 με ποσοστό 23,5%, η 18 – 24 με 14,8%, η 45 – 54 με 12,3% και η άνω των 55 με 11,1%.

Γράφημα 2 – Ηλικιακές ομάδες

Το μορφωτικό επίπεδο των ερωτηθέντων διαπιστώνουμε πως είναι υψηλό καθώς το 54,3% είναι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ΤΕΙ – ΑΕΙ), ακολουθούν με 22,2% οι απόφοιτοι δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (γυμνάσιο – λύκειο), το 21% κατέχει μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών, το 1,2% είναι κάτοχοι διδακτορικού ενώ μόλις το 1,2% δεν έχει λάβει κάποιου είδους εκπαίδευση.

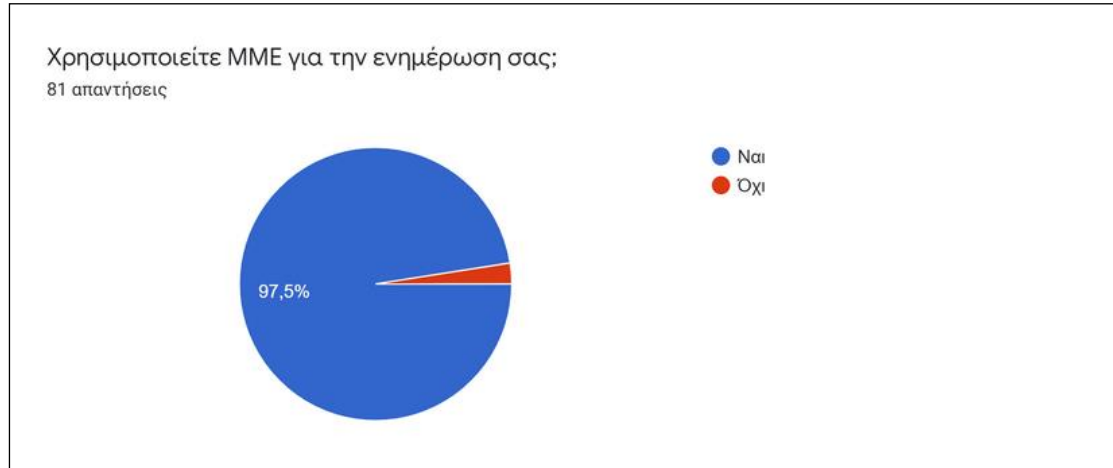
Γράφημα 3 – Μορφωτικό επίπεδο

4.2 Αποτελέσματα δεύτερης θεματικής ενότητας

Στην δεύτερη θεματική ενότητα οι ερωτηθέντες κλήθηκαν να απαντήσουν σε μια σειρά από ερωτήσεις που σκοπό τους είχαν να τους εισάγουν στο θέμα και να τους οδηγήσουν σταδιακά σε πιο στοχευμένες ερωτήσεις του ερωτηματολογίου. Επιπρόσθετα οι απαντήσεις που δόθηκαν σε αυτήν την ενότητα μας προσφέρουν σημαντικές πληροφορίες για την χρήση που κάνουν αλλά τις προτιμήσεις του εξεταζόμενου

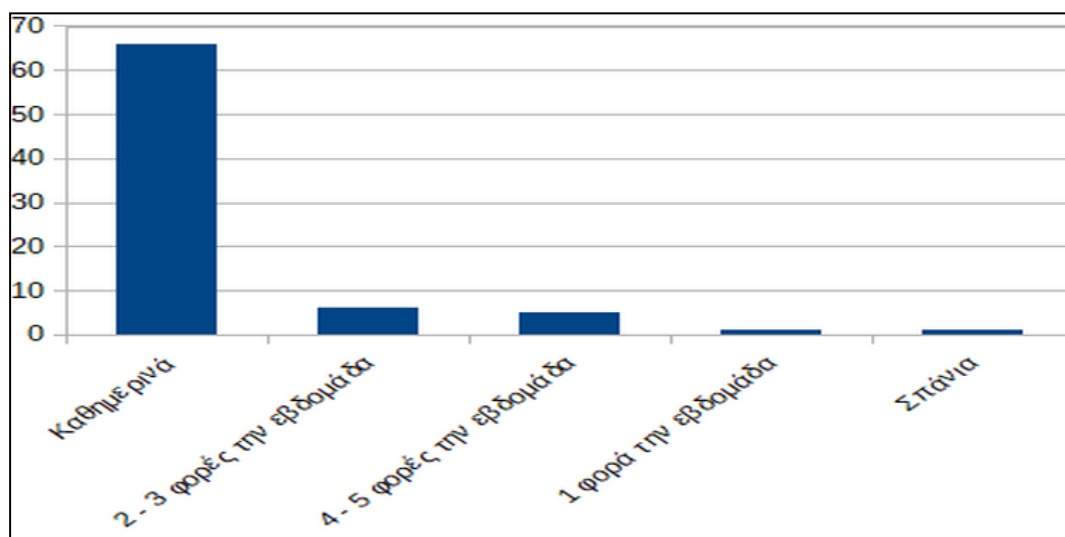

δείγματος αναφορικά με τα μέσα ενημέρωσης. Στην πρώτη ερώτηση αυτής της θεματικής οι ερωτηθέντες απάντησαν στην εξής ερώτηση: “Χρησιμοποιείτε τα ΜΜΕ για την ενημέρωση σας;”. Η συντριπτική πλειοψηφία απαντά θετικά με ποσοστό 97,5%, ενώ μόλις το 2,5% απαντά αρνητικά.

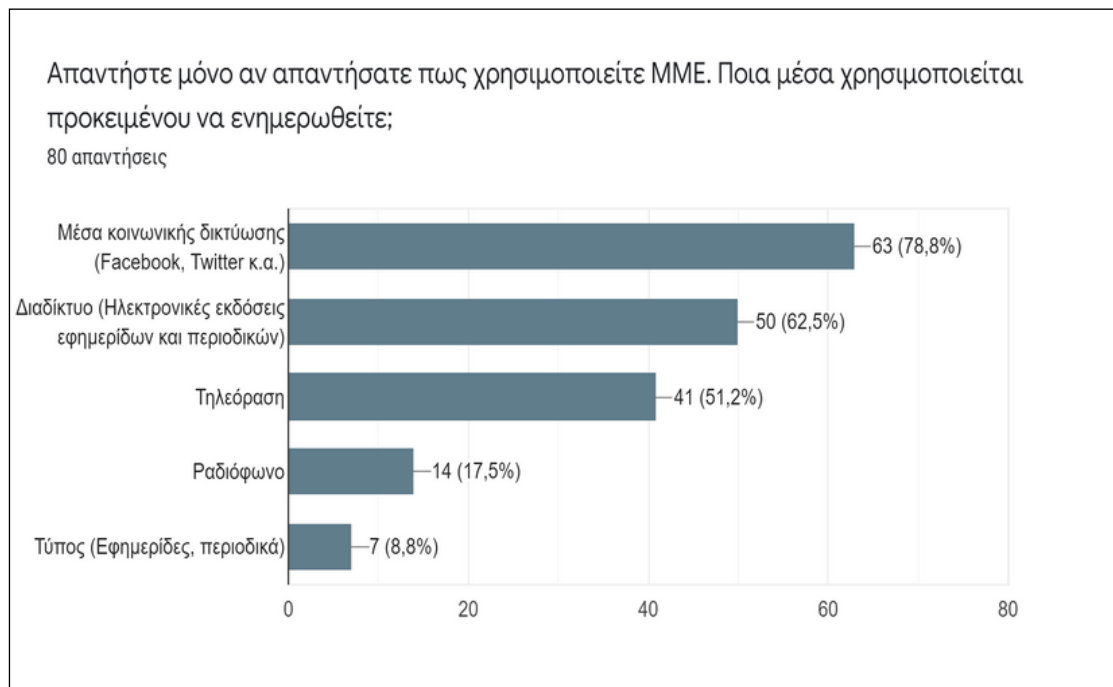
Γράφημα 4 – Απαντήσεις ερώτησης 4

Όσοι απάντησαν θετικά (79 άτομα) συνέχισαν με τις επόμενες ερωτήσεις της θεματικής ενότητας που αποπειράθηκαν να συγκεντρώσουν περισσότερες πληροφορίες αρχικά σχετικά με την συχνότητα χρήσης των ΜΜΕ. Και σε αυτήν την ερώτηση η συντριπτική πλειοψηφία με ποσοστό 83,5% απαντά πως κάνει καθημερινή χρήση των μέσων ενημέρωσης. Οι υπόλοιπες επιλογές έχουν χαμηλότερα ποσοστά, πιο συγκεκριμένα το 7,6% απαντά πως χρησιμοποιεί τα μέσα ενημέρωσης δύο με τρεις φορές την εβδομάδα, το 6,3% τέσσερις με πέντε φορές την εβδομάδα και τέλος το ίδιο ποσοστό 1,3% μοιράζεται η απάντηση της σπάνιας χρήσης ή της χρήσης μια φορά την εβδομάδα.

Γράφημα 5 - Απαντήσεις ερώτησης 5

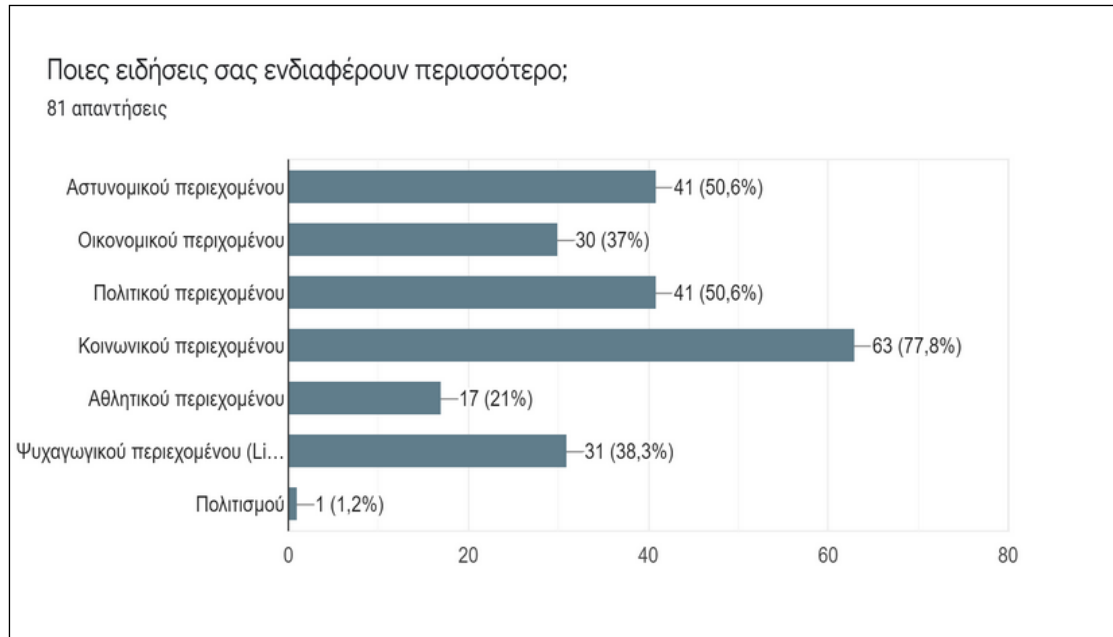
Στις επόμενες δυο ερωτήσεις δόθηκε η δυνατότητα οι ερωτώμενοι να δώσουν παραπάνω από μια απαντήσεις και αυτό έγινε για να λάβουμε πιο ακριβή αποτελέσματα. Η προτελευταία ερώτηση αυτής της θεματικής ζητάει από το δείγμα μας να επιλέξει ποια μέσα ενημέρωσης χρησιμοποιεί προκειμένου να ενημερωθεί. Θα ήταν άστοχο λοιπόν να δίνονταν η δυνατότητα μόνο μιας επιλογής μέσου σε μια εποχή που λαμβάνουμε καταιγισμό πληροφοριών από πολλές διαφορετικές πηγές. Σε αυτήν την ερώτηση το 78,8% απάντησε πως χρησιμοποιεί τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για την ενημέρωση του (Facebook, Twitter κ.α.). Με σχετικά μικρή διαφορά ακολουθεί το διαδίκτυο (Ηλεκτρονικές εκδόσεις εφημερίδων και περιοδικών) με ποσοστό 62,5% και η τηλεόραση με 51,2%. Τελευταίες επιλογές ενημέρωσης για το υπό εξέταση δείγμα είναι το ραδιόφωνο με ποσοστό 17,5% και ο Τύπος με ποσοστό 8,8%. Τα αποτελέσματα αποτυπώνουν την αλλαγή στον τρόπο ενημέρωσης του κοινού αφού είναι εμφανής η προτίμηση στα νέα, ψηφιακά μέσα ενημέρωσης που συγκεντρώνουν τα δυο υψηλότερα ποσοστά ενώ έπονται τα παραδοσιακά μέσα, με πρώτη την τηλεόραση που μέχρι πρότινος αποτελούσε το βασικότερο μέσο ενημέρωσης και έπειτα ακολουθούν το ραδιόφωνο και ο τύπος.

Γράφημα 6 – Απαντήσεις ερώτησης 6

Η τελευταία ερώτηση αυτής της θεματικής όπως προαναφέραμε έδινε το δικαίωμα πολλαπλών απαντήσεων στους ερωτηθέντες. Στην ερώτηση “Ποιες ειδήσεις σας

ενδιαφέρουν περισσότερο;” δόθηκαν οι παρακάτω απαντήσεις. Η πιο δημοφιλής απάντηση είναι οι ειδήσεις κοινωνικού περιεχομένου με ποσοστό 77,8%. Ακολουθούν με το ίδιο ποσοστό 50,6% οι ειδήσεις αστυνομικού και πολιτικού περιεχομένου. Το 38,3% ενδιαφέρεται για ειδήσεις ψυχαγωγικού περιεχομένου (Lifestyle) και με ελάχιστη διαφορά οι ειδήσεις οικονομικού περιεχομένου με ποσοστό 37%. Πιο χαμηλά συναντάμε τις ειδήσεις αθλητικού περιεχομένου με ποσοστό 21% και τελευταία επιλογή οι ειδήσεις πολιτιστικού περιεχομένου με ποσοστό 1,2%.

Γράφημα 7 – Απαντήσεις ερώτησης 7

4.3 Αποτελέσματα τρίτης θεματικής ενότητας

Σε αυτήν την ενότητα δίνονται απαντήσεις στα δύο από τα έξι ερευνητικά ερωτήματα που θέσαμε στο προηγούμενο κεφάλαιο. Οι ειδήσεις που αφορούν στο έγκλημα από το παρελθόν έως και σήμερα προσελκύουν το ενδιαφέρον του κοινού, το οποίο τις εξετάζει με κριτήρια όπως το περιεχόμενο και ο τρόπος παραγωγής της. Στην πρώτη ερώτηση αυτής της θεματική αποτυπώνεται η αξιολόγηση των απόψεων του δείγματος ως προς την παρεχόμενη πληροφόρηση για το έγκλημα που λαμβάνει από τα ΜΜΕ. Στα αποτελέσματα διαφαίνεται μια μετριοπαθής στάση του δείγματος απέναντι στην πληροφόρηση που δέχεται από τα ΜΜΕ καθώς το 49,4% επέλεξε την απάντηση “Μέτρια”. Οι απαντήσεις με θετική και αντίστοιχα αρνητική αξιολόγηση θα συμπεραίναμε ότι αποδίδονται ισότιμα καθώς οι απαντήσεις ικανοποιητικής (19,8%) και πολύ καλής (7,4%) πληροφόρησης συνολικά μας δίνουν ένα ποσοστό 27,2% πολύ

κοντά στους ερωτηθέντες που δεν δήλωσαν ικανοποιημένοι από την πληροφόρηση που λαμβάνουν και επέλεξαν την απάντηση κακή με ποσοστό 23,5%.

Κατά το δεύτερο κεφάλαιο έγιναν αναφορές στις ερμηνείες ειδήσεων που αφορούν εγκλήματα που διαφοροποιούνται ανάλογα με την θεωρητική προσέγγιση και σε όλες διαπιστώθηκε πράγματι η σημαντικότητα τέτοιου περιεχομένου ειδήσεων οι οποίες αποτελούν κρίσιμη πηγή πληροφόρησης για το κοινό ωστόσο κρίθηκαν μη αντιπροσωπευτικές και επιλεκτικές. Σύμφωνα με το μοντέλο του “πρωταρχικού ορισμού” του Hall (1978) η αναφορά του εγκλήματος κατανοείται υπό το πρίσμα των άνισων σχέσεων εξουσίας μεταξύ δημοσιογράφων και θεσμικών πηγών. Πράγματι συναντάμε μια καχυποψία στην αξιολόγηση των μέσων καθώς οι περισσότεροι προτιμούν να διατηρήσουν μια ουδέτερη στάση.

Γράφημα 8 – Απαντήσεις ερώτησης 8

Η επόμενη ερώτηση αφορά την αιτιολόγηση της παραπάνω επιλογής ωστόσο επειδή η ερώτηση είναι ανοιχτού τύπου πρόκειται να γίνει ποιοτική ανάλυση περιεχομένου στο τέλος του κεφαλαίου μαζί με μια ακόμη ερώτηση ανοιχτού τύπου που έχουμε συμπεριλάβει στο ερωτηματολόγιο μας και την συναντάμε στην τελευταία θεματική ενότητα.

Στο ερώτημα “Με ποιο τρόπο θεωρείτε ότι αναπαρίσταται το έγκλημα στα ΜΜΕ;”, τα αποτελέσματα είναι σαφή. Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων με ποσοστό 65,4% απάντησε ότι το έγκλημα αναπαριστάται με υπερβολή δηλαδή παρουσιάζεται δραματοποιημένο ρεπορτάζ, με μουσική υπόκρουση και αργή κίνηση. Ακολουθεί με 24,7% η αναπαράσταση του εγκλήματος με μεγάλη συχνότητα, αυτό περιλαμβάνει την κάλυψη κάθε στιγμής της εξέλιξης της ιστορίας ακόμα και όταν αυτή δεν έχει ιδιαίτερη

ειδησεογραφική αξία. Άξιο αναφοράς είναι ότι η αντικειμενική κάλυψη δηλαδή η κάλυψη με παρουσίαση όλων των πλευρών της ιστορίας με εκτεταμένο ρεπορτάζ, μαρτυρίες και πηγές από όλες τις πλευρές και χωρίς στοιχεία δραματικού λόγου λαμβάνει μικρό ποσοστό 8,6%, ενώ τέλος το 1,2% θεωρεί πως παραπληροφορείτε.

Η σαφής προτίμηση του δείγματος στην υπερβολική αναπαράσταση του εγκληματία στα ΜΜΕ, με δραματοποιημένο ρεπορτάζ συνδέεται με την αυξανόμενη κυριαρχία τις οπτικοποίησης (Jewkes, 2004). Ιδιαίτερη στην σύγχρονη τεχνολογική εποχή που διανύουμε, που όπως είδαμε και παραπάνω η πλειοψηφία χρησιμοποιεί καθημερινά τα μέσα ενημέρωσης από διάφορες πηγές (διαδίκτυο, social media, τηλεόραση, ραδιόφωνο κ.α.) οι απαιτήσεις είναι διαφορετικές. Ο σημαντικότερος στόχος των τηλεοπτικών σταθμών είναι η παροχή ενός “έλκυστικού προϊόντος” (Chermak, 1995). Τα εγκληματικά γεγονότα “κατασκευάζονται” με βάση τις οπτικές και τις λεξιλογικές του δυνατότητές (Greer, 2007) και αυτό γίνεται αντιληπτό και αποτυπώνεται και στις απαντήσεις που λάβαμε στην συγκεκριμένη ερώτηση.

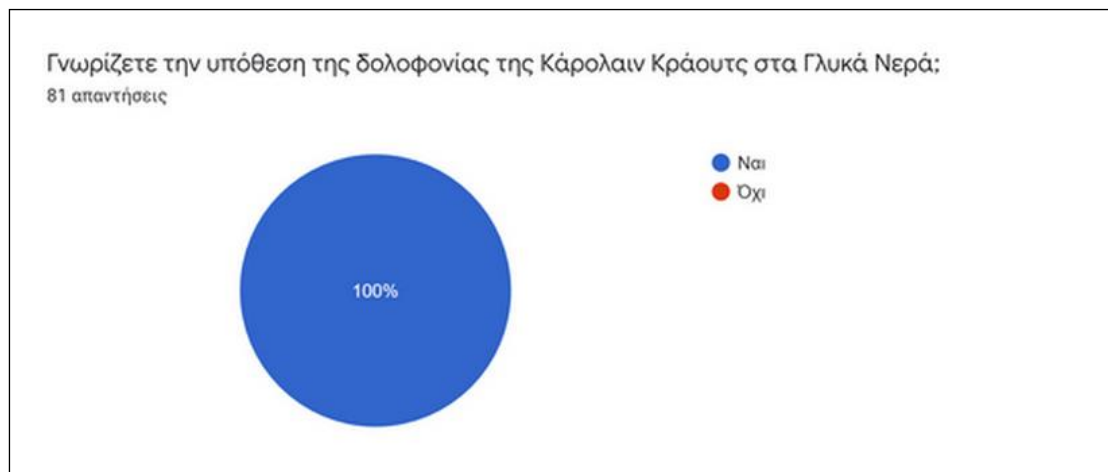
Γράφημα 9 - Απαντήσεις ερώτησης 9

4.4 Αποτελέσματα τέταρτης θεματικής ενότητας

Οι ερωτήσεις της τελευταίας θεματικής απαντούν στα τελευταία τέσσερα ερευνητικά ερωτήματα που έχουμε θέσει και αφορούν στην διερεύνηση των στάσεων του εξεταζόμενου δείγματος απέναντι στην υπόθεση της δολοφονίας της Caroline Crouch από τον σύζυγο της στις 11 Μαΐου του 2021 στα Γλυκά Νερά. Σε αυτήν την θεματική θα κάνουμε μια απόπειρα καταγραφής και ανάλυσης των απαντήσεων σε εννέα

ερωτήσεις που θέσαμε εκ των οποίων η μια θα αναλυθεί στο τέλος του κεφαλαίου καθώς πρόκειται για ανοιχτού τύπου ερώτηση.

Στο σύνολο τους οι ερωτηθέντες (81 άτομα) απάντησαν θετικά στην ερώτηση αν γνώριζαν σχετικά με την υπόθεση των Γλυκών Νερών αποδεικνύοντας την μεγάλη δημοσιότητα που έλαβε το θέμα από τα ΜΜΕ.

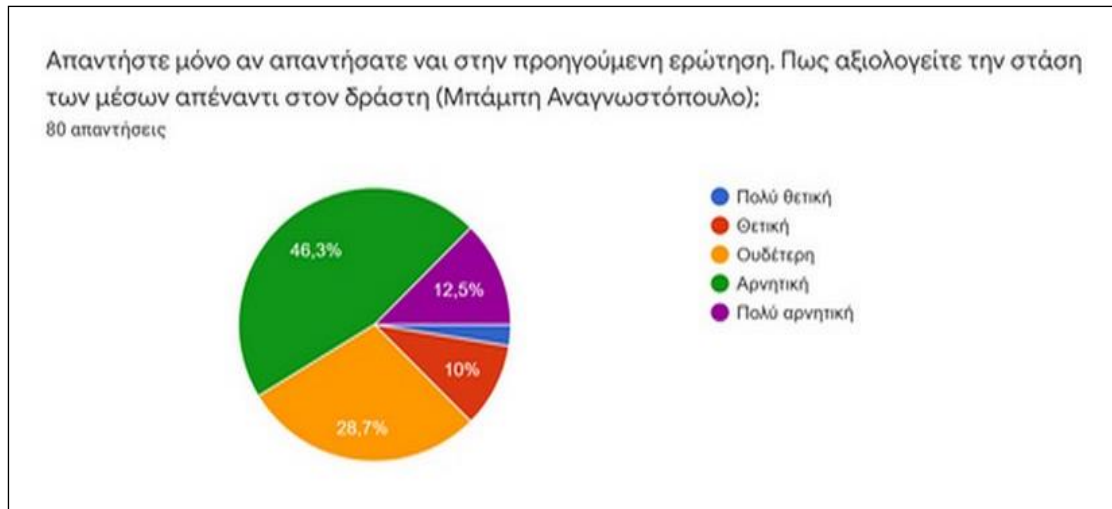

Γράφημα 10 – Απαντήσεις ερώτησης 10

Στην ερώτηση που οι ερωτηθέντες κλήθηκαν να αξιολογήσουν την στάση των μέσων απέναντι στον δράστη (Μπάμπη Αναγνωστόπουλο) η πιο δημοφιλής απάντηση με ποσοστό 46,3% είναι η αρνητική στάση. Ουδέτερη στάση θεωρεί πως κράτησαν το 28,7% του υπό εξέταση δείγματος. Ακολουθεί η άποψη πως τα μέσα είχαν πολύ αρνητική στάση απέναντι στον δράστη με ποσοστό 12,5%. Το 10% αξιολογεί ως θετική την στάση των μέσων ενώ μόλις το 2,5% θεωρεί πολύ θετική την στάση των μέσων.

Παρατηρούμε πως η πλειοψηφία του δείγματος αξιολόγησε ως αρνητική την στάση που διατήρησαν τα μέσα απέναντι στον δράστη (Μπάμπη Αναγνωστόπουλο). Το παραπάνω αποτέλεσμα φαίνεται να συμφωνεί και με την Θεολόγη (2011) η οποία αναφερόμενη στην παρουσίαση των εγκληματιών από τα μέσα είπε “ο εγκληματίας είναι ένας στυγερός δολοφόνος, κακός ίσως και άρρωστος ή ανώμαλος”. Και η Καρδάρη (2019) θεωρεί ότι οι αναπαραστάσεις του εγκλήματος και του εγκληματία σε πολλές περιπτώσεις καλλιεργούν φοβίες και παλιές προκαταλήψεις. Ωστόσο στην υπόθεση των γλυκών νερών τα στερεότυπα δεν φαίνεται να λειτουργούν καθώς ο δράστης δεν πληροί τα συνήθη κριτήρια του εγκληματία, σε αυτό θα αναφερθούμε πιο εκτενώς σε επόμενη πιο σχετική ερώτηση. Ωστόσο αξιοσημείωτο είναι και το υψηλό ποσοστό των ατόμων που θεώρησαν πως η στάση των μέσων είναι ουδέτερη απέναντι

στον δράστη, σημειώνοντας μια διαφορετική σε σχέση με την υφιστάμενη οπτική στον τρόπο που αξιολογεί το κοινό την στάση των μέσων.

Γράφημα 11 – Απαντήσεις ερώτησης 11

Η επόμενη ερώτηση καλεί τον ερωτώμενο να απαντήσει μέσα από μια σειρά επιλογών ποιος θεωρεί πως είναι ο λόγος που οδήγησε τα μέσα στην αρνητική προβολή του δράστη. Λάβαμε απαντήσεις από 50 ερωτώμενους. Ως πρωταρχικός λόγος φαίνεται με υψηλή διαφορά από τις υπόλοιπες επιλογές να είναι η αύξηση της τηλεθέασης / κυκλοφορίας του εντύπου με ποσοστό 76%. Ως δεύτερος λόγος αρνητικής προβολής του δράστη επιλέγεται με ποσοστό 20% ο ανταγωνισμός μεταξύ των μέσων. Ακολουθεί με ποσοστό 4% ο πολιτικός προσανατολισμός του μέσου ενώ η επιλογή της ανάγκης ανάδειξης του δημοσιογράφου δεν επιλέγεται από κανένα ερωτηθέντα.

Οι ειδήσεις που παρακολουθούμε από τα μέσα ανεξάρτητα από το περιεχόμενο τους υποκύπτουν σε συστήματα μετρήσεων τηλεθέασης (εμπορευματοποίηση είδησης), από τα οποία εξαρτάται άμεσα και η βιωσιμότητα τους (Webster, 1998). Γίνεται αντιληπτό από την πλειοψηφία του κοινού ότι η αρνητική στάση των μέσων απέναντι στον δράστη στην υπόθεση των γλυκών νερών υιοθετήθηκε περισσότερο με κίνητρο την αύξηση της τηλεθέασης και την ανάγκη των δημοσιογραφικών οργανισμών για κέρδη. Ως δεύτερος λόγος αρνητικής προβολής επιλέγεται ο ανταγωνισμός μεταξύ των μέσων ο οποίος συνδέεται με έναν τρόπο με την πρώτη επιλογή καθώς η επιδίωξη του μεγαλύτερου δυνατού οικονομικού κέρδους ευνοεί τον ανταγωνισμό μεταξύ των μέσων.

Αν επιλέξατε την αρνητική προβολή απαντήστε στην ερώτηση διαφορετικά απαντήστε στην αμέσως επόμενη. Ποιοι θεωρείτε πως είναι οι λόγοι που οδήγησαν στην αρνητική προβολή; 50 απαντήσεις

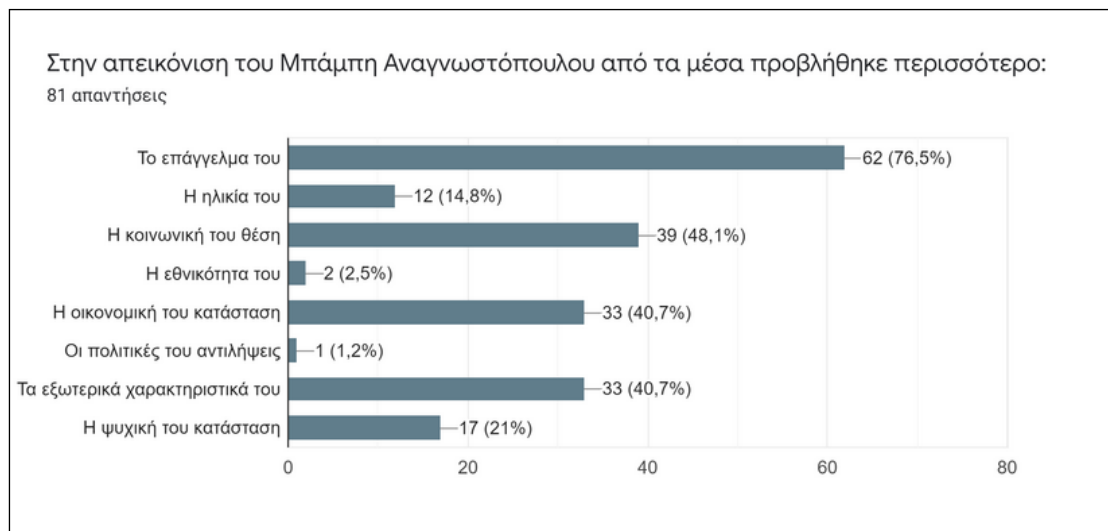
Γράφημα 12 – Απαντήσεις ερώτησης 12

Και η επόμενη ερώτηση αφορά τον δράστη, σε αυτήν απάντησε το σύνολο του δείγματος (81 άτομα) και υπήρχε η δυνατότητα επιλογής περισσότερων από μια απαντήσεων. Στην ερώτηση ποιες πληροφορίες προβλήθηκαν περισσότερο στην απεικόνιση του δράστη Μπάμπη Αναγνωστόπουλου δόθηκαν οι παρακάτω απαντήσεις. Το πιο προβεβλημένο στοιχείο είναι με ποσοστό 76,5% το επάγγελμα του. Έπειτα με ποσοστό 48,1% ακολουθεί η κοινωνική του θέση. Η οικονομική του κατάσταση και τα εξωτερικά χαρακτηριστικά του επιλέγονται από τον ίδιο αριθμό ατόμων και έχουν ποσοστό 40,7%. Το 21% επέλεξε πως προβλήθηκε περισσότερο η ψυχική του κατάσταση. Η ηλικία του επιλέχθηκε από το σχετικά μικρό ποσοστό του 14,8%. Ενώ στις τελευταίες επιλογές θα συναντήσουμε με ποσοστό 2,5% την εθνικότητα του και με ποσοστό 1,2% τις πολιτικές του αντιλήψεις.

Στην υπόθεση των γλυκών νερών και ιδιαίτερα μετά την αποκάλυψη του δράστη τα μέσα έκαναν σαφής αναφορές στα προσωπικά χαρακτηριστικά και τις ιδιότητες του Μπάμπη Αναγνωστόπουλου, αυτό ίσως να τονίστηκε καθώς πολλά χαρακτηριστικά του δράστη δεν συνάδουν με την στερεοτυπική εικόνα ενός εγκληματία. Πιο συγκεκριμένα το δείγμα αναγνώρισε ως πιο προβεβλημένο στοιχείο την επαγγελματική του ιδιότητα (πιλότος), κάτι το οποίο επιβεβαιώνεται και από τα άρθρα στα οποία κάναμε μικρή αναφορά στο προηγούμενο κεφάλαιο. Ακολουθεί η κοινωνική του θέση και αυτό συμβαίνει ακριβώς γιατί η κοινωνική του κατάσταση δεν συμβαδίζει με αυτήν ενός εγκληματία. Την ίδια συλλογιστική ακολουθούν και οι υπόλοιπες απαντήσεις που έδωσαν οι ερωτώμενοι στην προσπάθεια τους να αποτυπώσουν τα στοιχεία που προβλήθηκαν περισσότερο από τα μέσα. Επιπλέον άξιο σχολιασμού είναι πως στην

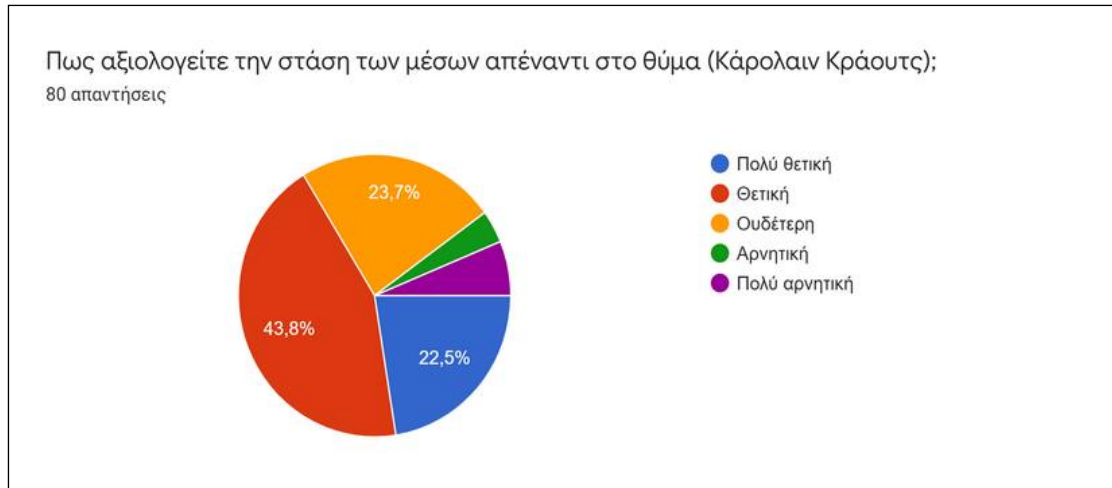
υπόθεση των γλυκών νερών ο δράστης είναι ελληνικής καταγωγής, μόνο δύο ερωτώμενοι επέλεξαν την εθνικότητα του ως προβεβλημένο προσδιοριστικό στοιχείο για αυτόν.

Γράφημα 13 – Απαντήσεις ερώτησης 13

Η επόμενη ερώτηση εστιάζει στο θύμα (Caroline Crouch) και ζητά να αξιολογηθεί η στάση των μέσων απέναντι σε αυτήν. Το 43,8% θεωρεί πως τα μέσα διατήρησαν θετική στάση απέναντι στο θύμα. Ουδέτερη στάση επέλεξε το 23,7%. Το 22,5% πιστεύει πως η στάση των μέσων ήταν πολύ θετική για το θύμα. Ενώ μικρότερο ποσοστό ατόμων επιλέγει την αρνητική στάση απέναντι στην Caroline πιο συγκεκριμένα το 6,3% την αξιολογεί ως πολύ αρνητική και μόλις το 3,7% ως αρνητική.

Το θύμα στην υπόθεση των Γλυκών Νερών είναι μια νεαρή μητέρα η οποία δολοφονήθηκε από τον σύζυγο της. Οι ερωτώμενοι απάντησαν στην πλειοψηφία τους πως τα μέσα διατήρησαν θετική στάση απέναντι στην Caroline. Ο Katz διαπίστωσε πως “οι ειδήσεις για το έγκλημα επικεντρώνονται πολύ περισσότερο στους παραβάτες παρά στα θύματα” ωστόσο κάτι τέτοιο φαίνεται να μην ισχύει σήμερα. Πλέον δίνεται έμφαση στα θύματα και σε ορισμένες περιπτώσεις εξιδανίκευση (ορισμένων ειδών) θυμάτων εγκληματικών πράξεων (Reiner, 2001) (Chermak, 1995). Αυτή η μετατόπιση ενδιαφέροντος αποτελεί έναυσμα συζήτησης της μεταβαλλόμενης φύσης των ηθικών διλημμάτων με τα οποία έρχονται αντιμέτωποι οι άνθρωποι στον εικοστό πρώτο αιώνα. Είναι σημαντικό να σημειώσουμε πως ένας σημαντικός αριθμός ατόμων θεώρησαν την στάση που κράτησαν τα μέσα ουδέτερη.

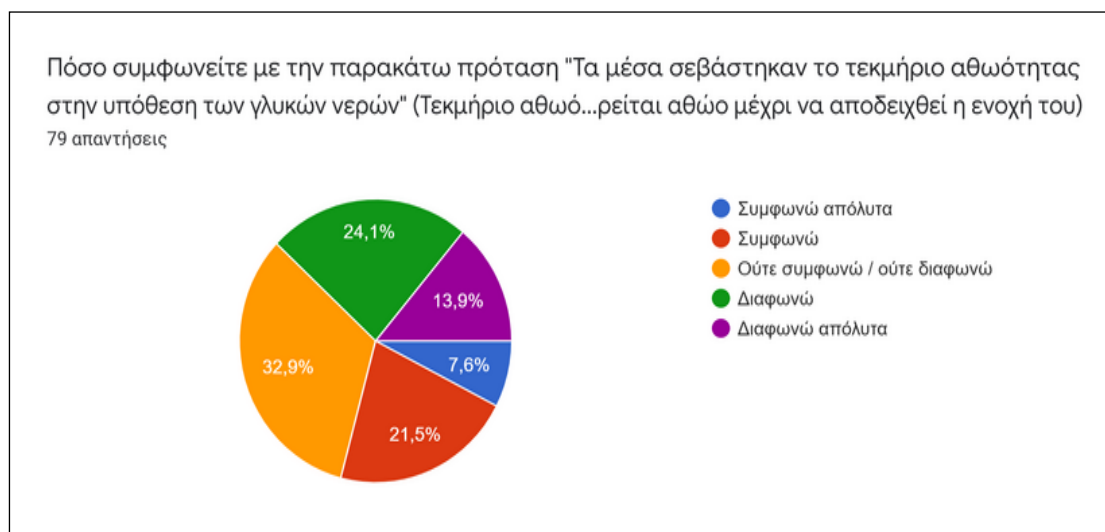

Γράφημα 14 – Απαντήσεις ερώτησης 14

Η επόμενη ερώτηση θα αναλυθεί εκτενώς στο τέλος του κεφαλαίου όπως ήδη έχει αναφερθεί, καθώς πρόκειται για ανοιχτού τύπου ερώτηση. Το αμέσως επόμενο ερώτημα αποσκοπεί να διερευνήσει την άποψη του δείγματος σχετικά με το αν τα μέσα σεβάστηκαν το τεκμήριο της αθωότητας στην υπόθεση των Γλυκών Νερών (τεκμήριο αθωότητας είναι η νομική αρχή σύμφωνα με την οποία κάθε πρόσωπο που κατηγορείται για οποιοδήποτε έγκλημα θεωρείται αθώο μέχρι να αποδειχθεί η ενοχή του). Σύμφωνα με τις απαντήσεις των ερωτηθέντων στο πλαίσιο αυτής της έρευνας η πλειοψηφία σε ποσοστό 39,2% επέλεξε να διατηρήσει ουδέτερη στάση (ούτε συμφωνώ / ούτε διαφωνώ) στο αν τα μέσα σεβάστηκαν το τεκμήριο αθωότητας στην υπόθεση. Αμέσως επόμενη δημοφιλέστερη είναι η απάντηση με ποσοστό 24,1%, η οποία δηλώνει πως οι ερωτηθέντες θεωρούν πως τα μέσα δεν σεβάστηκαν το τεκμήριο αθωότητας. Με ποσοστό 21,5% οι ερωτώμενοι απαντούν πως θεωρούν πως τα μέσα σεβάστηκαν το τεκμήριο της αθωότητας. Ακολουθεί με 13,9% η απάντηση διαφωνώ απόλυτα και με 7,6% η απάντηση συμφωνώ απόλυτα.

Η ισότιμη αντιμετώπιση των πολιτών, ο σεβασμός της προσωπικότητας, της αξιοπρέπειας και το απαραβίαστο της ιδιωτικής ζωής του ανθρώπου και του πολίτη είναι κάποιες από τις αρχές δημοσιογραφικής δεοντολογίας που έχει θεσπίσει η ΕΣΗΕΑ και σχετίζονται με την διαχείριση των υποθέσεων εγκλημάτων και όχι μόνο από τα μέσα. Η θέση του υπόπτου δεν θα πρέπει να ταυτίζεται με αυτή του ενόχου, τα μέσα οφείλουν να σέβονται την βασική αρχή του τεκμηρίου της αθωότητας, το οποίο υποχρεώνει τον δημοσιογράφο να σέβεται την ποινική διαδικασία χωρίς να προεξοφλεί δικαστικές αποφάσεις. Από τις απαντήσεις που λάβαμε το δείγμα θεωρεί πως τα μέσα διατηρούν ουδέτερη στάση απέναντι στον δράστη ίσως γιατί τυπικά προσπαθεί να

διατηρηθεί μια ισορροπία. Η αμέσως επόμενη απάντηση δείχνει μια κατεύθυνση μη σεβασμού του τεκμηρίου της αθωότητας υποδεικνύοντας μια προβληματική στην διαχείριση των εγκλημάτων από τα μέσα και στο υπάρχων ρυθμιστικό πλαίσιο.

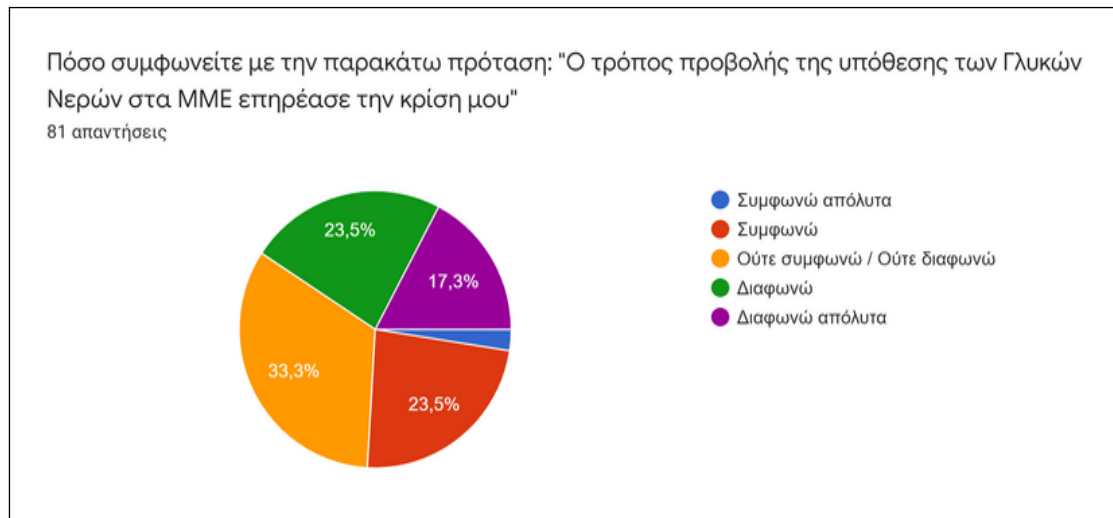

Γράφημα 15 – Απαντήσεις ερώτησης 15

Στην ερώτηση που ακολουθεί καλούνται οι ερωτηθέντες να απαντήσουν αν πιστεύουν πως ο τρόπος προβολής της υπόθεσης των Γλυκών Νερών στα ΜΜΕ επηρέασε την κρίση τους. Το 33,3% αποφεύγει να απαντήσει με πιο συγκεκριμένη απάντηση και δίνει την επιλογή ούτε συμφωνώ / ούτε διαφωνώ. Τα αποτελέσματα είναι μοιρασμένα στην συνέχεια καθώς το ίδιο ποσοστό ατόμων 23,5% θεωρεί πως επηρεάστηκε και αντίστοιχα πως δεν επηρεάστηκε για την υπόθεση των Γλυκών Νερών. Το 17,3% διαφωνεί απόλυτα πως επηρεάστηκε η κρίση του. Ενώ μόλις το 2,5% συμφωνεί απόλυτα πως υπήρξε επιρροή στην κρίση του.

Σύμφωνα με τον Webster (1998) υπάρχουν τρία μοντέλα μελέτης του κοινού: ως μάζα, σαν αποτέλεσμα και σαν ενεργός παράγοντα. Το πρώτο και σε σημαντικό βαθμό και το δεύτερο υποστηρίζουν πως τα μέσα επιδρούν και επηρεάζουν το κοινό, το οποίο διατηρεί μια παθητική στάση, ωστόσο τα τελευταία χρόνια αυτή η θεώρηση έχει αλλάξει και το κοινό θεωρείται ως ελεύθερος παράγοντας που δέχεται δεδομένα και τα αξιολογεί με βάση τα δικά του προσωπικά κριτήρια. Στην ερώτηση που τέθηκε ήταν δύσκολο να δοθούν ακριβής απαντήσεις, ο λόγος είναι πως θέλει αρκετή σκέψη και χρόνος ο οποίος συνήθως είναι περιορισμένος όταν δίνουμε απαντήσεις σε ένα ερωτηματολόγιο ενώ επίσης χρειάζεται υψηλός βαθμός αντίληψης καθώς πολλές φορές επηρεαζόμαστε με τρόπους που δεν συνειδητοποιούμε, αυτός θεωρώ πως είναι και ο λόγος που οι περισσότεροι απαντάνε με ουδετερότητα σε μια προσπάθεια να αποφύγουν μια πιο συγκεκριμένη απάντηση που μπορεί να μην ανταποκρίνεται στην

πραγματικότητα. Ενώ επίσης ενδεικτικό όσων αναφέραμε είναι και οι μοιρασμένες απαντήσεις ανάμεσα σε αυτούς που δεν πιστεύουν ότι επηρεάστηκαν και αυτούς που πιστεύουν ότι επηρεάστηκαν.

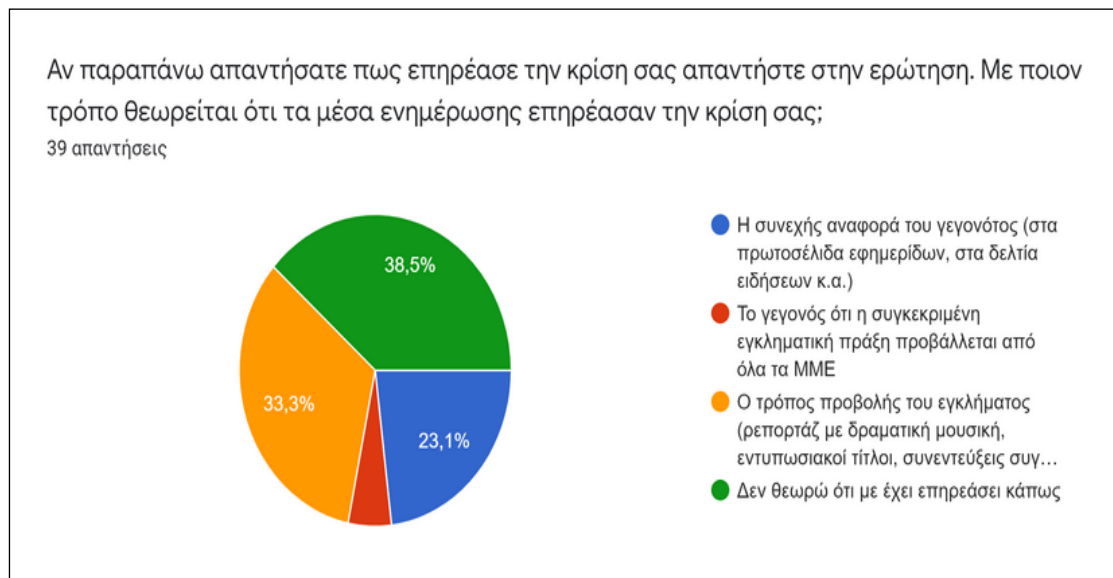

Γράφημα 16 – Απαντήσεις ερώτησης 16

Το τελευταίο ερώτημα αποτελεί συνέχεια του προηγούμενου ερωτήματος και καλεί τους ερωτώμενους που θεωρούν πως έχει επηρεαστεί η κρίση τους να προσδιορίσουν με ποιον τρόπο πιστεύουν ότι τα μέσα τα κατάφεραν. Δόθηκαν 39 απαντήσεις και ειδικότερα το 38,5% δεν θεώρησε πως έχει επηρεαστεί με κάποιο τρόπο. Ακολουθεί με 33,3% ο τρόπος προβολής του εγκλήματος (ρεπορτάζ με δραματική μουσική, εντυπωσιακοί τίτλοι, συνεντεύξεις συγγενών). Το 23,1% πιστεύει πως έχει επηρεαστεί εξαιτίας της συνεχούς αναφοράς του γεγονότος (στα πρωτοσέλιδα εφημερίδων, στα δελτία ειδήσεων κ.α.). Ενώ τέλος μόλις το 5,1% θεωρεί πως επηρεάστηκε από το γεγονός ότι η συγκεκριμένη εγκληματική πράξη προβαλλόταν από όλα τα ΜΜΕ.

Η δημιουργία γνώμης μπορεί να καθοδηγηθεί μέσα από διάφορους τρόπους και διαδικασίες από τα μέσα. Σε προηγούμενο κεφάλαιο έγινε αναφορά σε κάποιους από αυτούς. Ο τρόπος παρουσίασης μιας πληροφορίας (Lecheler & deVreese, 2017). Η χρήση του κατάλληλου λεξιλογίου, των επιθέτων και η επιλογή του ύφους μπορούν να καθορίσουν την οπτική γωνία που επιθυμούν τα μέσα να προσδώσουν σε ένα γεγονός (Ford & King, 2015). Ακόμα η σειρά με την οποία παρουσιάζονται οι προβληματισμοί, μπορούν να ενισχύσουν προϋπάρχουσες ή να καλλιεργήσουν το έδαφος για νέες απόψεις (Scheufele & Scheufele, 2010). Ακόμα και η παράληψη στοιχείων ή η αποτυχία προβολής κάποιων απόψεων μπορούν να επηρεάσουν σύμφωνα με τους Coman και Cmeciu (2014). Από τις απαντήσεις που δόθηκαν από τους ερωτώμενους δεν προκύπτει κάποια επιρροή των μέσων στο κοινό. Έπειτα σε μεγάλο ποσοστό

επέλεξαν τον τρόπο προβολής της είδησης ως τρόπο επηρεασμού τους. Όπως και στην προηγούμενη ερώτηση το ερώτημα είναι απαιτητικό και ζητά από τον ερωτηθέντα να σκεφτεί τον τρόπο που τα μέσα τον επηρέασαν αφού προηγουμένως έχει δεχτεί πως τον έχουν επηρεάσει με κάποιον τρόπο. Είναι σημαντικό να σημειώσουμε πως το κοινό πληροφορείται για το έγκλημα κυρίως από τα μέσα αλλά διαμορφώνει συνολικά τις αντιλήψεις του μέσα από διαφορετικές διόδους: η άμεση εμπειρία είναι μια από αυτές (Θεολόγη, 2011), δεν θα πρέπει να αγνοήσουμε λοιπόν και ένα σύνολο άλλων παραγόντων.

Γράφημα 17 – Απαντήσεις ερώτησης 17

4.5 Ανάλυση περιεχομένου

Σε αυτό το σημείο τη εργασίας θα προχωρήσουμε σε ανάλυση περιεχομένου των απαντήσεων που λάβαμε για δυο ερωτήσεις ανοιχτού τύπου που έχουν συμπεριληφθεί στο ερωτηματολόγιο.

Η πρώτη ζητούσε από τους ερωτώμενους να αιτιολογήσουν σύντομα ή εκτενώς την αξιολόγηση τους για την πληροφόρηση που παρέχουν τα ΜΜΕ για το έγκλημα. Δόθηκαν πενήντα τέσσερις απαντήσεις οι οποίες στην πλειοψηφία τους ήταν σύντομες. Παρόλο που η συγκεκριμένη ερώτηση αποτελεί συνέχεια της προηγούμενης η οποία ζητά να αξιολογηθεί η πληροφόρηση των μέσων για το έγκλημα και η πλειοψηφία την αξιολογεί μέτρια και θετικά και μόνο το 23,5% την αξιολόγησε ως κακή τα σχόλια είναι κυρίως αρνητικά (41 σχόλια) έναντι των θετικών (11 σχόλια) ενώ γίνονται και κάποια σχόλια (2 σχόλια) που αφορούν άλλο είδος περιεχομένου (πολιτική).

Θα ξεκινήσουμε από τα σχόλια που είχαν θετικό πρόσημο στην αιτιολόγηση της αξιολόγησης τους. Οι περισσότεροι εστιάζουν στα *“αξιόλογα και εκτενή ρεπορτάζ και έρευνες”* που διεξάγουν τα μέσα. Ερωτώμενος δεν θεωρεί πώς όλα τα μέσα παρέχουν την ίδια πληροφόρηση και αποδίδει μερίδιο ευθύνης και στον αποδέκτη της πληροφόρησης, πιο αναλυτικά απαντά: *“Συγκεκριμένα μέσα παρέχουν ικανοποιητική πληροφόρηση αρκεί να ψάξει ο καθένας αυτό που τον ενδιαφέρει για μια αντικειμενική προσέγγιση”*. Η αντικειμενικότητα αναφέρεται και σε ένα άλλο σχόλιο και χαρακτηρίζει την πληροφόρηση που παρέχεται από τα μέσα για το έγκλημα. Σε τρία σχόλια γίνεται αναφορά και στις πληροφορίες που δίνονται ως θετικό στοιχείο, πιο συγκεκριμένα ένα σχόλιο αφορά πληροφορίες σχετικές με τους εμπλεκόμενους μιας υπόθεσης, σε άλλο σχόλιο η παροχή λεπτομερειών από το σημείο του εγκλήματος μέσω των ρεπόρτερ. Σε άλλη απάντηση δίνεται μια διαφορετική οπτική σχετικά με τις πληροφορίες οι οποίες θεωρεί πως δίνονται σε βαθμό που αυτό είναι επιτρεπτό, δηλαδή δίνονται με μέτρο. Από κάποιον άλλο ερωτώμενο η πληροφόρηση χαρακτηρίζεται ως ικανοποιητική με την προϋπόθεση ότι το πρόσωπο που την παρέχει είναι εξειδικευμένο, αναφερόμενος στους δημοσιογράφους. Η πληροφόρηση χαρακτηρίζεται ακόμα ως αξιοκρατική, επαρκής αλλά και υπερβολικά δραματοποιημένη από έναν ερωτώμενο ο οποίος επέλεξε να αιτιολογήσει την επιλογή του σημειώνοντας τόσο θετικά όσο και αρνητικά στοιχεία στην πληροφόρηση που δέχεται από τα μέσα για το έγκλημα.

Έπειτα θα παραθέσουμε τα σχόλια που είχαν αρνητικό πρόσημο στην αιτιολόγηση τους. Το στοιχείο που φαίνεται ότι σημειώνουν οι περισσότεροι είναι η υπερβολή στον τρόπο προβολής των εγκλημάτων από τα ΜΜΕ. Αυτό συμφωνεί και με την ανάλυση του Bourdieu (1998) που αναφέρθηκε μεταξύ άλλων και στην μεγέθυνση ενός περιφερειακού ζητήματος σε εθνικό με σκοπό την απήχηση του κοινού. Στην υπερβολική κάλυψη αναφέρεται και το σχόλιο ενός ερωτώμενου ο οποίος απαντά στην ερώτηση: *“Υπερβολική κάλυψη των γεγονότων η οποία συχνά εστιάζει όχι στην είδηση, αλλά στο τι είναι πιο “πιασάρικο”*. Επιπλέον με μεγάλη συχνότητα αναφέρθηκε και η δραματοποίηση των γεγονότων από τα μέσα, συγκεκριμένα σε ένα σχόλιο παρομοιάζεται η παρουσίαση με σενάριο ταινίας. Πολλές φορές γίνεται αναφορά και στην παραπληροφόρηση που υπάρχει σε αυτού του είδους την ειδησεογραφία. Ερωτώμενος αναφέρει σχετικά: *“Πιστεύω ότι τα ΜΜΕ μέσα στα αληθινά γεγονότα που περιπλέκονται σε κάποιο έγκλημα παρουσιάζουν ψευδή ή διαστρεβλωμένα γεγονότα με*

σκοπό να κεντρίσουν το ενδιαφέρον και να προσελκύσουν περισσότερους αναγνώστες / θεατές στην σελίδα τους”. Η υποκειμενικότητα προβληματίζει τους ερωτώμενους καθώς αρκετοί το επισημαίνουν στα σχόλια τους, ενδεικτικά σε σχόλιο αποτυπώνεται το παραπάνω “Δεν υπάρχει σφαιρική εικόνα και αντικειμενική παράθεση γεγονότων”. Επισημαίνεται επιπλέον πως ο τρόπος προβολής των εγκλημάτων από τα μέσα έχει ως σκοπό την αύξηση της τηλεθέασης και των clicks. Οι McRobbie και Thornton (1995) σε μια απόπειρα να αιτιολογήσουν τον ηθικό πανικό που δημιουργείται από τα μέσα συμπεριέλαβαν και την αύξηση των πωλήσεων των επιχειρήσεων στις αιτίες δημιουργίας τους. Επιπλέον διαπιστώνεται μια έλλειψη εγκυρότητας στα ρεπορτάζ που δημοσιεύονται, “ασαφή τεκμήρια” και “απουσία διασταύρωσης των πηγών” είναι κάποια από τα σχόλια των ερωτώμενων. Κάποιος μάλιστα τεκμηριώνει την άποψη του σχετικά με το συγκεκριμένο ζήτημα: “Θεωρώ πως βγάζουν μια είδηση και παρουσιάζουν αρκετά στοιχεία, τα οποία δεν ελέγχονται εκτενώς για την εγκυρότητα τους. Συνήθως αυτό συμβαίνει γιατί θέλουν να προλάβουν να βγάλουν πχ πρώτο κανάλι την είδηση ενός εγκλήματος”. Ενώ τέλος σε δύο σχόλια παρατηρήθηκε από τους ερωτώμενους μια έλλειψη σεβασμού και βαρύτητας απέναντι σε τέτοιου είδους θέματα και μια δόση “λαϊκότητας” και εστίασης στην “κουτσομπολίστικη” πλευρά στην κάλυψη αυτών των ειδήσεων.

Η δεύτερη ερώτηση ζητούσε από τους ερωτώμενους να αιτιολογήσουν την αξιολόγηση που έδωσαν σε προηγούμενη ερώτηση για την στάση των μέσων απέναντι στο θύμα (Caroline Crouch). Δόθηκαν συνολικά σαράντα έξι απαντήσεις εκ των οποίων οι περισσότερες ήταν σύντομες. Στην ερώτηση τρεις απάντησαν πως δεν γνωρίζουν γιατί επέλεξαν αυτόν τον τρόπο παρουσίασης και ένας έδωσε μη σχετική με το εξεταζόμενο θέμα απάντηση. Στην πλειοψηφία των απαντήσεων διαπιστώνουμε πως οι ερωτηθέντες πιστεύουν πως τα μέσα υιοθέτησαν μια συγκεκριμένη στάση (θετική στην πλειοψηφία τους σύμφωνα με τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου) με σκοπό την αύξηση της τηλεθέασης και της επισκεψιμότητας των sites καθώς η συγκεκριμένη είδηση προσέλκυσε το ενδιαφέρον του κοινού. Αυτή η πεποίθηση αποτυπώνεται και στην παρακάτω απάντηση: “Πιστεύω πως τα μέσα τόνισαν όλα τα θετικά χαρακτηριστικά της Καρολάιν για να αμβλύνουν την τραγικότητα της δολοφονίας της και φυσικά με τα μέσα που χρησιμοποίησαν, όπως λυπητερή μουσική, στόχο είχαν την αισθητική συγκίνηση των αναγνωστών ώστε να αυξήσουν την τηλεθέαση”. Έπειτα συναντήσαμε σε πολλές απαντήσεις την άποψη ότι το γεγονός ότι ήταν το θύμα διαμόρφωσε την στάση των

μέσων. Σχετικά με τις απεικονίσεις του θύματος από τα μέσα ενημέρωσης οι Reiner (2001) και Chermak (1955) αναφέρθηκαν στην αυξανόμενη έμφαση και σκόπιμη εξιδανίκευση ορισμένων θυμάτων. Υπήρξαν διαφορετικές οπτικές ως προς το συγκεκριμένο ζήτημα. Κάποιοι θεώρησαν την στάση των μέσων ως επιτηδευμένα θετική απέναντι στο θύμα με σκοπό να ικανοποιήσουν το λαϊκό αίσθημα. Σε μια απάντηση αναφέρεται σχετικά: *“Ήταν ένα αθώο θύμα χωρίς να έχει δώσει δικαίωμα το οποίο θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για να ανεβάσουν την τηλεθέαση. Δεν θα μπορούσαν να την αντιμετωπίσουν διαφορετικά θα ήταν απαράδεκτο στα μάτια του κοινού”*. Πιο άδολους σκοπούς θεωρούν πως έχουν τα μέσα λιγότεροι ερωτηθέντες οι οποίοι κινούμενοι στην ίδια συχνότητα θεωρούν πως η τραγικότητα της υπόθεσης: το νεαρό της ηλικίας του θύματος, ο ρόλος της ως νέας μητέρας που δολοφονήθηκε από τον άνθρωπο που ερωτεύτηκε και ο οποίος δεν φαίνεται να μετανιώνει για την πράξη του οδήγησε τα μέσα να υιοθετήσουν την συγκεκριμένη στάση.

Το γεγονός ότι πρόκειται για μια γυναικοκτονία και η συχνότητα τέτοιων φαινομένων αυτήν την περίοδο θεώρησε ερωτώμενος πως διαμόρφωσε την στάση των μέσων απέναντι στην Caroline. Για τις φεμινίστριες τα νέα που αφορούν εγκλήματα έχουν την δύναμη να επιδεινώσουν την υποδούλωση των γυναικών σε μια πατριαρχική κοινωνία ενδυναμώνοντας την ανδρική ληστρική κυριαρχία αλλά και την θεώρηση των γυναικών ως θυμάτων, διατηρώντας τα υπάρχοντα στερεότυπα των φύλλων που διαιωνίζουν υπάρχουσες σχέσεις εξουσίας (Charlesworth, H. and Chinkin, C. , 2000). Δυο άτομα επισήμαναν πως η στάση απέναντι στο θύμα και πιθανώς απέναντι στην υπόθεση των Γλυκών Νερών συνολικά έγινε με απώτερο σκοπό τον αποπροσανατολισμό της κοινής γνώμης με την συνεχή ενασχόληση των μέσων με το έγκλημα με αποτέλεσμα να μην δίνεται χρόνος σε θέματα διαφορετικού περιεχομένου. Τα παραπάνω σχόλια τα συναντήσαμε περισσότερες φορές ωστόσο υπήρξαν και άλλες αναφορές που εστίασαν σε διαφορετικούς παράγοντες. Κάποιος θεώρησε πως η στάση των μέσων απέναντι στο θύμα είχε ως στόχο την κινητοποίηση του δράστη (Μ. Αναγνωστόπουλου) ώστε να σπάσει και να ομολογήσει το έγκλημα που διέπραξε. Οι συνθήκες της δολοφονίας και η ηλικία του θύματος υποστήριζε ένας άλλος ερωτηθέντας. Επιπλέον το γεγονός ότι δεν γνώριζαν εξαρχής ότι ο δολοφόνος ήταν ο σύζυγος της θεωρήθηκε ως σημαντικός παράγοντας στην στάση που κράτησαν τα μέσα απέναντι στην Caroline συμφωνώντας με άποψη του Katz (1987) πως τα πιο αξιόλογα εγκλήματα είναι τα απροσδιόριστα ή τα σπάνια πρωτότυπα. Η καταγωγή του θύματος

και η κοινωνική της κατάσταση σύμφωνα με άλλο σχόλιο μπαίνουν στο επίκεντρο. Ενώ τέλος ένας ερωτώμενος επικεντρώνεται περισσότερο μάλλον στον δράστη και αναφέρει σχετικά: *“Γιατί βολεύει το προφανές, να προβάλλεται η πατριαρχική αντίληψη του ωραίου, πλούσιου άντρα από τον οποίο εξαρτάται το αδύναμο και νεαρό σε ηλικία μέλος της οικογένειας. Και φυσικά θεωρούνταν αδύνατο ότι ένας άνθρωπος τέτοιας κοινωνικής θέσης θα μπορούσε να κάνει ένα τέτοιο έγκλημα – βόλεψε λοιπόν να κατηγορηθούν ως συνήθως αλλοδαποί δράστες και να προαχθεί για άλλη μια φορά το πατριαρχικό πρότυπο του άντρα σωτήρα/κουβαλητή”*.

4.6 Σύνοψη

Στο παρόν κεφάλαιο καταγράφηκαν τα αποτελέσματα της ποσοτικής έρευνας, του ερωτηματολογίου και καταφάνηκαν οι απόψεις των ερωτώμενων σχετικά με την παρουσίαση των ειδήσεων που αφορούν το έγκλημα και πιο συγκεκριμένα τον εγκληματία. Τα αποτελέσματα παρουσιάστηκαν σε θεματικές ενότητες και θα αναλυθούν εκτενέστερα στο επόμενο κεφάλαιο των συμπερασμάτων.

Μέσα από τις απαντήσεις του ερωτηματολογίου διαπιστώσαμε πως η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτηθέντων χρησιμοποιεί τα μέσα ενημέρωσης για την ενημέρωση του, καθημερινά, ενώ τα μέσα που χρησιμοποιεί προέρχονται κυρίως από τον χώρο του διαδικτύου. Οι ειδήσεις που τους ενδιαφέρουν περισσότερο είναι οι ειδήσεις κοινωνικού περιεχομένου.

Στην αξιολόγηση που κλήθηκαν να κάνουν στα μέσα για την πληροφόρηση που προσφέρουν για τις ειδήσεις εγκλήματος οι περισσότεροι απάντησαν προσπαθώντας να διατηρήσουν μια μετριοπαθή στάση πράγμα που κατέρριψαν λίγο αργότερα όταν κλήθηκαν να αιτιολογήσουν την πεποίθησή τους αυτή καθώς η πλειοψηφία προέβη σε μια δριμεία κριτική θεωρώντας την υπερβολική στάση στον τρόπο προβολής ως τον πιο σημαντικό παράγοντα για αυτή τους την κριτική.

Σχετικά με την υπόθεση των Γλυκών Νερών το σύνολο των ερωτηθέντων απάντησε πως γνώριζε για το έγκλημα. Οι ερωτώμενοι θεωρούν πως τα μέσα διατήρησαν αρνητική στάση απέναντι στον εγκληματία κυρίως για λόγους τηλεθέασης. Διαπιστώνουν πως το επάγγελμα αποτελεί το πιο προβεβλημένο στοιχείο του δράστη. Αντίθετα πιστεύουν πως τα μέσα διατηρούν θετική στάση απέναντι στο θύμα για εμπορικούς λόγους (αύξηση της τηλεθέασης).

Τέλος οι ερωτηθέντες φαίνονται διχασμένοι και διατηρούν ουδέτερη στάση σχετικά με το σεβασμό του τεκμηρίου της αθωότητας στην υπόθεση των Γλυκών Νερών. Την ίδια στάση κράτησαν και στη επόμενη ερώτηση, καθώς δεν απάντησαν με ξεκάθαρο τρόπο αν επηρεάστηκε η κρίση τους από τον τρόπο που προβλήθηκε το έγκλημα από τα μέσα ενημέρωσης.

5. Συμπεράσματα

Στο τελευταίο κεφάλαιο θα παρουσιάσουμε συγκεντρωτικά τα συμπεράσματα της ποσοτικής έρευνας με ερωτηματολόγιο που διεξήγαμε για την εκπόνηση της εργασίας. Στην παρούσα εργασία έγινε βιβλιογραφική ανασκόπηση πηγών από ελληνική και ξενόγλωσση βιβλιογραφία, με σκοπό την εξέταση του τρόπου που γίνεται η αναπαράσταση των εγκληματικών ιστοριών και πιο συγκεκριμένα του εγκληματία στα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Στο θεωρητικό σκέλος παρουσιάστηκαν οι προσεγγίσεις που αφορούν την μελέτη των ακροατηρίων και τις αναπαραστάσεις του εγκλήματος στα μέσα ενημέρωσης. Στην συνέχεια επιλέχθηκε ως μελέτη περίπτωσης η υπόθεση των γλυκών νερών, στην οποία εξετάζετε η δολοφονία της Caroline Crouch τα ξημερώματα της 11ης Μαΐου του 2021 από τον σύζυγο της Μπάμπη Αναγνωστόπουλο δίπλα στην έντεκα μηνών κόρη τους. Δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν οι 81 ερωτώμενοι που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο που συντάξαμε και στο οποίο εξετάστηκαν τα ερευνητικά ερωτήματα, από τα οποία διαπιστώσαμε τα εξής:

Οι ειδήσεις που αφορούν το έγκλημα έχουν ιδιαίτερη σημασία για το κοινό, προσελκύουν το ενδιαφέρον του και αποτελούν σημαντικό κομμάτι της θεματολογίας των μέσων. Τα ευρήματα της έρευνας του ερωτηματολογίου αξιολογούν ως μέτρια την παρεχόμενη πληροφόρηση για το έγκλημα που λαμβάνουν από τα μέσα ενημέρωσης, ενώ οι υπόλοιποι είναι διχασμένοι μεταξύ θετικής και αρνητικής αξιολόγησης. Από την βιβλιογραφική επισκόπηση έγινε μια αναφορά των κριτηρίων επιλογής ειδήσεων εγκλήματος. Για παράδειγμα ο Katz (1978) υποστήριζε πως τα πιο αξιόλογα εγκλήματα είναι αυτά που συμβαίνουν πιο σπάνια ή τα απροσδόκητα. Παρατηρούμε πως το κοινό δεν είναι ικανοποιημένο από την ενημέρωση που λαμβάνει. Παρακάτω θα δούμε πιο αναλυτικά τους λόγους για τους οποίους αξιολόγησαν με αυτό τον τρόπο την πληροφόρηση που λαμβάνουν από τα μέσα.

Στον τρόπο αναπαράστασης του εγκλήματος από τα μέσα υπάρχει μια σχετική ομοφωνία, τα ευρήματα δείχνουν μια κατεύθυνση υπερβολής από πλευράς των μέσων. Το δραματοποιημένο ρεπορτάζ, η μουσική υπόκρουση και η αργή κίνηση συγκαταλέγονται στα στοιχεία μιας τέτοιας προβολής. Την πεποίθηση αυτή την συναντάμε και σε άλλη ερώτηση στο ερωτηματολόγιο. Σε ανοιχτού τύπου ερώτηση όπου ζητήθηκε η αξιολόγηση των ερωτώμενων σχετική με την πληροφόρηση από τα

μέσα ενημέρωσης για το έγκλημα, οι περισσότερες απαντήσεις υπογράμμιζαν την υπερβολή και την δραματοποίηση των περιστατικών που αφορούν υποθέσεις εγκλήματος.

Ο Jewkes (2004) μίλησε για την αυξανόμενη κυριαρχία της οπτικοποίησης, ωστόσο σήμερα με τις σύγχρονες τεχνολογικές εξελίξεις η «εικόνα» καθορίζει όλο και περισσότερο την ειδησεογραφική αξία. Διαπιστώσαμε από τις απαντήσεις του ερωτηματολογίου ότι το κοινό αυξάνει τις πηγές πληροφόρησης του σε πολλά μέσα και κυρίως σε μέσα του διαδικτύου (μέσα κοινωνικής δικτύωσης, ηλεκτρονικές εκδόσεις εφημερίδων) σε καθημερινή βάση. Αν το οπτικό υλικό ήταν πάντα κρίσιμο στην παραγωγή ειδήσεων για το έγκλημα, σήμερα είναι σημαντικότερο από ποτέ (Hall, 1973). Πράγματι τα ευρήματα διαπιστώνουν πως στην προσπάθεια τα μέσα να μεταφέρουν στο κοινό το κλίμα και να απεικονίσουν με ακρίβεια στοιχεία μιας υπόθεσης, χρησιμοποιούν έντονα το στοιχείο της υπερβολής και της δραματοποίησης στα ρεπορτάζ τους. Θα μπορούσαμε να πούμε πως το παραπάνω συμβαίνει σε μια προσπάθεια προσέλκυσης και διατήρησης του ενδιαφέροντος του κοινού σε μια εποχή που το ενδιαφέρον του είναι διασπασμένο σε πολλά μέσα ενημέρωσης, και πιθανόν εξαιτίας αυτού πιο απαιτητικό.

Διαπιστώσαμε από τα ευρήματα ως αρνητική την στάση των μέσων απέναντι στον δράστη και θετική απέναντι στο θύμα. Τα αποτελέσματα της έρευνας συμφωνούν με τα ευρήματα της βιβλιογραφίας. Ο δράστης αναπαρίσταται με έναν στερεοτυπικό τρόπο από τα μέσα, υπό ένα αρνητικό πρίσμα, προσδίδοντας του χαρακτηριστικά και πολλές φορές στιγματίζοντας τον πριν ακόμα την εκδίκηση της υπόθεσης. Στην υπό εξέταση μελέτη είναι ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα η αντίφαση αυτών των στερεοτύπων. Το επάγγελμα, η ηλικία, η εξωτερική εμφάνιση καθώς και άλλα χαρακτηριστικά του εγκληματία είναι απολύτως κοινωνικώς αποδεκτά και δεν συνδέονται με τις υπάρχουσες αντιλήψεις για τα χαρακτηριστικά που συνήθως φέρει ένας δράστης. Σε αντίθεση με την περίπτωση του θύματος όπου τα μέσα διατηρούν θετική στάση απέναντι της. Το θύμα σε πολλές περιπτώσεις εξιδανικεύεται (Reiner, 2001) (Chermak, 1995) ή θεωρείται αφελές, ανυποψίαστο για το έγκλημα που πρόκειται να συμβεί αβοήθητο και ανήμπορο να αντιδράσει στον θύτη (Θεολόγη, 2011). Η παρουσία του θύματος στα μέσα έχει διαφοροποιηθεί από το παρελθόν. Σήμερα το ενδιαφέρον έχει μετατοπιστεί, το ενδιαφέρον για τα θύματα είναι μεγάλο και ίσως αυτό αποτελεί

αφορμή για να ανοίξει η συζήτηση για την συνεχή τροποποίηση των ηθικών δилημμάτων με τα οποία έρχονται καθημερινά αντιμέτωποι οι σύγχρονοι άνθρωποι.

Σύμφωνα με τα ευρήματα που προέκυψαν από την έρευνα, η στάση που διατήρησαν τα μέσα τόσο απέναντι στο θύμα όσο και απέναντι στο θύτη έχει ως πρωταρχικό κίνητρο την προσέλκυση του ενδιαφέροντος του κοινού είτε πρόκειται για αύξηση της τηλεθέασης, είτε για αύξηση της κυκλοφορίας του τύπου, είτε για την αύξηση της επισκεψιμότητας των sites. Η ανάγκη των δημοσιογραφικών οργανισμών για επιβίωση αλλά και περαιτέρω κερδοφορία αποτελεί τον βασικό κίνητρο της στάσης τους, σύμφωνα με την έρευνα. Ο ανταγωνισμός μεταξύ των μέσων αποτελεί επίσης σημαντικό παράγοντα της στάσης τους απέναντι στον θύτη. Φυσικά κάτι τέτοιο γίνεται κατανοητό και στα πλαίσια της προηγούμενης επιλογής καθώς στην προσπάθεια προσέλκυσης του κοινού ευνοείται ο ανταγωνισμός μεταξύ των μέσων.

Όσον αφορά την θετική στάση που διατήρησαν τα μέσα απέναντι στο θύμα σημειώθηκαν από τους ερωτώμενους πολλοί και διαφορετικοί παράγοντες που οδήγησαν σε αυτήν την στάση. Οι ερωτηθέντες θεώρησαν πως αποκλειστικά και μόνο το γεγονός ότι η Caroline ήταν το θύμα του εγκλήματος παρακίνησε τα μέσα να διατηρήσουν θετική στάση απέναντι της. Θεώρησαν πως δεν θα μπορούσαν να την αντιμετωπίσουν διαφορετικά και πως αν κάτι τέτοιο συνέβαινε θα ήταν απαράδεκτο στα μάτια του κοινού. Θέση με την οποία συμφωνούν και οι Reiner (2001) και Chermak (1955) σχετικά με την απεικόνιση των θυμάτων στα μέσα παρατηρώντας μια αυξανόμενη έμφαση αλλά και μια σκόπιμη εξιδανίκευση σε ορισμένα θύματα. Επιπλέον η ανάδειξη και η συχνότητα εγκλημάτων κατά των γυναικών ανέφεραν πως έχουν ευαισθητοποιήσει το κοινό και έχουν αποκτήσει μια ιδιαίτερη δυναμική στο σε αυτό.

Τα προσωπικά χαρακτηριστικά και οι ιδιότητες του Μπάμπη Αναγνωστόπουλου υπήρξαν σημεία αναφοράς για τα μέσα. Η επαγγελματική του ιδιότητα (πιλότος) σύμφωνα με τα ευρήματα της έρευνας ήταν αυτή η πληροφορία που προβλήθηκε περισσότερο στην απεικόνιση του δράστη. Ο τομέας απασχόλησης του θύτη δεν είναι μόνο ηθικά αλλά και κοινωνικά αποδεκτός, μια αντίφαση που μπορεί να προκαλέσει ενδιαφέρον και πιθανόν να είναι και ο λόγος που γίνεται σημείο αναφοράς. Η κοινωνική του θέση, η οικονομική του κατάσταση και τα εξωτερικά του χαρακτηριστικά αποτελούν επίσης προβεβλημένα χαρακτηριστικά σύμφωνα με την έρευνα. Έχουμε ήδη αναφερθεί στην στερεοτυπική εικόνα απεικόνισης των

εγκληματιών από τα μέσα, στην υπόθεση των γλυκών νερών ο θύτης έρχεται σε αντίθεση με αυτές καθώς το επάγγελμα, η οικονομική του κατάσταση και γενικότερα η συνολική εικόνα του δεν συνάδει με αυτήν ενός εγκληματία.

Τέλος σύμφωνα με τα ευρήματα του δείγματος δεν φαίνεται να επηρεάστηκε η κρίση τους από τον τρόπο προβολής της υπόθεσης των γλυκών νερών. Η σχετική βιβλιογραφική επισκόπηση αναφέρει κάποιες διαδικασίες μέσα από τις οποίες δύναται να δημιουργηθεί γνώμη σχετικά με ένα ζήτημα στο κοινό. Τα μέσα ενημέρωσης προβάλλουν ειδήσεις αναφερόμενες στο έγκλημα και υπό αυτήν την έννοια συμβάλλουν στην δημιουργία στάσεων και αντιλήψεων απέναντι στο έγκλημα αλλά και γενικότερα στην δημιουργία του κοινωνικού πλαισίου για την προσέγγιση ζητημάτων που αφορούν το έγκλημα. Ωστόσο σε κάθε περίπτωση ένα σύνολο διαφορετικών επιρροών όπως είναι το κοινωνικό, πολιτικό και πολιτισμικό πλαίσιο, οι προσωπικές εμπειρίες αποτελούν παράγοντες καθοριστικής σημασίας που μπορούν να διαφοροποιήσουν την γραμμική πορεία επιρροής που αναφέρεται στην βιβλιογραφία. Τα ευρήματα δεν επιβεβαιώνουν την ύπαρξης επιρροής των μέσων στο κοινό, ενώ αυτοί που θεώρησαν πως επηρεάστηκαν με κάποιον τρόπο από τα μέσα έδειξαν ως τρόπο επηρεασμού τον τρόπο προβολής του εγκλήματος από τα μέσα.

Εν κατακλείδι στην παρούσα εργασία επιχειρήθηκε βιβλιογραφική επισκόπηση και δειγματοληπτική έρευνα με ερωτηματολόγιο έχοντας ως μελέτη περίπτωσης την υπόθεση της δολοφονίας της Caroline Crouch στα Γλυκά Νερά. Ως εκ τούτου θεωρούμε τα ευρήματα ενδεικτικά των απόψεων της κοινής γνώμης αναφορικά με το τρόπο που τα ΜΜΕ αναπαριστούν το έγκλημα και τον εγκληματία. Η καθημερινή χρήση διαφορετικών πηγών πληροφόρησης έχει αναδιαμορφώσει τον τρόπο που ενημερώνεται το κοινό, και αποτελεί ενδεικτικό μιας εποχής που αλλάζει και συμπαρασύρει και τον τρόπο δράσης του δημοσιογραφικού κλάδου. Η διαχείριση ειδήσεων που αφορούν το έγκλημα συμπεριλαμβάνονται σε αυτήν την προσπάθεια. Τα μέσα ενημέρωσης αποτελούν μέρος της κοινωνικής και πολιτικής προσέγγισης του εγκλήματος, τα ευρήματα της έρευνας δείχνουν μια δυσaréσκεια του κοινού όσον αφορά την διαχείριση των μέσων και σημειώνουν έντονα στοιχεία δραματοποίησης και υπερβολής στην παρουσίαση ειδήσεων εγκλήματος με εμπορικά κίνητρα. Τα παραπάνω συμπεράσματα καλούν σε μια κατεύθυνση αλλαγών στον τομέα της δημοσιογραφίας εγκλήματος στην οποία θα υπάρχει διαρκής και εξειδικευμένη

κατάρτιση των επαγγελματιών δημοσιογράφων η οποία θα έχει ως γνώμονα την ηθική και την δεοντολογία απαλλαγμένη οικονομικών συμφερόντων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

- ABC News. (1996) May. Republished on Public Agenda Online. <http://www.publicagenda.com>.
- Afshar, H. (1993). Women in the Middle East: Perceptions, realities, and struggles for liberation. New York, NY: St. Martin's Press.
- Afshar, H. (2008). Can I see your hair? Choice, agency and attitudes: The dilemma of faith and feminism for Muslim women who cover. *Ethnic and Racial Studies*, 31(2), 411–427. <https://doi.org/10.1080/01419870701710930>
- Ang Ien, 1991, *'Desperately seeking the Audience'*, Routledge, London.
- Ardovini-Brooker, J., & Caringella-MacDonald, S. (2002). Media attributions of blame and sympathy in ten rape cases. *The Justice Professional*, 15(1), 3–18. <https://doi.org/10.1080/08884310212826>
- AsaBerger, A. (1995) *Essentials of Mass Communication Theory*, Sage, London
- Austen, G. και Pinkleton, B. (1995), «Positive and Negative Effects of Political Disaffection on the Less Experienced Voter», στο *Journal of Broadcasting and the Electronic Media*, No.3, σελ.215 – 235
- Barak, G.. (1994) *Media, Process, and the Social Construction of Crime: Studies in Newsmaking Criminology*. New York: Garland Publishing.
- Barak, G., Leighton, P., & Cotton, A. (2018). *Class, race, gender, & crime: The social realities of justice in America* (5th ed.). Lanham, Maryland: Rowman & Littlefield.
- Bartels, L. (1993), «Messages received: The Political Impact of Media Exposure», στο *American Political Science Review*, Τεύχος 87, No.2, σελ. 267 – 285
- Bryant J., Zillman D. (eds), 1986, *'Perspectives on Media Effects'*, NJ : Laurence Erlbaum, Hillsdale.
- Brennan, P. K., & Vandenberg, A. L. (2009). Depictions of female offenders in front-page newspaper stories: The importance of race/ethnicity. *International*

Journal of Social Inquiry, 2, 141–175. Retrieved from.
<http://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423904075.pdf>

- Bureau of Justice Statistics (2009). Female victims of violence (NCJ 228356). Washington, DC: U.S. Department of Justice, Office of Justice Programs. Retrieved from. <https://www.bjs.gov/content/pub/pdf/fvv.pdf>
- Burton, G. (2005) Media and Society: Critical Perspectives. Berkshire: Open University Press.
- Catalano, S. M. (2006). Criminal victimization, 2005. Washington, DC: U.S. Department of Justice.
- Chermak, S. (1994) "Crime in the News Media: A Refined Understanding of How Crimes Become News" Pp. 95-129 in Media, Process, and the Social Construction of Crime: Studies in Newsmaking Criminology, edited by G. Barak. New York: Garland Publishing.
- Chermak, S. (1997) "The Presentation of Drugs in the News Media: The News Sources Involved in the Construction of Social Problems." Justice Quarterly, 14, 687-718.
- Christie, N. (1986). The ideal victim. In E. A. Fattah (Ed.), From crime policy to victim policy (pp. 17–30). London, England: Palgrave Macmillan.
- Comana C., Cmeciu C. Framing Chevron Protests in National and International Press <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.08.222>
- Couclinski, J. και Seagelman, L.(1992), «When objectivity is not objective», στο Journal of Politics, Τεύχος 54, 3, σελ.810-833
- Davies, P., Francis, P., & Greer, C. (2008). Victims, crime and society. London, England: SAGE.
- Dorfman, L., Woodruff, K., Chavez V., and Wallack, L.. (1997). Youth and violence on local television news in California. American Journal of Public Health 87, 1311-1316.
- Dorfman, L. and Schiraldi, V. (2001). Off Balance: Youth, Race and Crime in the News. Youth Law Center, Washington D.C. www.buildingblocksforyouth.org.

- Doyle, A. (2003) *Arresting Images: Crime and Policing in Front of the Television Camera*. Toronto: University of Toronto Press.
- Ellis John, 1982, *'Visible Fictions: Cinema, Television, Video'*, Routledge, London.
- Entman, R. M. (1990) Modern racism and the images of Blacks in local television news. *Critical Studies in Mass Communication* 7, 332-345.
- Entman, R. M. (1992) Blacks in the news: Television, modern racism, and cultural change. *Journalism Quarterly* 69, 341-361.
- Entman, R. M. (1994) African Americans according to TV news. *Media Studies Journal* 8, 29- 38.
- Ericson, R. V., Baranek, P. M., Chan, J. B. L. (1991) *Representing Order: Crime, Law, and Justice in the News Media*. Toronto: University of Toronto Press.
- Ford J. D. , King D. Coverage and framing of climate change adaptation in the media: A review of influential North American newspapers during 1993–2013 <https://doi.org/10.1016/j.envsci.2014.12.003>
- Galtung, G.(1993), «Ο ρόλος της επικοινωνίας στη διαδικασία απόκτησης ευρωπαϊκής ταυτότητας», στο *Media Development*, Vol XL, Απρίλιος, σελ, 6 7
- Gandy H. Oscar, 1995, *'Tracking the Audience: Personal Information and Privacy'*, in Downing John, Mohammadi Ali, Srebemy-Mohammadi Annabelle (Eds), 2nd ed, *'Questioning the Medio: A critical introduction'*, pp. 221-237, Thousand Oaks, Sage.
- Gilliam, F. D., Valentino, N. A., & Beckmann, M. N. (2002). Where you live and what you watch: The impact of racial proximity and local television news on attitudes about race and crime. *Political Research Quarterly*, 55(4), 755–780. <https://doi.org/10.1177/106591290205500402>
- Gramsci, A. (1971) *Prison Notebooks*. New York: International Publishers.
- Gladwell, M. (2005). *Blink: The power of thinking without thinking*. New York: Little, Brown and Company.

- Grabe, M. E., & Drew, D. G. (2007). Crime cultivation: Comparisons across media genres and channels. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 51, 147–171. <https://doi.org/10.1080/08838150701308143>
- Greer, C. (2007). News media, victims, and crime. In P. Davies, P. Francis, & C. Greer (Eds.), *Victims, crime and society* (pp. 21–49). London, England: SAGE.
- Jeffres, L. W. (1986) *Mass Media: Processes and Effects*. Prospect Heights, IL: Waveland Press.
- Jewkes, Y. (2004) *Media and Crime*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Kellner, D. (1995) Cultural studies, multiculturalism and media culture. In Gail Dines and Jean M. Humez (Eds.), *Gender, Race and Class in Media: A Text Reader*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Kunkel, D., (1994) How the news media 'see' kids. *Media Studies Journal*, 8, 74-84.
- [Lecheler S.](#) , [de Vreese C.H.](#) *Journal of Communication*, Volume 67, Issue 4, August 2017, Pages 545–564
- Lipschultz, J. H. and Hilt, M. L. (2002) *Crime and Local Television News: Dramatic, Breaking, and Live From the Scene*. New Jersey: Lawrence Erlbaum.
- Loge, P., (2005) How to talk crimey and influence people: Language and the politics of criminal justice policy. *Drake Law Review*, 53, 693-709.
- Lombardo, C. (2014, March 14). Typical stereotypes of Hispanics. Retrieved from <http://nlcatp.org/typicalstereotypes-ofhispanics/>
- Lotz, R. E. (1991) *Crime and the American Press*. New York: Praeger.
- Mastro, D., & Tukachinsky, R. (2011). The influence of exemplar versus prototype-based media primes on racial/ethnic evaluations. *Journal of Communication*, 61, 916–937. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.2011.01587.x>
- Mata, A. G. Jr., & Herrerías, C. (2006). Immigrant bashing and nativist political movements. In *Images of color, images of crime* (pp. 151–167). Oxford, NY: Roxbury Publishing.

- McDonald, D.(1991), «Μια θεωρία για τη μαζική κουλτούρα», στην έκδοση «Η κουλτούρα των μέσων», Αθήνα, Εκδόσεις Αλεξάνδρεια, σελ.77
- Meyers, M. (1997). News coverage of violence against women: Engendering blame. Newbury Park, CA: SAGE.
- Moody, M., Dorries, B., & Blackwell, H. (2009). How national media framed coverage of missing black and white women. Media Report to Women, 37(4), 12–18.
- National Hispanic Media Coalition. (2012). The impact of media stereotypes on opinion and attitudes towards Latinos. Retrieved from <http://www.nhmc.org/sites/default/files/LD%20NHMC%20Poll%20Results%20Sept.2012.pdf>
- Nelson, Thomas E., Rosalee A. Clawson, and Zoe M. Oxley. 1997. “Media Framing of a Civil Liberties Conflict and its Effect on Tolerance.” American Political Science Review 91 (3): 567–583. doi:10.2307/2952075
- Negrón-Muntaner, F. (2014). The gang's not all here: The state of Latinos in contemporary U.S. media. In A. Dávila, & Y. M. Rivero (Eds.), Contemporary Latina/o media: Production, circulation, politics (pp. 103–124). New York, NY: New York University Press.
- Potter, H. (2013). Intersectional criminology: Interrogating identity and power in criminology research and theory. Critical Criminology, 21, 305–318. <https://doi.org/10.1007/s10612-013-9203-6>
- Prison Policy Initiative. (2019). Policing women: Race and gender disparities in police stops, searches, and use of force. Retrieved from <https://www.prisonpolicy.org/blog/2019/05/14/policingwomen/>
- Prokop, Dieter (1997), «Η δύναμη των μέσων και η επίδρασή τους στις μάζες», Αθήνα, Εκδόσεις Νέα Σύνορα
- Quinney, R. (1970) The Social Reality of Crime. Boston: Little Brown and Company.
- Reiner, R., Livingstone, S., Allen, J. (2003) From Law and Order to Lynch Mobs: Crime News Since the Second World War” In P. Mason, (ed) Criminal

Visions: Media Representations of Crime and Justice, 13-32. Portland: Willan Publishing.

- Roman, E. (2000). Who exactly is living the vida loca: The legal and political consequences of Latino-Latina ethnic and racial stereotypes in film and other media. *The Journal of Gender, Race, and Justice*, 37, 37–68. Retrieved from. https://ecollections.law.fiu.edu/faculty_publications/313
- Sacco, V. F. (1995) Media constructions of crime." *Annals of the American Academy of the Political and Social Sciences*, 539, 141-154.
- Schuck, A. R., & De Vreese, C. H. (2006). Between risk and opportunity news framing and its effects on public support for EU enlargement. *European Journal of Communication*, 21(1), 5–32.
- Semetko HA. Valkenburg PM. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.2000.tb02843.x>
- Sheley, J. F. Ashkins, C. D. (1981) Crime, crime news, and crime views. *Public Opinion Quarterly* 45, 492-506.
- Slakoff, D.C. (2018). The representation of female victims in front-page news stories: The effect of race/ethnicity. (Unpublished doctoral dissertation.) University of Nebraska Omaha, Omaha, Nebraska.
- Slakoff, D. C., & Brennan, P. K. (2017). The differential representation of Latina and black female victims in front-page news stories: A qualitative document analysis. *Feminist Criminology*. Retrieved from, 14, 488–516. <https://doi.org/10.1177/1557085117747031>
- Terkildsen N., Schnell F., How media frames move public opinion: an analysis of the women's movement *Political Research Quarterly*, Vol. 50, No. 4. (Dec., 1997), pp. 879-900
- The Sentencing Project. (2019). Incarcerated women and girls. Retrieved from <https://www.sentencingproject.org/publications/incarcerated-women-and-girls/>
- Van Zoonen, L.(1997), «Women, femininity and television news» στην έκδοση των Ντάλγκρεν,Π. & Σπαρκς, Κ. «Communication and citizenship», Λονδίνο, Routledge, σελ.217
- Weitzer, R., Kubrin, C. E.. (2004) Breaking News: How Local TV and Real World Conditions Affect Fear of Crime. *Justice Quarterly*, 21, 497-520.

- West, C. M. (2008). Mammy, Jezebel, Sapphire, and their homegirls: Developing an "oppositional gaze" toward the images of black women. In J. C. Chrisler, C. Golden, & P. D. Rozee (Eds.), *Lectures on the psychology of women* (4th ed.) (pp. 286–299). Long Grove, IL: Waveland Press, Inc.
- Williams Raymond, 1975, *'Television, Technology and Cultural Form'*, Fontana, London.

Ελληνική Βιβλιογραφία

- Ανανίκας, Λ. και Δαουτόπουλος, Γ. (1989), «Κοινωνιολογία», Θεσσαλονίκη, ΝΕΑ ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΤΙΚΗ
- Δαρεμάς, Γ. (2004), «Τηλεόραση και Αγορά», στην έκδοση του Λεβεντάκου, Δ., «Τηλεόραση και Ελληνική Κοινωνία», Αθήνα, Εκδόσεις, Εικόν, σελ.43-46
- Δεμερτζής, Ν. (2002), «Η πολιτική επικοινωνία στην Ελλάδα», Αθήνα, Παπαζήσης
- Δεμερτζής, Ν. και Αρμενάκης, Α. (2000), «Η πολιτική κουλτούρα και τα μέσα επικοινωνίας», στην Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης, Τεύχος 16, Νοέμβριος, σελ. 58 - 60
- Δουλκέρη, Τ.(1980) ‘ Ελληνική Τηλεόραση- Εμπειρική Έρευνα’, Αθήνα, ΠΑΠΑΖΗΣΗΣ
- Δουλκέρη, Τ.(1988), «Το Νομοθετικό Πλαίσιο της Ραδιοτηλεόρασης στην Ελλάδα», στο Αρμενόπουλος, έτος 42, τεύχος 10, σελ.1067 – 1074
- Θεολόγη, Β.(2011). Εγκληματικότητα και ΜΜΕ. Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη.
- Καρδάρα, Α.(2019). Σκιαγράφηση του ψυχολογικού προφίλ εγκληματιών που απασχόλησαν τα Ελληνικά ΜΜΕ (1993-2018). Αθήνα, Εκδόσεις Παπαζήση ΑΕΒΕ.
- Παπαθανασόπουλος, Σ.(1990) “Broadcasting, Politics and the State” στην έκδοση Media, Culture and Society, Τεύχος 12, σελ.394
- Σεραφετινίδου, Μ. (1991), «Κοινωνιολογία των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας», Αθήνα, GUTENBERG, σελ. 343
- Σκιάρδος, Γ. (2009). Μεθοδολογία κοινωνιολογικής έρευνας. Θεσσαλονίκη,

Εκδόσεις Ζήτη.

- Κυριαζόπουλος, Π και Σαμαντά, Ε. (2011). Μεθοδολογία έρευνας εκπόνησης διπλωματικών εργασιών. Αθήνα, Σύγχρονη Εκδοτική.

Πηγές από το Διαδίκτυο

- Το Βήμα, Γλυκά Νερά πως ξεκίνησε η σκηνοθεσία του εγκλήματος – Οι πρώτοι “κομπάρσοι” που επιστράτευσε. <https://www.tovima.gr/2022/02/20/society/glyka-nera-pos-ksekinise-i-skinothesia-tou-egklimatos-oi-protoi-komparsoi-pou-epistrateyse/> (Πρόσβαση στις 5 Μαρτίου 2022)
- IN.GR, Γλυκά Νερά: Το χρονικό του εγκλήματος που συγκλόνισε το πανελλήνιο. <https://www.in.gr/2021/06/17/greece/glyka-nera-xroniko-tou-egklimatos-pou-sygklonise-panellinio/> (Πρόσβαση στις 5 Μαρτίου 2022)
- Barnes, N. & Grewal, D. (2022). The Murder That Fooled The World. [Ντοκιμαντέρ]. Μεγάλη Βρετανία: Channel 5.
- Παπαϊωάννου, Β. (2021) Γλυκά Νερά: Το χρονικό σύλληψης του 32χρονου πιλότου που ομολόγησε το φόνο της συζύγου του. EPT NEWS. <https://www.ertnews.gr/roi-idiseon/to-chroniko-syllipsis-toy-32chronoy-pilotoy-poy-omologise-to-fono-tis-syzygoy-toy/> (Πρόσβαση στις 16 Μαρτίου 2022)
- Μακρογαμβράκης, Θ. (2021). Έγκλημα στα Γλυκά Νερά: Θέατρο σε επτά πράξεις από τον δολοφόνο. Το πρώτο Θέμα. <https://www.protothema.gr/greece/article/1135659/theatro-se-epta-praxeis-apo-ton-fonia/> (Πρόσβαση στις 16 Μαρτίου 2022)
- Φως στο Τούνελ, (2021) [τηλεοπτική εκπομπή] Alpha TV, 18/06/2021. https://www.alphatv.gr/show/fos-sto-toynel/ekpobes_fos-sto-tounel/?vtype=player&vid=48657&showId=817&year=2021 (Πρόσβαση στις 16 Μαρτίου 2022)
- Live News, (2021) [Τηλεοπτική εκπομπή] Mega Channel, 18/06/2021. <https://www.megatv.com/etvshows/403247/live-news-18-06-21/> (Πρόσβαση στις 16 Μαρτίου 2022)
- Κεντρικό Δελτίο Ειδήσεων, (2021) Star Channel, 11/05/2021. https://www.youtube.com/watch?v=Y_3bBOXSELE (Πρόσβαση στις 16

Μαρτίου 2022)

- Δελτίο Ειδήσεων, (2021) Mega Channel, 17/06/2021.
https://www.youtube.com/watch?v=kX2PBYG_v7s (Πρόσβαση στις 16
Μαρτίου 2022)
- Γερασιμίδης, Θ. (2021) Γλυκά Νερά: Το πρώτο βράδυ του 32χρονου πιλότου
χωρίς την Καρολάν. Newsit. [https://www.newsit.gr/egklhma/glyka-nera-to-
proto-vrady-tou-32xronou-pilotou-xoris-tin-karolain/3281780/](https://www.newsit.gr/egklhma/glyka-nera-to-proto-vrady-tou-32xronou-pilotou-xoris-tin-karolain/3281780/) (Πρόσβαση
στις 17 Μαρτίου 2022)
- Τα Νέα, Γλυκά Νερά: Ο δολοφόνος με το αγγελικό πρόσωπο – Από...
στοργικός πατέρας και σύζυγος, στυγερός δολοφόνος.
[https://www.tanea.gr/2021/06/18/greece/astynomika/glyka-nera-o-dolo-fonos-
me-to-aggeliko-prosopo-apo-storgikos-pateras-kai-syzygos-stygeros-
dolo-fonos/](https://www.tanea.gr/2021/06/18/greece/astynomika/glyka-nera-o-dolo-fonos-me-to-aggeliko-prosopo-apo-storgikos-pateras-kai-syzygos-stygeros-dolo-fonos/)(Πρόσβαση στις 17 Μαρτίου 2022)
- Ένωσις συντακτών, Αρχές δεοντολογίας δημοσιογραφικού επαγγέλματος.
[https://www.esiea.gr/kodikas-deontologias/arxes-deontologias-
dimosiografikoy/](https://www.esiea.gr/kodikas-deontologias/arxes-deontologias-dimosiografikoy/) (Πρόσβαση στις 15 Μαρτίου 2022)

Πείου Ραφαηλία
Η κοινωνική κατασκευή του δολοφόνου στα ΜΜΕ.
Μελέτη ακροατηρίου για την δολοφονία στα Γλυκά Νερά

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1: Το ερωτηματολόγιο

Ερωτηματολόγιο διπλωματικής εργασίας

Αυτό το ερωτηματολόγιο αποτελεί εργαλείο πρωτογενούς έρευνας ως μέρος της διπλωματικής μου εργασίας και εξετάζει τον τρόπο που γίνεται η αναπαράσταση του εγκληματία από τα ΜΜΕ. Η έρευνα είναι ανώνυμη και για να την ολοκληρώσετε θα χρειαστείτε περίπου 3 λεπτά.

Ευχαριστώ για τον χρόνο σας!

* Απαιτείται

1. Φύλο *

Να επισημαίνεται μόνο μια απάντηση.

- Άντρας
- Γυναίκα

2. Ηλικιακή ομάδα *

Να επισημαίνεται μόνο μία απάντηση.

- 18-24
- 25-34
- 35-44
- 45-54
- 55 και άνω

3. Μορφωτικό επίπεδο *

Να επισημαίνεται μόνο μία απάντηση.

- Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (Δημοτικό)
- Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Γυμνάσιο - Λύκειο)
- Τριτοβάθμια εκπαίδευση (Πανεπιστήμιο - ΤΕΙ)
- Μεταπτυχιακό
- Διδακτορικό

- Δεν ολοκληρώθηκε καμία εκπαίδευση

4. Χρησιμοποιείτε ΜΜΕ για την ενημέρωσή σας; *

Να επισημαίνεται μόνο μία απάντηση.

- Ναι
- Όχι

5. Απαντήστε μόνο αν απαντήσατε ναι στην προηγούμενη ερώτηση. Πόσο συχνά χρησιμοποιείτε τα ΜΜΕ;

Να επισημαίνεται μόνο μία απάντηση.

- Καθημερινά
- 4 - 5 φορές την εβδομάδα
- 2 - 3 φορές την εβδομάδα 1 φορά την εβδομάδα Σπάνια
- Καθόλου

6. Απαντήστε μόνο αν απαντήσατε πως χρησιμοποιείτε ΜΜΕ. Ποια μέσα χρησιμοποιείται προκειμένου να ενημερωθείτε;

Επιλέξτε όλα όσα ισχύουν.

- Μέσα κοινωνικής δικτύωσης (Facebook, Twitter κ.α.)
- Διαδίκτυο (Ηλεκτρονικές εκδόσεις εφημερίδων και περιοδικών)
- Τηλεόραση
- Ραδιόφωνο
- Τύπος (Εφημερίδες, περιοδικά)

7. Ποιες ειδήσεις σας ενδιαφέρουν περισσότερο; *

Επιλέξτε όλα όσα ισχύουν.

- Αστυνομικού περιεχομένου
- Οικονομικού περιεχομένου
- Πολιτικού περιεχομένου
- Κοινωνικού περιεχομένου

- Αθλητικού περιεχομένου
- Ψυχαγωγικού περιεχομένου (Lifestyle)
- Άλλο:

8. Πως αξιολογείτε την πληροφόρηση που παρέχουν τα ΜΜΕ για το έγκλημα; *

Να επισημαίνεται μόνο μία απάντηση.

- Πολύ καλή
- Ικανοποιητική
- Μέτρια
- Κακή

9. Θα θέλαμε να μας αιτιολογήσετε την παραπάνω επιλογή σύντομα ή εκτενώς

10. Με ποιον τρόπο θεωρείτε ότι αναπαρίσταται το έγκλημα στα ΜΜΕ; *

Να επισημαίνεται μόνο μία απάντηση.

- Αντικειμενικά (Παρουσιάζουν όλες τις πλευρές μιας ιστορίας με εκτεταμένο ρεπορτάζ, μαρτυρίες και πηγές από όλες τις πλευρές και χωρίς στοιχεία δραματικού λόγου)
- Υπερβολικά (Παρουσιάζουν δραματοποιημένο ρεπορτάζ, μουσική υπόκρουση και αργή κίνηση στα τηλεοπτικά ρεπορτάζ)
- Με μεγάλη συχνότητα (Καλύπτουν κάθε στιγμή της εξέλιξης της ιστορίας, ακόμα και αν δεν έχει κάποια ιδιαίτερη ειδησεογραφική αξία)
- Άλλο:

11. Γνωρίζετε την υπόθεση της δολοφονίας της Κάρολαιν Κράουτς στα Γλυκά Νερά;*

Να επισημαίνεται μόνο μία απάντηση.

- Ναι
- Όχι

12. Απαντήστε μόνο αν απαντήσατε ναι στην προηγούμενη ερώτηση. Πως αξιολογείτε την στάση των μέσων απέναντι στον δράστη (Μπάμπη Αναγνωστόπουλο);

Να επισημαίνεται μόνο μία απάντηση.

- Πολύ θετική
- Θετική
- Ουδέτερη
- Αρνητική
- Πολύ αρνητική

13. Αν επιλέξατε την αρνητική προβολή απαντήστε στην ερώτηση διαφορετικά απαντήστε στην αμέσως επόμενη. Ποιοι θεωρείτε πως είναι οι λόγοι που οδήγησαν στην αρνητική προβολή;

Να επισημαίνεται μόνο μία απάντηση.

- Ο ανταγωνισμός μεταξύ των μέσων
- Η αύξηση της τηλεθέασης / κυκλοφορίας του εντύπου Ο πολιτικός προσανατολισμός του μέσου
- Η ανάγκη ανάδειξης του δημοσιογράφου
- Άλλο:

14. Στην απεικόνιση του Μπάμπη Αναγνωστόπουλου από τα μέσα προβλήθηκε περισσότερο:

Επιλέξτε όλα όσα ισχύουν.

- Το επάγγελμα του
- Η ηλικία του
- Η κοινωνική του θέση
- Η εθνικότητα του
- Η οικονομική του κατάσταση
- Οι πολιτικές του αντιλήψεις
- Τα εξωτερικά χαρακτηριστικά του
- Η ψυχική του κατάσταση

15. Πως αξιολογείτε την στάση των μέσων απέναντι στο θύμα (Κάρολαιν Κράουντς);

Να επισημαίνεται μόνο μία απάντηση.

- Πολύ θετική
- Θετική
- Ουδέτερη
- Αρνητική
- Πολύ αρνητική

16. Γιατί πιστεύετε ότι επέλεξαν αυτό τον τρόπο παρουσίασης;

17. Πόσο συμφωνείτε με την παρακάτω πρόταση "Τα μέσα σεβάστηκαν το τεκμήριο αθωότητας στην υπόθεση των γλυκών νερών" (Τεκμήριο αθωότητας είναι η νομική αρχή σύμφωνα με την οποία κάθε πρόσωπο που κατηγορείται για οποιοδήποτε έγκλημα θεωρείται αθώο μέχρι να αποδειχθεί η ενοχή του)

Να επισημαίνεται μόνο μία απάντηση.

- Συμφωνώ απόλυτα
- Συμφωνώ
- Ούτε συμφωνώ / ούτε διαφωνώ
- Διαφωνώ
- Διαφωνώ απόλυτα

18. Πόσο συμφωνείτε με την παρακάτω πρόταση: "Ο τρόπος προβολής της υπόθεσης των Γλυκών Νερών στα ΜΜΕ επηρέασε την κρίση μου"

*

Να επισημαίνεται μόνο μία απάντηση.

- Συμφωνώ απόλυτα
- Συμφωνώ
- Ούτε συμφωνώ / Ούτε διαφωνώ
- Διαφωνώ
- Διαφωνώ απόλυτα

19. Αν παραπάνω απαντήσατε πως επηρέασε την κρίση σας απαντήστε στην ερώτηση.
Με ποιον τρόπο θεωρείται ότι τα μέσα ενημέρωσης επηρέασαν την κρίση σας;

Να επισημαίνεται μόνο μία απάντηση.

- Η συνεχής αναφορά του γεγονότος (στα πρωτοσέλιδα εφημερίδων, στα δελτία ειδήσεων κ.α.)
- Το γεγονός ότι η συγκεκριμένη εγκληματική πράξη προβάλλεται από όλα τα ΜΜΕ
- Ο τρόπος προβολής του εγκλήματος (ρεπορτάζ με δραματική μουσική, εντυπωσιακοί τίτλοι, συνεντεύξεις συγγενών)
- Δεν θεωρώ ότι με έχει επηρεάσει κάπως

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2: Απαντήσεις ανοικτών ερωτήσεων

Πως αξιολογείτε την πληροφόρηση που παρέχουν τα ΜΜΕ για το έγκλημα; Θα θέλαμε να μας αιτιολογήσετε την παραπάνω επιλογή σύντομα ή εκτενώς

- Ικανοποιητική όταν προέρχεται από ειδικευμένο πρόσωπο.
- Δεν γίνεται πάντα διασταύρωση των πηγών του ρεπορτάζ.
- Γιατί είναι αξιολογική.
- Υπερβολική κάλυψη των γεγονότων η οποία συχνά εστιάζει όχι στην είδηση, αλλά στο τι είναι "πιασάρικο", ρατσιστικοί χαρακτηρισμοί φερόμενων ως εγκληματιών βάσει την καταγωγής τους, πολλές φορές κανένας σεβασμός των θυμάτων καθώς γίνεται συχνά δημοσιοποίηση των στοιχείων τους, πολύ συχνά clickbait τίτλοι που στην ουσία δεν προσφέρουν καμία είδηση.
- Αξιόλογο ρεπορτάζ, επαρκείς συνεντεύξεις, υπερβολική δραματοποίηση.
- Ότι πουλάει το τραβάνε μονόπλευρα.
- Είναι αρκετές οι πληροφορίες για τους εμπλεκόμενους.
- Δεν είναι πάντα αντικειμενική η ενημέρωση, πρέπει να έχει κανείς χρόνο να διασταυρώσει τις πληροφορίες, πράγμα κάποιες φορές δύσκολο.
- Θεωρώ ότι δεν καλύπτουν τις ειδήσεις εγκληματικού περιεχομένου με μια δόση «λαϊκότητας» και όχι με την απαιτούμενη βαρύτητα και σεβασμό που απαιτείται για τόσο λεπτά θέματα.
- Θεωρώ πως βγάζουν μια είδηση και παρουσιάζουν αρκετά συχνά στοιχεία, τα οποία δεν ελέγχονται εκτενώς για την εγκυρότητα τους. Συνήθως αυτό συμβαίνει γιατί θέλουν να προλάβουν να βγάλουν π.χ. πρώτο ένα κανάλι την είδηση ενός εγκλήματος. Επίσης, σε πολλές περιπτώσεις άρθρων ο τίτλος είναι παραπλανητικός, προκειμένου να δελεάσει τον αναγνώστη, και δεν ανταποκρίνεται πλήρως στο περιεχόμενο του κειμένου. Τέλος, παρουσιάζουν μονόπλευρες πληροφορίες ανάλογα με τα συμφέροντα τους.
- Μας πληροφορούν την είδηση έτσι όπως θέλουν αυτοί.
- Δεν παρουσιάζεται ολόκληρη η αλήθεια.

- Ικανοποιητική για όσα τους επιτρέψουν να αποκαλύψουν. Ανάλογα κ την θεματολογία. Γιατί σε θέματα εξωτερικού κλπ. υπάρχει κ το ψέμα.
- Τραγικοποίηση μεγαλοποίηση υποκειμενικότητα
- Υπερβολικά δραματοποιημένη κι όχι απλά παρουσίαση του γεγονότος.
- Καμία ουσία/ αμφίβολη ενημέρωση/υπερβολή.
- Δεν υπάρχει αντικειμενικότητα πάρα μονάχα δραματοποίηση των γεγονότων.
- Γίνονται εκτενή ρεπορτάζ.
- Υπάρχει αρκετή πληροφόρηση και έρευνα πλέον από τα ΜΜΕ ,(υπερβολική θα έλεγα).
- Απαράδεκτα αναπαραστατικοί με δραματική υπόσταση.
- Λόγω συχνής παραπληροφόρησης.
- Ασαφή τεκμήρια.
- Δεν λένε πάντα τα πράγματα όπως έγιναν.
- Τα γεγονότα παρουσιάζονται μεροληπτικά λόγω συμφερόντων.
- Λίτσα Πέτσα, πολιτικοί.
- Υστερούμε στην αστυνομική δημοσιογραφία. Τάσεις υπερβολής, δραματοποίησης και εστίασης στο "κουτσομπολίστικο" κομμάτι των ειδήσεων.
- Η πληροφόρηση που παρέχουν τα ΜΜΕ πολλές φορές είναι αναξιόπιστη τονίζοντας υπερβολικά κάποια σημεία μόνο για την τηλεθέαση η ακροαματικότητα.
- Διογκώνουν και παραποιούν τα γεγονότα στον βωμό της τηλεθέασης και των κλικ.
- ΝΑ ΛΕΝΕ ΑΛΗΘΕΙΕΣ.
- Τα ΜΜΕ δεν μπορούν να προβάλουν αρκετές λεπτομέρειες για εγκλήματα.
- Όλα τα κάνουν για την τηλεθέαση κ τα κλικ.
- Παρέχουν λεπτομέρειες και ενδελεχή έρευνα με τους ρεπόρτερ να βρίσκονται στο σημείο του εγκλήματος.
- Πιστεύω πως τα ΜΜΕ μέσα στα αληθινά γεγονότα που περιπλέκονται σε κάποιο έγκλημα παρουσιάζουν ψευδή ή διαστρεβλωμένα γεγονότα με σκοπό να κεντρίσουν το ενδιαφέρον και να προσελκύσουν περισσότερους αναγνώστες/θεατές στην σελίδα τους. Γενικότερα κυριαρχεί η εμπορευματοποίηση και η δραματοποίηση των εγκλημάτων. Επίσης (κυρίως στην τηλεόραση) κρύβονται πολιτικά συμφέροντα τα οποία προκαλούν την διαμόρφωση των γεγονότων "στα μέτρα" που βολεύουν το κάθε κόμμα που κρύβεται από πίσω.
- Στερεότυπα, ρατσισμός, ξενοφοβία, κιτρινισμός.

- Υπερβάλουν.
- Προβάλλεται ως Σενάριο κάποιας ταινίας.
- Κακή διότι πολλές φορές είτε αναμασούν το θέμα με περιττές αναλύσεις από ειδικούς που δεν έχουν όλα τα στοιχεία είτε πολλές φορές αποκαλύπτονται λεπτομέρειες που βαραίνουν την ψυχολογία μας
- Έχουν εκτενή ρεπορτάζ.
- θα προτιμούσα να μην αναφέρονται σε τόσες λεπτομέρειες.
- Είναι υπερβολική και πολλές φορές επουσιώδης.
- Παρουσιάζουν τις ειδήσεις με βάση την τηλεθέαση.
- Μέτρια διότι υπάρχει και πολύ παραπληροφόρηση.
- Γιατί η έρευνα γίνεται διεξοδικά.
- Συγκεκριμένα μέσα παρέχουν ικανοποιητική πληροφόρηση, αρκεί να ψάξει και ο καθένας αυτό που τον ενδιαφέρει για μια αντικειμενική προσέγγιση.
- Λόγω της διαφθοράς που υπάρχει στις μέρες μας.
- Πιστεύω ότι κάνουν αξιόλογο ρεπορτάζ και είναι αντικειμενικοί.
- Υπερβολική ενημέρωση στα θέματα μεγάλου ενδιαφέροντος.
- Θεωρώ πως αυτή η διαδικασία πρέπει να γίνεται από τους ειδικούς και μόνο. Ο δημοσιογράφος δεν είναι ειδικός.
- Δεν υπάρχει σφαιρική εικόνα και αντικειμενική παράθεση γεγονότων κυρίως στην πολιτική.
- Από την εμπειρία μου.
- Διαπομπεύουν τα θύματα απλά για την τηλεθέαση.
- Παραπληροφόρηση.
- Παραπληροφόρηση.
- Υπάρχει λανθασμένη ως και επιτηδευμένη πληροφόρηση προς το κοινό.

Πως αξιολογείτε την στάση των μέσων απέναντι στο θύμα (Κάρολιν Κράουτς); Γιατί πιστεύετε ότι επέλεξαν αυτό τον τρόπο παρουσίασης;

- Για τηλεθέαση.
- Δεν γνωρίζω.
- Δεν γνωρίζω.
- Λόγω καταγωγής και κοινωνικής κατάστασης.

- Αξιοκρατικά κριτήρια.
- Γιατί βολεύει το προφανές, να προβάλλεται η πατριαρχική αντίληψη του ωραίου, πλούσιου άντρα από τον οποίο εξαρτάται το αδύναμο και νεαρό σε ηλικία μέλος της οικογένειας. Και φυσικά θεωρούνταν αδύνατο ότι ένας άνθρωπος τέτοιας κοινωνικής θέσης θα μπορούσε να κάνει ένα τέτοιο έγκλημα - βόλεψε λοιπόν να κατηγορηθούν ως συνήθως αλλοδαποί δράστες και να προαχθεί για άλλη μια φορά το πατριαρχικό πρότυπο του άντρα σωτήρα/κουβαλητή.
- Επιπρόσθετη έμφαση στο απεχθές της εγκληματικής πράξης για λόγους ακροαματικότητας.
- Γιατί ήταν το θύμα.
- Για τα νούμερα.
- Γιατί πουλούσε.
- Για να πουλήσει περισσότερο.
- Ήταν ένα αθώο θύμα χωρίς να έχει δώσει δικαίωμα το οποίο θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για να ανεβάσουν την τηλεθέαση. Δεν θα μπορούσαν να την αντιμετωπίσουν διαφορετικά θα ήταν απαράδεκτο στα μάτια του κοινού.
- Για να προσελκύσουν το κοινό.
- Λόγω του ότι ήταν θύμα, δεν είχαν επιλογή.
- Γιατί αυτές τις εντολές είχαν.
- Νοοτροπία.
- Για να κατευθυνθεί το κοινό αίσθημα.
- Γιατί πουλούσε αυτή η μορφή παρουσίας του γεγονότος.
- Για να κερδίσουν επισκεψιμότητα τα σαιτ.
- Γιατί ήταν ένας τραγικός θάνατος μιας νεαρής κοπέλας-μανούλας από το χέρι του ανθρώπου που ερωτεύτηκε και χωρίς να δείξει μετάνοια.
- Για μεγαλύτερη τηλεθέαση.
- Προσελκύει το ενδιαφέρον του κοινού.
- Γιατί πρόκειται για μια γυναικοκτονία.
- Λίστα Πέτσα.
- Αυτό που υποθέτω για την στάση τους είναι πως την επέλεξαν εκτός της τηλεθέασης και για τον αποπροσανατολισμό της κοινής γνώμης.
- Οκ.
- Λόγω των συνθηκών της δολοφονίας, της ηλικίας κλπ.
- Λόγω ανταγωνισμού μεταξύ των καναλιών.

- Να συγκινήσουν το κοινό αίσθημα.
- Πιστεύω πως τα μέσα τόνισαν όλα τα θετικά χαρακτηριστικά της Καρολάιν για να αμβλύνουν την τραγικότητα της δολοφονίας της και φυσικά με τα μέσα που χρησιμοποίησαν, όπως λυπητερή μουσική, στόχο είχαν την αισθητική συγκίνηση των αναγνωστών ώστε να αυξήσουν την τηλεθέαση.
- Ήταν το ιδανικό θύμα και το εκμεταλλεύτηκαν.
- Για ποσοστά τηλεθέασης.
- Να ικανοποιήσουν το λαϊκό αίσθημα.
- Γιατί δεν ήξεραν εξ' αρχής ότι ο δολοφόνος ήταν ο σύζυγός της.
- Τηλεθέαση, αποπροσανατολισμός προς όφελος της κυβέρνησης.
- Για να μπορέσουν κάπως να κάνουν τον Αναγνωστόπουλο να αντιδράσει.
- Γιατί έτσι έπρεπε να παρουσιαστεί, ήταν το θύμα σε μια αρρωστημένη σχέση, που είχε κακή κατάληξη.
- Για την ικανοποίηση των ακόμα επικρατούντων στερεοτυπικών απόψεων της πλειοψηφίας της ελληνικής κοινωνίας.
- Δεν γνωρίζω γιατί συμβαίνει αυτό.
- Στάθηκαν στο πλευρό της οικογένειας του θύματος.
- Μόνο για τηλεθέαση.
- Πιστεύω ότι τα περισσότερα μέσα προσπαθούσαν να ταχθούν και να δικαιολογήσουν τον θύτη.
- Ήταν το θύμα, έπρεπε να δείξουν συμπόνια.
- Δόθηκε έμφαση στον Μπάμπη.

Υπεύθυνη Δήλωση Συγγραφέα:

Δηλώνω ρητά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν.1599/1986, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής μου εργασίας, δεν προσβάλλει κάθε μορφής δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, προσωπικότητας και προσωπικών δεδομένων τρίτων, δεν περιέχει έργα/εισφορές τρίτων για τα οποία απαιτείται άδεια των δημιουργών/δικαιούχων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον και πληρούν τους κανόνες της επιστημονικής παράθεσης.